au apărut :
SCULPTURA ROMÂNEASCĂ (ed. Il-a) de acad. GEORGE OPRESCU
J1QUIDI
album cu un studiu introductiv de acad. GEORGE OPRESCU
CIUCURENCU
album cu o prefață de dan grigorescu
SCENOGRAFIA ROMANEASCA
studiu introductiv de EUGEN SCHILERU
în colecția ARTA PENTRU TOȚI
LUCIAN GRIGORESCU
text de B. MOȘESCU-MĂCIUCĂ
STEFAN DIMITRESCU I
text de B. BEDNARIK
I. ISER
text de PETRU COMARNESCU

REVISTĂ EDITATĂ DE COMITETUL DE STAT PENTRU CULTURĂ Șl AЛTA Șl UNIUNEA ARTIȘTILOR PLASTIC·

Certitudinea împlinirilor noastre 279
Acad. prof. G. OPRESCU : Câteva considerații asupra artei noastre contem-
r ’ 920
porane ....
CAMILIAN DEMETRESCU : Reflexii la un bilanț 282
N. ARG1NTESCU-AMZA : însemnări asupra graficii noastre actuale.... 283
MIRCEA DEAC : Arta monumentală — o expresie a modului de viață contemporan 292
MIRCEA POPESCU : Probleme ale istoriografiei de artă și ale învățămîn-tului artistic 298
DAN GRIGORESCU : Planuri editoriale 302
PAUL PETRESCU: Tezaurul românesc de artă populară 304
MIRCEA DEAC : « Supliciul » — un Brâncuși descoperit la București. 311
PAUL GHERASIM : Vasile Popescu 312
N. ARGINTESCU-AMZA: Un liric al armoniilor picturale............ 313
Expoziții
EUGEN IACOB: «Arta plastică socialistă ungară — 1934—1944»............ 316
JACK BRUTARU : Retrospectiva Aurel Ciupe 318
PAVEL CODIȚĂ: Retrospectiva Aurelia Ghiață 320
MORIA HORSIA : Margareta Sterian 320
CORINA BEIIJ-ANGHELUȚĂ: Hortensia Masichievici-Mișu 321
PETRU COMARNESCU : Ion Sălișteanu 322
MARIN MIHALACHE: Filofteia Simionescu 323
GHEORGHE COSMA: Vasile Năstăsescu și Gheorghe Stănescu.............324
P.P.: «Utilul și frumosul în organizarea tradițională a interiorului țărănesc» 325
Note din filiale
MONICA LAZAR: Două debuturi la Baia-Mare: Mihai Olos și Cornel Ceuca ....
H. H.: Șantier plastic orădean ....

320
ul internațional de artă fotografică al R.P.R
diane
.GETA OȚETEA: Expoziția «Tezaurele bisericilor și catedralelor . ranței » la Muzeul de arte decorative din Paris ....
Cronica
330

Colegiul redacțional: Corneliu Baba, Brăduț Covaliu, Mihai Danu redactor ș^f adjunct. Mircea Deac, Ion Irimescu, Ovldiu Maîtec, Jules Perahim, Paul Petrescu, Eugen Popa. Mìrtea Popescu. Ion Vlasiu redactor șef
Coperta I: Poartă — casă din Berbești (Țara Oașului)
Coperta IV; CONSTANTIN PAULEȚ: Copii pe plajă — desen
Fotografii: F L O RIN DRAGU · Presentare artistkû: RADU VELLUDA · Prezentcre telinlcd: SANDA GUSTI

CERTITUDINEA ÎMPLINIRILOR NOASTRE

Cu certitudinea istorică a înfăptuirilor și victoriilor dobîndite în aceste două decenii de impetuoasa dezvoltare materială și spirituală, sub conducerea înțeleaptă și clarvăzătoare a partidului, poporul nostru privește astăzi spre piscurile comunismului»

Măreția perspectivelor multilaterale pe care Directivele Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român le deschid pe toate planurile activității creatoare, este rezultatul unei sinteze științifice, care înmănunchiază ideile biruitoare ale marxism-leninismului și analiza profundă a condițiilor, necesităților și posibilităților României socialiste.

Reflectînd profundele transformări sociale și spirituale pe care revoluția socialistă le-a adus în viața poporului nostru, arta confirmă, încă o dată, în realizările ei concrete, legătura dialectică dintre realitate și creație.

Considerată în aspectele ei fundamentale, arta noastră exprimă ascensiunea istorică a poporului pe drumul viitorului comunist. Nouă prin însuși obiectul reflectării ei, ca și prin atitudinea politico-estetica a creatorilor față de realitatea contemporană, arta zilelor noastre se înscrie pe linia evolutivă a tradiției naționale și a marilor valori ale artei universale, exprimînd într-o varietate de modalități artistice, optimismul și vigoarea poporului, complexitatea vieții spirituale a oamenilor noi, constructori ai socialismului.

Dacă în orînduirile sociale bazate pe exploatare, tirania unor legi ostile omului a generat în artă o multitudine de încercări de evaziune din real, schimbarea relațiilor sociale care ridică existența omului pe o treaptă superioară, eliberîndu-i energiile creatoare, determină o atitudine cu totul nouă față de viață, față de rolul artei în societate. Realitatea cotidiană a devenit o sursă inepuizabilă de inspirație concretă, bine circumscrisă în timp și spațiu, pentru că realul nu mai constituie acum o apăsare strivitoare, ci asigură deplina libertate de manifestare a omului. Fapte și întîmplări obișnuite sînt revelatorii prin bogăția și complexitatea eroismului cotidian al oamenilor. Sub acest aspect, opera de artă a zilelor noastre stabilește un dialog viu cu privitorul, asupra marilor probleme ale conștiinței umane, în jurul cărora au gravitat spiritele artistice înaintate în

momentele decisive ale istoriei, căci, așa cum se subliniază în Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, « Istoria arată că marii oameni de cultură, adevărații artiști au exprimat în operele lor realitatea vremii, au fost alături de popor, pe care l-au ajutat și însuflețit în lupta pentru o viață mai bună, pentru progres social. Cu atît mai mult creatorii de artă ai societății socialiste trebuie să se identifice cu aspirațiile celor ce muncesc, să slujească țelul măreț al făuririi unei vieți tot mai feriate pentru întregul popor.» Supunînd unei noi evaluări tradițiile, tendințele și orientările estetice autentice, pe care le cultivă, continuîndu-le la un nivel superior, artiștii își îndreaptă atenția spre actualitate, spre diversele laturi ale existenței socialiste. Receptivi la experiențele artei realiste contemporane, asimílate de pe pozițiile esteticii marxlst-leniniste, sîntem străini de imitația sterilă, epigonică, de exercițiile puriste, gratuite, Noile descoperiri în domeniul expresiei artistice trebuie să stea mereu în atenția creatorilor, cu grijă de a nu
pierde nimic valoros, nimic din ceea ce constituie o adevărată inovație. « Artei și literaturii le sînt proprii preocuparea pentru continua înnoire și perfecționare creatoare a mijloacelor de exprimare artistică, diversitatea de stiluri; trebuie înlăturată orice tendință de exclusivism sau rigiditate manifestată în acest domeniu. Esențial este ca fiecare artist, în stilul său propriu, păstrîndu-și individualitatea artistică, să manifeste o înaltă responsabilitate pentru conținutul operei sale, să urmărească ca ea să-și găsească drum larg spre mintea și inima poporului », — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — secretar general al C.C. al P.C.R. în Raportul prezentat la Congresul al IX-lea al partidului.

Exprimînd universul spiritual al omului contemporan, arta românească de astăzi se dezvoltă printr-un fecund proces de diversificare, printr-o pluralitate de tendințe și stiluri de creație. Se vădește în ultima vreme, o tendință din ce în ce mai accentuată de a investiga realitatea, nu de pe pozițiile contemplației pure, ci de pe pozițiile participării active la transformarea ei. Ideile filozofice ale timpului sînt încorporate cu îndrăzneală în domeniul atît de specific senzorial, în aparență, al picturii sau sculpturii, astfel încît oamenii se regăsesc în universul artei, cu toate frămîntările lor, de la cele mai intime și personale, pînâ la cele mai generale.

Artistul epocii noastre, animat de forța propulsoare a ideilor marxîst-leniniste, de idealurile generoase ale socialismului, tinde să exprime în viziune personală procesul istoric de complexitate infinită al gîndirii umane care se aplică asupra realității și o transformă. Cele mai deosebite modalități și experiențe artistice se circumscriu în cadrul larg al acestui proces, constituind încă o dovadă a faptului că orînduirea noastră asigură cele mai favorabile căi de dezvoltare a talentelor. Indiscutabila valoare și originalitate a fenomenului artistic românesc, care cunoaște astăzi un climat de o efervescență creatoare specifică orînduirîi noastre, se verifică atît în ecoul pe care îl are în conștiința unor categorii largi de vizitatori ai expozițiilor și muzeelor, cît și în răsunetul internațional din ce în ce mai puternic, rezultat al participării noastre prestigioase la diferitele manifestări culturale de pe toate meridianele.

înscrisă, ca o forță esențială, în uriașul proces de transformare a realității românești, de înălțare a omului la nivelul desăvîrșirii pe care comunismul îl implică, arta noastră are menirea nobilă de a exprima, în moduri și stiluri diferite, momentele spirituale ale

acestui proces de transformare a conștiințelor, în care omul acestor pămînturi, construind o lume după legile adevărului și ale frumosului, se construiește pe sine în spiritul acelorași legi. Căci legea fundamentală a țării — Constituția României Socialiste — consfințește dreptul și datoria constructorilor vieții noi de a trăi «după legile frumosului ».

Pe acest drum, înalta viziune politică pe care artiștii și-o însușesc din Documentele fundamentale elaborate de Congresul al IX-lea al partidului nostru îi ajută să reprezinte viața în complexitatea ei, le stimulează gîndirea creatoare, capabilă să înțeleagă și să exprime, convingător și original, participarea omului contemporan la făurirea Istoriei.

ÎTEVA CONSIDERAȚII ASUPRA ARTEI NOASTRE CONTEMPORANE

ACAD. PROF. G. OPRESCU

Arta noastră actuală reprezintă un remarcabil progres față de cea din epoca care a precedat-o. Aceasta este evident pentru oricine, Totuși, poate că nu e inutil să spunem cîteva cuvinte asupra acestei chestiuni și să analizăm unele din motivele care ne conduc la această concluzie.

Desigur, în arta românească dintre cele două războaie, s-au afirmat personalități marcante, de nivelul lui Steriadi, Ressu, Dărăscu, Pallady, Frédéric Storck sau Paci urea.

Și în vremea noastră sînt mari personalități. Atunci ce e nou și bun în epoca noastră? în primul rind, o coeziune care nu exista în trecut în grupul constituit

*   A   *

de artiști, coeziune care a dus ia o ideologie clar formulată și la formarea Uniunii Artiștilor Plastici. Apoi, o situație socială.și materială a artiștilor, care îi pune la adăpost de grijile și dificultățile pe care le întîmpinau cei din trecut, este iarăși un element pozitiv.

Aceste afirmații mi se par atît de juste și de naturale, că nu vreau să mai insist asupra lor. Voi insista însă asupra unui alt caracter al artei din vremea noastră, care îi conferă o evidentă superioritate, acel al multiplicității formelor de expresie, în comparație cu relativa sărăcie, din acest punct de vedere, cu monotonia de inspirație din trecut. Genuri foarte importante astăzi, care îmbogățesc domeniul artei și măresc satisfacția publicului, dispăruseră aproape complet înainte de 1944. Astfel, astăzi avem o artă murală, de caracter monumental, atît în pictură propriu-zisă, cît și în mozaic, care, chiar dacă nu a dat toate rezul tatele pe care le-am fi dorit, înseamnă totuși că un important gen și-a făcut din nou apariția, care, practicat cu înțelegere și cu îndemînare, mai ales cu mai multă știință a procedeelor, va aduce excelente rezultate. Grafica, apoi, de toate formele, este astăzi la ordinea zilei, fie sub forma desenului proprlu-zls, practicat o artă auxiliară în studii și schițe, chiar sub mal noua lui formă de desen de șevalet. Tot așa, ilustrația de carte, cînd reprodusă mecanic, cînd ca gravură propriu-zisă, uneori xilogravură, în negru sau în culori, alteori acvaforte ori litografie. Arta decorativă, de asemenea, ca pictură decorativa sau ca sculptură decorativă, are astăzi în public

mulțl admiratori și, printre artiști, mulțl practlcanțl. în pictura propriu-zisă, alături de vechile genuri în care ne arătasem îndemînatici, peisajul, portretul, natura moartă, scena de gen, în vremea noastră, ia peisajul propriu-zis, s-au adăugat vederi din regiunile industriale, care, în același timp cu vederea din natură, prezintă imaginea exactă a transformărilor pe care le-a suferit natura prin contactul cu marea industrie, dar și exemplare semnificative, impresionante și fantastice de multe ori, ale elementelor arhitectonice de la fabrici sau de la uzine, ridicate pe solul patriei noastre. La toate acestea se adaugă genul atît de frecvent și atît de caracteristic pentru vremea noastră al scenelor redînd aspecte veridice din viața de astăzi, atît de activă și de variată, a țăranilor și a lucrătorilor. Toate acestea împreună constituie un element de superioritate evidentă față de trecut, și justifică satisfacția noastră și încrederea ce punem în artiștii contemporani.

N-aș vrea să termin, totuși, aceste cîteva rînduri, fără să exprim unele îndoieli, cînd văd pe un artist sau altul, doritor de un succes facil de curiozitate, luind prea în serios unele tendințe în Apus deja perimate, în convingerea că în acest chip va da impresia unor însușiri, pe care de fapt nu le posedă și va lua ochii publicului. îmi permit deci un fel de memento, pe care îl adresez acestei categorii de artiști nerăbdători. Acest memento este ieșit din lunga mea experiență și dintr-un contact frecvent, nu numai cu arta noastră, dar cu arta multor popoare, memento care' ar suna cam așa: luați aminte că orice formă de artă care se depărtează de adevăr și de rațiune, în ce privește omul și natura, și care-și închipuie că prin elemente senzaționale, bizare sau absurde, ar putea schimba cui sul artei, este menita, mai curînd sau mal tîrziu, să devină sterilă și chiar să moară. Acest adevăr îmi este inspirat de numeroasele tentative care au avut loc mai ales în secolul nostru, șl care toate s-au terminat prin a dispărea, în scurtă vreme, una după alta, cu excepția, poate, a suprarealis-mulul care, sub o formă sau alta, e vechi ca lumea, sau a artei abstracte, care în teorie pornește de la nimic, și care șl ea pare să fie bolnavă. Cine mal dorește azi în Apus, să mal fie taxat de cubist, de neolmpreslonist. de dadaist, fauvlst sau futurist? lată un avertisment la care nu ar face rău să gîndoască unii dintre tinerii noștri artiști, doritori să fie clasați în nu știu ce « Ism », în anul 1965.

HENRI CATARGI: Paluj Indunnal ~ υI·<

VASIIE DObKiANt Se «prindeau lumini Ir» noapte — Xilogravuri colorati

C A M I L I A N DEMETRESCU

Dacă, în cei douăzeci de ani, cuprinși între cele două războaie mondiale, s-a definit pictura $i sculptura românească modernă, cu căutări și rezolvări, în sensul unei forme naționale de expresie, în acești douăzeci de ani de la eliberare s-au creat — contradictoriu uneori — premisele integrării artei noastre în aria spirituală a marilor idei sociale ale veacului.

Depășirea caracterului predominant intimist și trecerea pe planul semnificației sociale, căutarea unei forme noi, rafinate și accesibile, prin distilarea izvoarelor folclorice și ale tradiției culte, caracterizează în esență această a doua etapă a artei noastre moderne. Dacă în primii douăzeci de ani, o pleiada de maeștri ne-au conturat o personalitate distincta în rîndul artei europene, în ultimii douăzeci, artiști și critici

formați în condițiile revoluției, legați de cultura poporului nostru, s-au străduit sã dea un sens uman și social mai profund acestei personalități.
Evitînd și combătînd simplismul, falsa accesibilitate, pronunțîndu-se pentru comunicarea directă, explorînd limbajul plastic nobil și rafinat al poporului, ei au întreprins in ultimii ani acțiunea curajoasă de a da o soluție națională uneia din problemele capitale ale artei moderne, restabilirea echilibrului între artist și public. Acești artiști și critici a căror concepție generoasă e îmbrățișată de talentele tinere autentice, se străduiesc să creeze și să întrețină climatul unor relații spirituale normale între opera de artă și cei cărora le este adresată. Ei sînt convinși ca un contaci· stenic între privitor și operă nu se poate stabili în zonele absurdului și ale însingurării; opera de artă puternică, emoționantă, pune privi
torul într-o relație sufletească intensă cu ceilalți oameni, cu omul în genere și, prin aceasta, cu sine însuși, ridicîndu-l pe planul trăirilor și angajărilor profunde. Optînd pentru figurativ și pentru transfigurarea realității la flacăra unor idealuri umane generoase, această mișcare plastica izbutește să aducă și să rețină în sălile de expoziții și în fata lucrărilor monumentale, un public mai numeros, mai pasionat, care își caută și își regăsește uneori în aceste experiențe plastice, propriile intuiții și aspirații. Caracterul experimental al acestor lucrări nu are însă sensul gestului pur estetic, gratuit. Artistul caută modalități noi de comunicare, recurge uneori involuntar la soluțiile altora, dar, constant și perseverent, se caută pe sine, își descoperă propriu! filon al trăirilor și ideilor. El se consideră un exponenc al publicului și nu o excepție a acestuia El se confruntă cu
CRINA IONESCU: Adam și Eva — linoleum colorat
CONSTANTIN PAULEȚ: Adolescente — ulei
seu
eilalti
*
sine arilor ansfi-mane iducă arilor onat, sxpe-àrao însă caută invo-rent, trăi->ubli-tă cu
ALBERT NAGY í La votare — țjîei
CONSTANTIN PILI Uf A: Autoportret - «Iei

gust» de a
acestui
de
pastrarea
e
mult decît sculptura, dar poate mai
raportează întreaga gîndire plastică momentul Aman sau Grîgorescu.

valoroasă este imitației lumii
Pictura, mai
puțin funcțional decît arhitectura, a intrat în ultimii ani cu pași repezi în ritmul febril al investigațiilor plastice contemporane.
Deosebit de detașarea de o anume servitute a
4

spoetato ruL nu îî înfruntă (în spiritul spectaculoaselor direi uri cu publicul ale falsei avangarde).
Cei cese tem și se plîng de ingratitudinea publicului,
< incapacitatea » receptivității sale la « marea arta », e necesar să reflecteze că acest public — provenit în majoritatea sa din pătura țărănească — este ce fapt creatorul unui folclor cu o ținută estetică excepțională-
ErăncușL nu s-a temut de judecata spectatorului autohton, pentru ca venea în fața acestuia cu o Judecată plastică firească lui. Masa tăcerii, coloana, poarta. sărutului, țăranul le știa, le mai văzuse, zăreau ieșite din fantezia lui, îi aminteau propriile lui creații.
Pentru el aveau un sens figurativ și nu abstract, fide concepute în spiritul și pe măsura sa.
Evident, după prima generație la oraș, deprinderile și mdemmarea rustică se uită. Dar gustul, în contact cu valori estetice autentice, nu se poate

pierde. Răspunzător
carul prezență e condiționată propria sa realizare, este însuși artistul. Păstrînd viu gustul estetic al poporului, amintindu-l permanent într-o artă subtilă și accesibilă, dar în același timp strădulndu-se a fi la înălțimea acestui gust, artistul își creează publicul
Dar educația privitorului nu depinde numai de sine. Insuficientă și uneori desuetă este informarea publicului în domeniul culturii plastice moderne, după cum deficitară este și persistența unor clișee editoriale care românească la

spectatorul, nu îl înfruntă (în spiritul spectaculoaselor dueluri cu puWicul ale falsei avangarde).
Cei ce se tem și se plîng de ingratitudinea publicului, ce « incapacitatea » receptivității sale la « marea
artă », e necesar să reflecteze că acest public — pro
venit în majoritatea sa din pătura țărănească — este de fapt creatorul unui folclor cu o ținută estetică excepțională.
Brâncușh nu s-a temut de judecata spectatorului autohton, pentru că venea în fața acestuia cu o
judecată plastică firească lui. Masa tăcerii, coloana, poarta sărutului, țăranul le știa, le mai văzuse,
păreau ieșite din fantezia lui, îi aminteau propriile lui creații.
Pentru el aveau un sens figurativ și nu abstract, fiind concepute în spiritul și pe măsura sa.

Evident, după prima generație la oraș, deprinderile și îndemînarea rustică se uită. Dar gustul, în contact cu valori estetice autentice, nu se poate pierde. Răspunzător de păstrarea acestui gust, de a cărui prezență e condiționată propria sa realizare, este însuși artistul, Păstrînd viu gustul estetic al poporului, amintindu-l permanent într-o artă subtilă și accesibilă, dar în același timp străduindu-se a fi Ia înălțimea acestui gust, artistul își creează publicul.
Dar educația privitorului nu depinde numai de sine. Insuficientă și uneori desuetă este informarea publicului în domeniul culturii plastice moderne, după cum deficitară este și persistența unor clișee editoriale care raportează întreaga gîndire plastică românească la momentul Aman sau Grigorescu.
Pictura, mai mult decît sculptura, dar poate mai puțin funcțional decît arhitectura, a intrat în ultimii ani cu pași repezi în ritmul febril al investigațiilor plastice contemporane. Deosebit de valoroasă este detașarea de o anume servitute a imitației lumii
LUCIA COSMESCU? Mtinl - litografie
VICTOR ROMAN; Tors – abanos
ION ȚUCULESCU ; Dramă folclorică – ulei
fizice, practicată în primii ani după eliberare, în intenția apropierii de realitățile sociale ale revoluției. Intransigența imitației făcea însă impracticabilă transfigurarea, adică tocmai ridicarea imaginii plastice la înălțimea ideilor înaintate ale revoluției.
Odată cu evoluția firească a gustului pentru arta de idei și cu ridicarea culturii estetice a publicului, artiștii au putut depăși impetuos limitele unui program didacticist în creație, invitînd spectatorul să participe activ la emanciparea artei plastice în țara noastră, O exprimare mal sintetică, o eliminare curajoasă a detaliilor caracteristice Imitației naturaliste în scopul sublinierii ideii, au obligat privitorul la un efort inedit de gîndire. Reconstituirea mentală a sensurilor unei opere, emoția identificării adevărului vieții într-o imagine pictată sau modelată sintetic, descifrarea soluțiilor plastice moderne și comunicarea cu lumea pasionată a artei pe alte căi decît cele cu care era obișnuit, au descumpănit la început publicul.
Astăzi, cercetătorii expozițiilor și lucrărilor plastice monumentale au început să discearnă cu mai multă siguranță ceea ce este gratuit de ceea ce conține substanța unei idei, a unui adevăr. Ei înțeleg că accesul la artă trece prin filtrele conștiinței șl ale culturii șl ca atare reprezintă un proces sufletesc și intelectual complex; bineînțeles, cînd lucrarea de artă are un miez spiritual autentic, exprimat prin mijloace plastice nobile și convingătoare. Cînd însă tabloul sau sculptura devin un aparat bizar și ermetic a cărui funcție ramine misterioasă chiar și pentru publicul sensibil, apropiat de artă, privitorul protestează și respinge aceste obiecte hibride. Absența emoției la contactul cu astfel de opere nu poate fi imputată întotdeauna privitorului. Ea este adesea o carență a operei, a fondului său de idei și sentimente, ori se datorează incapacității de exprimare.
Una din erorile frecvente în pictura noastră actuală – cred – este excesul de decorativitate, structu-

ION JALEA : Nud – ghips
VASILE BABOIE: Viziune – desen
DUMITRU GHIAȚĂ: Horă – ulei

rarea strict ornamentală, pe criterii pur estetice, a imaginii.
Tendința se manifestă vădit și în sculptură, amendată însă de inerție în înțelegerea tradiției figurative și de o concepție înclinată mai degrabă spre imitație decît spre invenție.
Confundarea sintezei cu stilizarea decorativă, redu-
cerea esenței la economia relațiilor plastice dintre elementele unei imagini, dau uneori picturii amprenta gratuității, a sărăciei spirituale. Subiectul rezumat la « motiv », la pretext, continuă încă, din păcate, sa întîrzle în gîndirea plastică, în ciuda eforturilor de « actualizare » a mijloacelor de expresie»
Dacă necesitatea artei de idei este dovedită de
orientarea atenției contemporane spre simboluri și
spre grave interogări filozofice, întregul arsenal de
instrumente plastice perfecționate – denumit lapidar «forma modernă » – trebuie utilizat funcțional, în scopul ilustrării acestor sensuri.
A fi pictor sau sculptor modern în societatea noastră presupune a realiza o anumită funcție spirituala și morală a materiei plastice. Ce sens are această
ION JALEA: Nud – ghips
VASILE BABOIE: Viziune – desen
DUMITRU GHIAȚĂ: Horă – ulei
rarea strict ornamentală, pe criterii pur estetice, a imaginii.
Tendința se manifestă vădit și în sculptură, amendată însă de inerție în înțelegerea tradiției figurative și de o concepție înclinată mai degrabă spre imitație decît spre invenție.
Confundarea sintezei cu stilizarea decorativă, reducerea esenței la economia relațiilor plastice dintre elementele unei imagini, dau uneori picturii amprenta gratuității, a sărăciei spirituale. Subiectul rezumat la « motiv », la pretext, continuă încă, din păcate, să întîrzle în gîndirea plastică, în ciuda eforturilor de « actualizare » a mijloacelor de expresie.
Dacă necesitatea artei de idei este dovedită de orientarea atenției contemporane spre simboluri și spre grave Interogări filozofice» întregul arsenal de instrumente plastice perfecționate – denumit lapidar «forma modernă » – trebuie utilizat funcțional, în scopul ilustrării acestor sensuri.
A fi pictor sau sculptor modern în societatea noastră presupune a realiza o anumită funcție spirituală șl morală a materiei plastice. Ce sens are această
funcție pentru noi nu e necesar a mai repeta. Ea reprezintă însăși esența revoluției culturale pe care o întreprindem.
Retragerea în decorativism (abstract sau figurativ) din fața vitalelor întrebări ale existenței, nu poate fi numai un simptom de comoditate, ci probabil mai mult, un semn de indiferența sau de incapacitate de participare (a acțiunea colectivă de ridicare prin artă a demnității umane.
Caracterul sintetic al lucrării de artă, ca și cel decorativ – în sens funcțional – este in adevăr mai adecvat arhitecturii de astăzi. Limpezimea și puritatea formelor sînt o constantă a diverselor soluții arhitectonice moderne și, În același timp, o condiție a integrării sculpturii și picturii în spiritul acestor edificii. Acest lucru de pildă e subliniat elocvent de nepotrivirea flagrantă dintre unele sculpturi recente de pe I toral – ¿indite învechit –și arhitectura înconjurătoare, Dacă edificiile balneare –ingenios inspirate – își demonstrează utilitatea practică șl estetică (deși nu totdeauna adaptate suficient mediului geografic),

sculpturile ce le decorează par uneori anacronice, lipsite de sens. Persistența naturalismului apare cu atît mai inexplicabilă și nu poate fi înțeleasă decît prin faptul că sculptura și arhitectura au fost gîndire în aceste cazuri separat, într-un spirit cu totul diferit.
Pe de altă parte, deși par cîteodată a depăși în « modernitate » arhitectura zidurilor care le găzduiesc, unele panouri de pictură murală, rezumate la pretexte sau capricii plastice, rămîn în aceeași măsură cu sculpturile amintite, ineficace, absente.
Această galerie permanentă de artă a litoralului cît și a celorlalte centre arhitectonice din țară, cu un cîmp inepuizabil de experimentare pentru plastică, reprezintă una din multiplele posibilități de dezvoltare a creației noastre. Nu numai în expozițiile de stat — ample și diverse — ci pretutindeni unde civilizația socialistă se concretizează în această țară, arta plastică are astăzi putința de a-șl dovedi fecunditatea șl elanul.
în pictura de șevalet, realizările notorii din ultimii ani, cu șanse reale de a pătrunde în conștiința publi
cului, sînt cele în care spiritul decorativ a integrat funcțional simboluri și semnificații umane profunde»
Rămînerea în urmă uneori a gîndirii 2 astice Fn
sculptură, datorată inerției naturaliste
depășiri «moderne» ale stac ufu> real al picturii noastre, sînt deficiențe la care va trebuii sa refiectăm
pentru a realiza sincronizarea necesară între aceste
arte,
Prezente în însuflețitul efort al societății noastre de a realiza o treaptă mai înaltă a cui curii și a d- -zației acestui popor» arteie olastice pot aduce o contribuție substanțială, explorînd mai adine ridăcir e naționale și punîndu-le cu pasiune în slujba ideilor avansate ale socialismului. Progrese Înregistrat ùa ultimii ani în acest sens» conturarea u?or tendințe diverse de interpretare a izvoarelor culte și fcidcrice. afirmarea unei personalități plastice naționale solide șl serioase, o certă apropiere între artiștii șii pubuc — în condițiile unor confruntări și discuții deschise — atestă drumul ascendent al picturii și al sculpturii românești.

N. A R G Î N T E S C U-A M Z A

ÎNSEMNĂRI ASUPRA GRAFICII NOASTRE ACTUALE

Problematica graficii noastre actuale este foarte subtilă și — mărturisim — foarte atrăgătoare. Ar cere însă o analiză amănunțită. Oricît de succintă, chiar fără a intra în amănunțimi « tehniciste », ar pretinde trecerea în revistă, măcar sumară, în prealabil, a punctelor de vedere teoretice incluse în principiile de ansamblu ale creației plastice moderne, în estetica modernă a umanismului socialist contemporan.
Psihologia graficianului actual, integrat în prodigiosul proces formativ al omului nou, al omului plenar, cultivat, lucid, exigent, și pasionat al mă.ețiilor viitoare, trebuiește măcar schițată, măcar sugerata teoretic.
Este probabil că explorarea științifică — de abia inițiată — a reacțiilor sensibilității umane în aspectele ei complexe, va duce la rezultate de o varietate adesea proteica, cu totul surprinzătoare. Dacă ne putem îngădui să facem o comparație, vom ajunge să deosebim în diversitățile de structură tipologică» influența funcțiunilor psihice, în fluxurile de conștiință, complexități caracterologice de corelație și articulare cam în felul în care ni le revelează microcosmul fizic de extremă subtilitate contextuală, adică structurile electronice ale

materiei, — față de simplismul « atomului cu cîrlige » al lui Democrlt, Epicur și Lucrețiu.
De mal bine de 2000 de ani, estetica fenomenului literar se mișcă în jurul cîtorva principii didactico-schematice întocmite, de bine de rău, pe bazele empirismului aristotelic, pe temeiurile poeticei sale.
Astăzi însă se vădește tot mai limpede, dincolo de orice cochetării existențialiste» de orice divagații înrudite cu ambiguitățile mistice — totdeauna mai mult sau mai puțin duplicitare — că ethosul contem-pororeîtapii» în cele mai semnificative acte de creație a’e sale, trebuie, în cadrele unei analize estetice satisfăcătoare, sa depășească schemele didactice mal mult sau mai puțin înrudite cu <? principiile retoricei antice ». Pentru a putea cuprinde adevăratele legități ale tipizării creatoare în artă, ale raporturilor dintre subiectivism arbitrar și obiectivitate supra-personală. fecundă, ale ceea ce am îndrăzni să numim procesul de densificare în actul de plăsmuire omenească superioară, trebuie să reafirmăm esențele intelectului uman împotriva ¡raționalității năvalnice sau camuflate. Astfel, faimoasa psihologie socială va izbuti, fecundată direct sau indirect de principiile
ETHEL LUCACI-BĂIAȘ : Se sădesc pomi la Mamaia — xilogravură
VASILE CELMARE: Fata cu floarea soarelui — litografie
VASILE KAZAR: La moară — desen în tu?
materialismului dialectic șl Istoric, să lămurească progresiv, în cadrele psihismului colectiv, diferențele dintre futilitatea modelor trecătoare șl superficialitatea mai marc sau mai mică a fenomenelor de vogă — adesea totuși semnificative. In al treilea rînd, dincolo de acestea, descoperim astfel prin eliminare, prin cernere, așa cum face și timpul inexorabil, legile de articulare și sedimentare, cu variabile grade de perenitate, ale curentelor fundamentale de ordin socīal-estetic, și ale marilor capodopere mai mult sau mai puțin strict individuale.
în domeniul plasticii propriu-zise, explorarea estetică a antichității este aproape nulă. Renașterea a încercat să dea principii mai ales practice în vederea creației directe. Secolul trecut a încercat să elaboreze sisteme al căror eșafodaj n-a rezistat examenului critic, nici chiar în cadre de gîndire filozofică idealistă.
- -- -- NAGY PAL; Zugravi industriali — ulei
AURELIA GHIAȚĂ: Mihai Viteazu — pictură pe sticlă
PUIA MASICHIEVICI-MIȘU : Fete din Pădureni — xilogravură colorată
PAUL VASILESCU: Portret — ghips
CONSTANTIN BACIU: Serio despre gospodina noastră — desen în tuș și creion colorat
Pentru problema noastră ar trebui să amintim totuși pe Worringer și mai ales pe Woelflin, elvețianul, care la începutul secolului nostru, stabilise diferența fundamentală dintre linear și pictural (das Lineare und das Malerische). Viziunea florentină era esențial caracterizată prin linearitate și cea vene-țiană prin picturalitate. Linearitatea avea mai multă afinitate cu sensibilitatea mai mult sau mai puțin nordică, picturalul cuprindea un plus de senzoriali-tate orientală. în evoluția picturii venețiene, acest lucru este dovedit pe linie social-lstorică prin infiltrații directe.
Spuneam cu alt prilej recent că raporturile dintre cromatica picturală — cînd reținută, sobră, discretă, parcă subordonată unei surdine interioare, cînd exuberanta, dinamică, luxuriantă chiar, — și nudi-tatea reala sau aparentă a liniei ca atare, trebuiesc limpezite pentru a ajunge la un rezultat esențial în evoluția spiritualității moderne:

pentru a înțelege mai bine sensurile, mesajele și mai ales căile — </
scandaloase » în sensul biblic — ale artei moderne.
270
Estetica « vizualitățîi » este contradictorie, necon-cludentă științific. S-a afirmat că sîntem o civilizație a «vizualului », și sîntem copleșiți pe de-o parte de ex plozi vitatea imaginilor zgomotoase, stridente, ostentative ; iar pe de altă parte de noianul de «manifeste estetice » bătîndu-se cap în cap de aproape jumătate de veac. Tensiunea hărăzită să capteze prin diverse miraje — cînd neliniștitoare, cînd de-a dreptul suspecte, prin « BJickfang », și am spune chiar prin « Blitzfang » —ochiul nostru, năucit sau exasperat, și spiritul nostru hărțuit de teze estetice antagonice, postulează tot mai exigent o claritate mai . . . clasică, chiar dacă e vorba de artă hipermodernă. Ce tainice arcane leagă pe Venus din Milo cu Mona Lisa și cu Pop Art-ul?
Empiric, avem desigur cele cîteva milenii de cultură plastică a ochiului, în cadrele istoriei, protoistorie! și astăzi cu noile cercetări, în cadre preistorice, acestea vădindu-se de o rară forță de revelație plastică, Știm astăzi că preistoric, cromaticul, rădăcinile lui în senzual și senzorial, sînt Indisolubil
legate de realități suprapersonale, cu puternice, ireductibile implicații bio-sociale. Dar rolul cromaticului în biologia animală și vegetală, în fascinanta podoabă a unor vietăți și în floralitate, de abia astăzi începe să fie lămurit în știință.
Tainica viață a raporturilor dintre alb și negru, a treptelor valorației urcă însă, se pare, pe o scară și mai înaltă către spiritualizarea fenomenului plastic. Nuditatea liniei pare mai deslegată de servitutile «materiei » colorate. Elocvența ei, uneori uluitoare, se mișcă pe planul mai epurat al sugestiei. Senzualitatea și mirajul ei mai decantat poate fi descoperit firește în unduirea volutei, în ghirlandă și în arabesc. Dar imperativele de maximă sobrietate, uneori dure, ale jocului unghiular de linii, tipice, precum s-a spus, viziunii «gotice», închid prin săgetarea verticală, urcînd către bolți, sau prin orizontalitatea de bază geometrică aderînd la echilibrul solului, însăși esența voinței umane, prometeice, preschim-bînd fața universului șl pătrunzînd fizic în tainele cosmosului.
Depășind și « rigoarea gotică » și sentimentalismul totdeauna turbure, totdeauna discutabil, depășind chiar vibrația efuziunilor lirice valoroase, elevația viziunii grafice superioare poate extrage și din esențele străvechii tradiții bizantine românești, tensiuni cu adevărat fecunde. Astfel, semnificația tipicului plenar, revelator, înlătură, în același timp, confor-mismele pseudo-academice și schematismele pseudo-tradiționale comode, dar anacronice. Se realizează așadar o mai complexă inserțiune în modernitatea autentică, promovîndu-se lupta împotriva falselor « ingeniozități ». Se mai ajută eficient prețioasa educație a retinei publicului, avid de limpezime « clasică » — în înțelesul înalt al cuvin-tului, — dar și însetat de reală forță plastică Inovatoare.
Integrîndu-se în seria de afirmări prestigioase ale trecutului, grafica noastră modernă se plasează — ca și pictura, se pare — în chip firesc alături de cele mai interesante cercetări creatoare figurative, de esență umanistă consecventă, ale lumii.
291
Dacă viziunea modernă duce uneori și în cadre figurative la sobrietăți eliptice și densități metaforice <i dificile », care cer o anumita concentrare pentru asimilarea lor intimă, să amintim vechea zicală

îneîn-tător de plastică a folclorului nostru, afirmînd despre tainele literelor tipărite :
« Ci n-le vede, Nu le crede. Cin-le paște, Le cunoaște ».
Dar am mai cita pe unul dintre cei mai eruditi umaniști ai Renașterii cu faimoasa sa « substantifică măduvă » care, uneori, este mai concentrată în imaginea grafică decît oriunde, — mesajul intelectual al viziunii strict grafice fiind poate primordial.
Pentru determinarea evoluției graficii românești în ultimele două decenii, ar trebui deci o amplă analiză. Acum cîțiva ani am făcut-o pe aproape 30 de pagini și mărturisisem că o analiză cît de cît exhaustivă a fenomenului actual ar cere un număr de pagini corespunzător, deoarece avem afirmarea cîtorva talente distincte, remarcabile. Trebuie însă să vorbim dcar de cîteva evoluții individuale cu traectorie clară, oarecum dătătoare de seamă pentru fenomenul general, pe de o parte, și de o elaborare să zicem controlabilă, pe de altă parte. Pomenirea doar în treacăt e atit de penibilă . . .
' Mariana Petrașcu păstrează în grafica sa esențele unei picturalități în același timp dezinvolte, cu ritmică jucăușă, aproape folclorică, cu esențe de sobrietate și pondere apreciabile, cu elemente de bun simț și echilibru autohton de netăgăduit, asigurate poate de ereditatea paternă. Vasile Dobrian, traversînd o fază prelungită cam ternă, oarecum astenică, a ajuns în ultimii ani la o îmbinare de echilibru, am zice de sîătoșenie, și cumințenie, în cadrele unei autentic moderne geometrizări (concordia oppositorum). Influența lui s-a făcut resimțită asupra cîtorva graficieni tineri, ducînd însă și la aspecte epigon ice discutabile.
Szabo Bela, de o siguranță de linie impresionantă și de un accent sufletesc dramatic, prețios ca virilitate stenică, pare că, în ultimii ani, este prins tot mai mult în impasul auto-repetării. Mai mult chiar, virtuozitatea — care, precum știm, nu Implică în mod necesar măiestria — l-a condus către o Insuficientă participare la ambianța contemporană, astfel ca aeraÿa viziunii sale pare uneori neîndestulătoare.
(armar и In pag, 331)

ARTA MONUMENTALĂ — O EXPRESIE A MODULUI DE VIAȚĂ CONTEMPORAN

Principalele criterii de apreciere ale artei monumentale decurg din modul de viață contemporan — din raporturile specifice dintre om șl natură, dintre Individ șl societate, dintre artist șl concepțiile esterlce-artlstlce și dezvoltarea tehnicii, Poate mai mult decît celelalte genuri, este evident că arta monumentală rezultă dintr-o activitate adînc Implicată în totalitatea sferei vieții umane. De la primele schițe și conturări ale Ideii diriguitoare a lucrării, la reali-
MIRCEA DEAC
zarea ei, societatea participă în întreaga sa complexitate ideologică-estetică și tehnicâ-adminktrativă. Lucrările de artă monumentală depășesc cu mult cadrul strict ăl atelierului de creație» ele fiind totodată produse ale mijloacelor economice și industriale. Cîte consecințe decurg deci pentru artistul monumentatisi !
Alături de exprimarea expresivă, originală, calitatea conținutului și răspunderea socială a artistului·

apare din ce în ce mai puternic spiritul de echipă, colaborarea cu arhitccții șl inginerii, cu lucrătorii calificați și cei necalificați. Cu alte cuvinte, arta monumentală își dobîndește specificitate, în funcție de condițiile proprii care o deosebesc de celelalte genuri, fără însă să apară diferențieri radicale. După cum în toate domeniile

există evoluții, și în arta monumentală distingem deosebiri de la o epocă la alta și chiar între perioade mai scurte, în funcție de evoluția modului de viață, a tehnicii, a cooperării ș.a.m.d. Bunăoară în trecutul nostru apreciem evoluția de la concepția monumentală — îegatl de școala constantinopolitană (de integrare armonioasă în construcție) — așa cum apare la biserica Sf. Niculae Domnesc, sau la monumentele din Moldova secolelor XV—XVI — cînd putem vorbi și de o sinteză a artelor — la un caracter ilustrativ-narativ specific picturii de iconari — apropiată tabloului de șevalet cu luxul amănuntelor și prețiozitatea
materialelor — evident în secolul XVIII.
Grigorescu, aparținînd, în secolul XIX, forțelor sociale purtătoare ale progresului și reflectînd astfel în artă lupta democratică antifeudală, va umaniza arta în spiritul Renașterii. Progresul său stă in portret, în siguranța execuției, în căldura sentimentului. Secolul XX aduce simbolismul decorativ, prin pictura monumentală a lui Tonitza, sau un realism spiritualizat, cu virtuți decorative, prin operele Ceciliei Cuțescu Storck — ce va introduce totodată și tehnici noi, cum este encaustica.
Totuși, în afara cîtorva personalități distincte și originale, pînă la eliberare nu avem o concepție clară în arta monumentală ; cele cîteva realizări semnate de N, Tonitza, C. Cuțescu Storck, C. Ressu (în proiectele sale) sînt înecate în decorații naturaliste, siropoase, cu rezolvări simpliste,
Eliberarea nu a rezolvat însă dintr-o dată problema artei monumentale. La început, asistăm la apariția în continuare a unor lucrări puerile, asemănătoare panourilor de agitație vizuală. Dar problemele artei monumentale încep să fie ridicate acum, în fața artiștilor, cu tot mai multă acuitate, Iar partidul șl statul
CONSTANTIN POPOVICI : Bacovii - ghîpl
GHEORGHE POPESCU : Monic (Hotel Tomìs-Marnaìa)
TIA PEUTZ; Compoziție — ulei
crează condițiile materiale necesare dezvoltării acestui gen. Evoluția artei monumentale a fost strîns legata de evoluția însăși a artei plastice în general, ca și de aceea a arhitecturii.
Pentru prima dată se ridică problema că arhitectura nu are o fațadă principală, ci este un întreg plastic. Arhitectura devine un ronde-bosse cu rezolvări coloristice, cu ritm, cu suprafețe colorate și pictate cu subiecte determinate de funcția socială a clădirii. Apare o concepție de simultaneism, ce sugerează îmbinarea sintetică a suprafeței, a spațiului, mișcării, culorii, reliefului etc. Aceste probleme deschid căi noi de rezolvare artistică în arta monumentală — care apelează în același timp la modernizarea picturii de șevalet, la îmbogățirea tehnicilor graficii, la Introducerea unor materiale noi în arta decorativă.
Sîntem azi în fața unei concepții de sinteză a artelor care înfăptuiește o unitate organică între: concep-țiile de viață, evoluția tehnică, arhitectură, artă plastică și funcționalism. Un rol important l-a jucat însă sprijinul acordat de către stat, prin fondurile alocate și prin îndrumarea generală, care au dat amploarea actuală și perspective înfloritoare. Numeroase școli, case de cultură, întreprinderi, fațade de uzine, litoralul, hoteluri, restaurante ș.a.m.d. — au cunoscut aportul înnobilator al artistului plastic. Artiștii au contribuit la crearea unei atmosfere specifice fiecărui monument de arhitectură, individualizîndu-le, legînd prin imagini trecutul istoric glorios de avîntul construcției contemporane.

Evoluția este grandioasă dacă o privim statistic și sub aportul numeroaselor experiențe. De la împodobirea izolată a unei clădiri s-a trecut la alcătuirea unor
planuri de înfrumusețare a orașelor, realizate în colaborare cu arhitecții și în cadrul acestor planuri s-au pus bazele unor concursuri privind realizarea proiectelor și a lucrărilor pe ansambluri. Orașul Galați, Suceava, Bacău, orașul nou Gh. Gheorghiu-Dej, Ploiești, Craiova, Brașov ș.a. au început să cunoască rezultatele unor ademenea planuri, ale căror obiective principale au început să ia forme clare în atelierele artiștilor. O experiență deosebită a constituit-o cartierul Țiglina din Galați. A fost o etapă. Acum, aici vor fi puse în concurs obiective și mai importante. Există astfel o evoluție firea5că în arta monumentală, care în ultimul timp a făcut-o un gen complex al artei plastice. Evoluția este interesantă și în concepția artistică.
Uneori s-a considerat că formele mari, stilizate, aparțin concepției de monumentalitate, alteori că
MARIA PLĂCINTĂ: Plici Je ceramici (Restaurantul Тотіз-Mamala)
MARIUS ckievici : Lecturi - Ul«|
ALEXANDRU CIUCURENCU: - uhi
tema de mare generalizare a realității este singura în stare a defini monumentalitatea. în realitate, sfera tematică este aci tot atît de largă ca și în pictura de șevalet sau în grafică — iar «stilul » aparține artistului, talentului și concepțiilor sale. Sînt desigur numeroase acele condiții care pot duce la o viziune monumentală sau care-î dau specificitate. De exemplu : armonizarea imaginii cu arhitectura este una din con· dițiîle frecvent discutate și soluția rezultă din colaborare, Problema nerezolvată, și deci mult comentată, este dacă stilul lucrării artei monumentale trebuie să se subordoneze stilului clădirii sau este independent. Rezolvarea stă însă în valoarea artistică a lucrării, în forța creatoare a artistului, îndeosebi atunci cînd artistul are de întruchipat o temă dată. Desigur că rezolvarea nu poate fi străină de cadrul și stilul arhitecturii, Spațiul oferit de arhitectură cere o anumită rezolvare a contururilor figurilor, a detaliilor, a gesturilor, a golurilor dintre figuri, Apoi, senzația de percepere în adînclrne — atît de des uzitată de pictorul de șevalet — nu mai este obligatorie la muralista El este obligat de arhitectură să conceapă compoziția mal 296
frontal. De asemeni problema ritmului șl a plasticității pot fi și ele determinate de arhitectură. îmi amintesc conversația cu Matisse, citată de G. Diehl.în cartea sa despre pictor, publicată în 1954, în legăturăcu realizarea marii sale compoziții monumentale « Dansul » pentru Fundația Barnes (Merion SUA). Matisse spunea : « Am luat, însfîrșit, trei pinze de cinci metri ... și într-o zi am desenat totul dintr-o dată. Purtam în mine ritmul. Aveam suprafața în cap. Terminînd desenul, cînd am început să pun culoarea, a trebuit să schimb toate formele prevăzute. A trebuit să înlocuiesc totul și să fac ceva care să stea arhitectural. Pe de altă parte trebuia să mă asociez foarte strîns zidăriei pentru ca liniile să reziste blocurilor enorme Ieșite în afara arcurilor și pentru ca ele să fie traversate șl să albe astfel elan pentru a se racorda unele altora. Pentru a compune toate acestea șl pentru a obține ceva care să trăiască, să cìnte, a trebuit să tatonez, modlflcînd fără încetare »,
Ritmul pe care-l căuta Matisse este un element convențional, dar Important în compoziția monumentală. El poate duce la schematism, dar șl la rezol

vări monumentale și decorative. Mai putem adăuga importanța centrului vizual, determinarea a ceea ce este important într-o compoziție, evidențierea prin lumină, urmărirea efectelor de lumină naturală și, în funcție de ea., a gamei colorîstîce și rolului materialului folosit. Și cu toate aceste condiții, care-l obligă pe artist «să tatoneze, modificînd fără încetare» pentru a ajunge la un rezultat unitar, sînt și cazuri cînd personalitatea artistului, originalitatea și forța sa creatoare, supun spațiul, înving arhitectura, cuceresc cadrul urbanistic. Avem puține exemple, dar acesta este scopul creației însăși, prin însăși durabilitatea sa în timp, caexprimînd prin esență concepțiile umaniste ale unei epoci, Printr-o mică lucrare de sculptură — infățișind o maternitate — Ion Vlad a făcut ca imensa suprafață a spitalului din orașul Gh. Gheorghiu-Dej să trăiască în alt mod decît arhitectural, — estetic, vibrant și emoționant — după cum Kovacs Zoltan, la Cluj, dlntr-o sală mică și meschină ca arhitectură, a unui hol de club de întreprindere, a făcut un mare muzeu al frescei vieții contemporane nouă.

SPIRU CHINTILĂi Peisaj — ulei

IOANA KASSARGIAN: Sculptură - piatră (detaliu)

ION POPESCU NEGRENh Nunta - ulei

O serie de noi lucrări vor apare de asemeni și în București, schimbînd — sperăm — aspectul parcurilor principale, dîndu-le și un sens artistic-uman.

în căutările lor, artiștii experimentează noi materiale.

în această privință, artiștii noștri au dobîndit o serioasă experiență. O serie de materiale au fost introduse: betonul aparent la Galați, sticla colorată de Zoe Băicoianu, coloranti! chimici de Marius Cîlie-vici și Lazăr lacob, apoi materialele plastice, ceramica divers colorată, piatra de rîu, metalul, combinarea simultană a diferitelor materiale ș.a.m.d. în acest domeniu, posibilitățile sînt însă nelimitate. Așa, de exemplu, mal pot fi folosite: rășinile sintetice, lucrul în ciment în cofraj, zgraffkoul cu culori de email executate pe fondul cenușiu al betonului, vopselele de aluminiu ș.a.m.d.

în realitate, caracterul de monumentalitate decurge din unitatea tuturor celor arătate. Ea ne dă o Impresie de forță, de vitalitate, de spirit. Este tocmai ceea ce respiră lucrările noastre de artă monumentală și aceasta se explică prin faptul că ea exprimă modul nostru de viață, epoca noastră măreață, a marilor înfăptuiri socialiste.

PROBLEME ALE ISTORIOGRAFIEI DE ARTĂ Șl ALE ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ARTISTIC

MIRCEA POPESCU

Nu este desigur necesar să stărui asupra locului pe care artele plastice și tot ce se leagă de dezvoltarea și răspîndirea lor — instituțiile muzeale, institutele care formează viitorii artiști și critici, cele consacrate studiului sistematic al artei — îl au astăzi în societatea noastră socialistă. Nu putem însă, în acest moment însemnat, să nu consemnăm cu satisfacție, chiar dacă nu uităm lipsurile și slăbiciunile, o sene de realizări ce ne permit să privim viitorul cu încredere, cu convingerea că vom ști, și noi cei ce lucrăm în aceste domenii, să ne situăm la nivelul marelui efort constructiv prin care, sub conducerea partidului, va fi ridicată pe noi culmi economia și cultura patriei noastre.

Avem pentru aceasta condiții de lucru excelente și un climat care nu poate să nu stimuleze toate energiile creatoare. Dispunem de admirabile muzee și colecții de artă, Infinit mai bine dotate și organizate decît

cu cîteva zeci de ani în urmă. Am putut constata la Paris, cu prilejul unul colocviu asupra rolului cultural șl educativ al muzeelor, cît de Importante șl de exemplare sînt realizările noastre pe această linie, în comparație chiar cu cele alo unor Instituții din țările occidentale, de mult mal veche tradiție. Modul în care marile noastre muzee de artă își prezintă colecțiile, calitatea unor retrospectiva organizate în cadrul lor, ca șl aceea a cataloagelor publicate, s-au îmbună-lățit continuu.

Toate acestea reflectă calitatea muncii științifice șl de cercetare caro so desfășoară pe tărîmul atît de
vast și de complex al istoriei artei. Avem pentru aceasta un Institut de istoria artei și posibilități mereu sporite. Sînt în curs lucrări de amploare pentru valorificarea patrimoniului artistic» pe temeiuri științifice, în lumina materialismului istoric și a esteticii marxist-leniniste. Aș vrea sa menționez printre ele Istoria Artelor Plastice în România, concepută în cinci volume, dintre care primele două au și fost redactate, ca și tratatul de artă populară a cărui elaborare urmează să fie încheiată nu peste multă vreme. în legătură cu aceste lucrări s au desfășurat numeroase discuții în ceea ce privește problemele teoretice și de metodă, s-au întreprins noi cerretâri asupra unor epoci insuficient cunoscute ; în cursul muncii de alcătuire a acestor studii și tratate s-au format și perfecționat noi cadre de cercetători. Au fost supuse cu acest prilej verificării datele și informațiile existente ; cercetări noi, sistematice, sînt în curs, de pildă, cele privind arta veche românească din Transilvania, sau de interpretare a unor fenomene marcante — cum este pictura din epoca lui Ștefan cel Mare șl Petru Rareș — în funcție de datele social-Istorice concrete» a permis sublinierea clara a unor trasaturi caracteristice ale artei poporului nostru. Creația marilor clasici ai artei noastre moderne — GrIgorescu, Andreescu, Luchian — au făcut și fac obiectul unor studii aprofundate. Trebuie amintite monografiile de largă popularizare — de diferite tipuri șl dimensiuni — traducerile, încă neîndestulătoare, din capodoperele Istoriografiei de arcă, colecțiile destinate monumentelor de artă etc.

и
U
U
I-ii e h st a-w ca at le ri ul au vu »r-nt
w
ca ne an al-or ru. ■ne fac ite uri re, iile

Pe de altă parte, apariția în Lexiconul artiștilor plastici ai secolului XX publicat la Leipzig a peste 200 de biografii de artiști români, redactate în cadrul Institutului de istoria artei, colaborarea cu Marea Enciclopedie Sovietică, cu Enciclopedia Italiană de artă și cu alte redacții de dicționare și enciclopedii reprezintă o contribuție însemnată la o mai bună cunoaștere a valorilor artei românești în străinătate. Au contribuit la aceasta și unele din expozițiile de artă românească contemporană trimise peste hotare. Contactele mai numeroase în anii din urmă, cu specialiști străini, cu artiști plastici din multe țări încetățenesc pretutindeni ideea că în România viața artistică este vrednică de cel mai viu interes.

Anii viitorului cincinal vor fi pentru unii dintre noi, anii în care vom încheia tratatele de istoria artei și de artă populară românească. Nădăjduim că, însu-mînd datele noi ale cercetării, ele vor însemna o nouă etapă în opera de valorificare științifică a atît de bogatului patrimoniu al artei noastre. Paralel cu aceasta va trebui să inițiem,

pentru a acoperi lacunele existente, o serie de studii și cercetări monografice aprofundate, temeinice, asupra unor artiști, grupări, tendințe și curente manifestate îndeosebi în cursul acestui secol, epocă plină de contradicții, dar în care s-au dezvoltat artiști și s-au făurit opere de mare valoare. Problemele periodizării, ale interpretării și

EMIL MEREANU: Murfatlar– ghips

CONSTANTIN CRĂCIUN ; Portret – ulei

ION (RIMESCLI ; Maternitate – bronz (fragment)

valorificării unor fenomene complexe vor trebui rezolvate la un nivel științific mai înalt. Va trebui să studiem aceste fenomene * cît și o serie întreagă de alte aspecte ale artei noastre din trecut și de astăzi în contextul lor european, în cadrul mișcărilor generale de idei ale epocilor respective, tocmai pentru a putea defini cu adevărată rigoare științifică și cu putere de convingere contribuția specifică, importantă a poporului nostru la patrimoniul artei și culturii universale. în această lumină și cu acest scop vom adinei studierea relațiilor artei vechi și moderne cu arta țărilor învecinate, cu arta marilor centre culturale ale Europei. Pornind de la asemenea probleme, vom putea treptat extinde cercetările noastre asupra artei universale și forma specialiști mai numeroși în această direcție.

Pentru rezolvarea corespunzătoare a tuturor acestor probleme este necesară asigurarea unei mai largi

și mai solide baze documentare în toate direcțiile. Trebuie Începută și în acest domeniu, crearea acelor corpusuri de documente pe care se întemeiază, în științele istorice, lucrările de largă sinteză. O lucrare de interes nu numai științific, ci și național, care ar face necesară colaborarea tuturor specialiștilor, ar fi catalogul științific, pe regiuni, al monumentelor noastre de artă. Studierea temeinică a operelor de artă din muzee și publicarea, pe această bază, a unor cataloage științifice ale colecțiilor lor, operație mult întîrziată, va furniza tuturor cercetătorilor importante instrumente de lucru și va contribui în genere la mai buna cunoaștere a patrimoniului nostru artistic în țară și peste hotare. Un plan mai bine chibzuit al publicațiilor de artă va putea evita repetările și mai ales omisiunile, care fac ca numeroși artiști valoroși din trecut și de astăzi să fie încă insuficient studiați și cunoscuți.

Sîntem datori să realizăm mai multe și mai bune studii și lucrări de teoria artei, să dezbatem mai profund aspectele creației artistice contemporane pe baza cunoașterii și generalizării practicii vieții artistice.

O problemă de cea mai mare însemnătate este aceea a învățămîntului artistic. Invățămîntul nostru artistic a înregistrat o serie de succese ; cerințele culturale și artistice ale societăți’ noastre impun însă o revizuire serioasă a programe’or și a stilului de muncă în institutele și școlile de arta de toate gradele, pentru a le pune de acord cu viața și cu largile orizonturi ce se deschid creației artistice. Viitorii

F

artiști trebuie pregătiți în așa fel îneît, pe de o parte, să stăpînească în modul cel mai temeinic meșteșugul artei lor, toate tainele meseriei – și în această privință nu cred că poate fi făcută vreo concesie, învățămîntul trebuind, după părerea mea» să rămînă învățămînt și nu uniune liberă de talente precoce – iar pe de altă parte, să fie capabili să se orienteze, sigur și ferm, în problemele teoretice ale artei, în multiplicitatea aspectelor culturii, să știe să discearnă și să aleagă. Predarea însăși trebuie să renunțe la rețete și

formule desuete și de aceea neconvingătoare și să integreze organic și creator toate cîștigurile reale, întreaga problematică a artei contemporane, toate înnoirile autentice în materie de limbai* șî de gîndire artistică. Problemele de istoria artei și de istoria culturii, de teoria artei, studierea relațiilor complexe care se refac astăzi între artele plastice și alte arte — precum arhitectura — trebuie, cred, să capete pondere mai mare în programele institutelor de artă. Esențial mi se pare a fi ca însăși selectarea cadrelor de profesori să se facă mai riguros, ținîn-du-se seama tocmai de cerințe de felul celor enunțate mai sus. Prestigiul și calitatea învățămîntului nostru artistic sînt indisolubil legate de prestigiul și calitatea celor cărora li se încredințează greaua, dar nobila sarcina de a forma» în sensul cel mal înalt și mai complet al cuvîntulul» artiști șl totodată oameni de înaltă cultură și conștiință cetățenească.
Este necesar pentru rezolvarea tuturor acestor probleme, să dăm o atenție deosebită formării de noi specialiști în domeniul istoriei șl criticii de arca. Numărul lot este în momentul de față insuficient. Prin organizarea temeinică a învățămîntului superior de istoria artei, prlntr-o informare mai sistematică șl mal completa» atît directă cît și bibliografică^ prin specializarea postuniversitară în cadrul Institutului de istoria artei și al catedrelor de istoria artei» va putea fi ridicata pe o treaptă superioara formarea istoricilor» criticilor de artă, muzeografilor de care
GHEORGHE ÍONESCUí lamă — ulei
va avea nevoie în tot mai mare măsură viața artistică și cultura noastră în continuă dezvoltare.
O colaborare mai strìnsi între toate instituțiile de specialitate din acest domeniu și, în primul rînd, dintre institutele Academiei, catedrele de istoria artei și învățămîntul artistic, o mai bună coordonare a activității ce se desfășoară în diverse sectoare, con centrarea eforturilor pentru elucidarea problemelor fundamentale ale cercetării sînt, și în ce ne privește, premisele înfăptuirii în bune condiții, a sarcinilor ce ne revin, pentru a răspunde și în acest domeniu așteptărilor partidului și poporului, cerințelor culturii noastre socialiste.
G APOSTU : Femeie de pescar — piatră
CRISTFA GROSU : Lectura - ghips
DAN GRIGORESCU
Tradițiile tiparului românesc, vechi de mai bine de patru veacuri și jumătate, sînt ilustrate de realizări de înaltă ținută care, încă din secolele XVII — XVIII, au dus faima meșterilor noștri, din țările Caucazului și Orientul Mijlociu pînă în Centrul și Apusul Europei. Cartea de artă însă, albumul și monografìa de specialitate, a avut o soartă mai puțin strălucita, hi « țara de pictori », așa cum Focillon a numit cîndva România. — țară cu o școală de artă puternic constituită, — cărțile de artă (a căror apariție e relativ re" centă) se tipăreau cu totul sporadic. Lucrările unor savanți patrioți, de prestigiu internațional, ca Nicolae lorga sau L D. Ștefănescu, erau de cele mai multe ori editate peste hotare, firmele de editură existente fiind puțin interesate în tipărirea unor lucrări destinate în general unui public restrîns.
Odată cu eliberarea, și în acest domeniu s-a produs o schimbare profundă a stării de fapt, în anii noștri, o muncă consecvent orientată spre valorificarea moștenirii artistice a poporului român, spre popularizarea tezaurului artistic universal, a pus la îndemîna

publicului larg, însetat de frumos, un număr important de cărți de specialitate.
Editarea unei cărți de artă e o operație complexă care solicita colaborarea unui număr mare de factori. Dacă adăugăm șl lipsa unei experiențe temeinice (experiență existentă, de pildă, în domeniul cărții beletristice), ne putem da seama de dificultățile caro au trebuit ră fíe învinse șl care, în parte, mal rămîn să fìe învinse, în pofida acestor greutăți, care începeau adesea cu realizarea unui material fotografic corespunzător, și sfîrșiau cu problemele de tehnică tipografică, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, Editura în Limbi Străine și, în ultimii cinci ani, Editura Meridiane, au publicat volume dedicate unora dintre cele mai proeminente figuri ale artei noastre. Fără îndoială, calitatea tiparului nu a fost întotdeauna la înălțimea originalului pe care era chemat să-l reproducă ; pictura de o seînteietoare cromatică a lui Petrașcu, de exemplu, a apărut mohorîtă, lipsită parcă de culoare, cea a lui Luchian — de o întristătoare paloare. Dar eforturile de îmbunătățire în acest sector au fost continue ; nu de mult, un album dedicat pictorului Corneliu Baba și apoi altul, înfățișînd o selecție din opera lui Ciucurencu, au făcut dovada convingătoare a progreselor importante realizate de meșterii noștri tipografi.
Saltul înregistrat in domeniul tipăriturilor de artă poate fi demonstrat printr-o simplă situație comparativă: în 1960, de exemplu, au fost editate 10 titluri într-un tiraj total de 29.320 exemplare ; în 1965 sînt prevăzute să apară 58 titluri în 268.400 exemplare. Fără îndoială, lista aparițiilor de pînă acum conține lacune lesne de remarcat. Deși un număr însemnat de albume de mari dimensiuni au fost dedicate creației unor maeștri ca Grigorescu, Luchian, Jalea, Baba, Ciucurencu, graficii militante românești, picturii noastre contemporane, artel populare, s-ar fi cuvenit ca lîngă acestea să figureze șl monografii ale unor

JENÕ SZERVATIUSZí TΛγαπ - lemn

artiști ca Andreescu, Tonitza, Pallady, Petrașcu, Paciurea, Brâncuși, Ghîață, pentru a aminti numai cîteva dintre datoriile mai mari ale editurii și ale criticii și istoriei de artă. Unele dintre cele mai sus amintite (Tonitza, Brâncuși) se află sub tipar, altele se găsesc într-o fază avansată de elaborare, pe masa de lucru a specialiștilor sau a redactorilor de editură. Tezaurele de artă ale muzeelor românești de asemenea s-ar fi cerut popularizate într-o mai mare măsură decît pînă acum. Publicarea unor volume despre Muzeul Brukenthal sau Muzeul de artă plastică din Craiova reprezintă un început cît se poate de necesar, dar încă nesatisfăcător. De curînd au luat drumul tiparului un ghid Zambaccian, precum și un ghid cuprinzător, album al Galeriei Naționale.
Petele albe de pe harta activității editoriale încep să dispară.
în curînd cititorii vor putea găsi în librării primele plachete despre creația artiștilor contemporani. Editura urmărește lărgirea sferei de activitate în acest sector, susținut de atîția creatori de talent a căror inspirație a fost fecundată de marile teme ale contemporaneității.
O serie întreagă de monografii continuînd lista celor apărute pînă acum (Grigorescu, Luchian, Petraș-J(cu, Steriadi, Tonitza, Ciucurencu, Jalea, Vida, Jiquidi,
* Szõnyl) vor vedea în curînd lumina tiparului. Aman,
b Andreescu, Nicolae Cristea, A. Mărculescu, B'Arg,

(urmare In pog. 333)
Din cc în ce mai des referirile la arta nostra populară depășesc limitele preocupărilor de strictă specialitate și de cercetare istorică, pentru a se răspîndi în cîmpul larg al discuțiilor, implicînd sensurile generale ale culturii românești, Sînt referiri care Implică prezența modalităților de exprimare specifice spiritului artei populare românești în lucrările de ample rezonanțe, în opera marilor creatori caro înscriu cultura românească pe pagina modernă și contemporană a culturii europene și mondiale. Sîntem prezenți pe această pagină tocmai prin vibrația profund originală, pornită de aici de pe plaiurile Carpaților și din valea Dunării șl încărcată cu ecourile unei istorii de două ori milenare. Critica de artă în genere, de la noi șl de aiurea, adaugă căutărilor teoretice tinzînd la stabilirea de analogii și filiații extensive cutreerînd țări și curente, pe cele mergînd în profunzimea fenomenului de artă românesc, hrănit din substanța unei experiențe istorice, în judecata cronicilor curente din publicațiile noastre intervine tot mai mult criteriul «al nostru» și «de la noi», în sensul legării creației contemporane de rădăcinile adînci și viguroase ale tradiției de artă românești. Și este îmbucurător cã această legare nu este înțeleasă formal prin aplicarea de embleme « nationale» constînd în semne exterioare lipite mecanic, ci, dimpotrivă, prin pătrunderea în straturile adînci ale înțelegerii frumosului de către popo, ul român și nu numai a frumosului, ci și a vieții. Recunoașterea artei noastre populare ca un factor activ și dătător de sensuri originale al culturii și artei românești contemporane, prezența ci ca element component al judecăților de valoare estetice, într-o seamă de cazuri constituie, credem, o nota importantă a dezbaterilor critice actuale și marchează o treaptă pe calea afirmării noastre în cultura universală.

Arta populară este expresia sublimată a eforturilor creatoare de frumos depuse de masele populare românești de-a lungul unui necurmat șir de generații care au muncit și s-au luptat pe pămîntul lor, apărîndu-și cu neasemuită dîrzenîe ființa și caracterul național. Unitatea artei populare românești, replică a impresionantei unități lingvistice, pe întreg teritoriul de formare a poporului român, este darul

TEZAURUL ROMÂNESC DE ARTĂ POPULARĂ

PAUL PETRESCU

Ггщтяпг d« cupi dacici, sec, III ®,n, orijulul Bucuroși)

(Muxoul do istorio ul

Hntînl (Muzeul Saîuiul)

Adamclisi — íriljrnonf teliti

și moștenirea de preț pe caic ne-au lăsat-o înaintașii. Suferințele și năzuințele lor, aceleași ale tuturor românilor, s-au cristalizat încetul cu încetul și s-au încorporat pe nesimțite în acele obiecte, uneori umile, ce îi întovărășeau în viata do toate zilele șl care azi sînt socotite capodopere de arta tn muzee» alcătuind un uriaș tezaur al creației populare.

O parte din acest uriaș tezaur se aflã adunat în muzeele țării noastre ca rezultat al muncii plină do grijă dusă în ultimul timp. Sub auspiciile Comitetului de Stat pentru Cultură șl Artă funcționează azi în țara noastră un număr considerabil do muzee al căror profil, total sau parțial, est© de arcă populară si etnografie. Printre colo mal Importante notăm : Muzeul de Artă Populară, Muzeul Sacului, Colecția de artă comparată, Muzeul Minovici» toate din București. Muzeul Etno-giafle al Г ransllvanlel din Cluj. Muzeul Etnografìe al Moldovei din

lași, Muzeul Biukcnthal din Sibiu, Muzeul regional din Ploiești, Muzeul regional al Banatului din Thnlșoaia, Muzeul do Istorio șl etnografìe din Goleștl-Argeș, Muzeul etnografic maiamuroșan din Slghetul Mannațlol, Muzeul regional din Sf. Gheorghe, Muzeul regional Hunedoara din Deva, Muzeul etnografic din Lupșa-Cluj. în afară
de acestea, există secții etnografice pe lîngă o serie de muzee raionale, dintre care merită a fi menționate cele din Cîmpulung Moldovenesc, Focșani, Lugoj, Rîmnicul Vîlcea, Rădăuți, Odorhei, Tg. Jiu. O categorie importantă de muzee este cea a unităților în aer liber, domeniu în care țara noastră are realizări remarcabile pe plan mondial. Cea mai veche unitate de acest fel din țara noastră este secția în aer liber a Muzeului Etnografic al Transilvaniei din Cluj înființată în anul 1929 de către profesorul de etnografie de la universitatea clujeană, Romulus Vuia. Așezată pe un teren întins (70 ha) și variat ca relief, secția s-a dezvoltat considerabil în ultimii ani, avînd mari perspective de creștere în viitor prin aducerea de noi construcții menite să ilustreze cultura populară din Transilvania a cărei excepțională « unitate în varietate» este cunoscută. Numeroasele «țări» românești de pe întreg cuprinsul Transilvaniei, cunoscute ca atare încă de la începuturile epocii feudale, — țara Maramureșului, Oașului, Bihariei, Zarandului, Almașului și Făgărașului, Almă-jului. Hațegului, Bîrsei, etc., etc. —au păstrat pînă azi nenumărate vestigii ale creației populare ce se cer a fi reprezentate în această mare unitate muzeistică.
în 1936 au fost puse la București bazele unui mare muzeu al satulri românesc. El a constituit concretizarea muzeografică a unor îndelungi eforturi de cercetare științifică a realității sociale rurale românești făcute de Școala sociologică de la București, condusă de profesorul Dîmitrie Gusti. Organizarea și construirea propriu-zisă a muzeului inițial a fost făcută sub conducerea a doi din colaboratorii apropîați ai lui Dîmitrie Gusti, regretatul și multilateralul om de cultură Victor Ion Popa și sociologul Henri H. Stahl. Astăzi, Muzeul Satului cuprinde 50 de unități complexe aduse din toată țara și aproape 14.000 de obiecte, oferind un bogat material de studiu etnografìe.
Mica secție etnografică în aer liber de la Bran, ale cărei lucrări de organizare au început în 1957, ilustrează cultura populară din străvechiul ținut românesc al Branului cuprinzînd un număr redus de sate presărate în zona pasului de înălțime Bran care face legătura peste Carpați între sudul Transilvaniei și nordul Munteniei, unind importantele centre comerciale ale Brașovului și Cîmpulungului, etape importante ale comerțului dintre Europa Centrală și Balcani în vremile trecute în anul 1958 au început lucrările preliminarii pentru realizarea unui mare muzeu etnografic în aer liber în Dumbrava Sibiului. Pe aproape 50 ha de relief variat vor fi aduse zeci de instalații tehnice țărănești ilustrînd ocupațiile și meșteșugurile populare din România. Pentru prima oară în țara noastră, și pentru prima oară în Europa va fi creat un muzeu de asemenea amploare dedicat tehnicilor populare.
De un an de zile au început operațiile pregătitoare pentru organizarea unui muzeu în aer liber de profil special la Golești-Argeș. Va fi un muzeu al viticulturii românești, așezat în inima uneia din cele mai renumite podgorii din țara noastră și care /a prezenta istoria acestei străvechi îndeletniciri despre care știm că încă in secolul I î.e.n. luase o atît de mare extindere îneît regele dac Burebista ordonase distrugerea plantațiilor de viță.

în aceste muzee au fost strînse de-a lungul anilor zeci de mii de obiecte legate de viața poporului. Locuința, îmbrăcămintea, uneltele, create și folosite de români, poarta însemnele nobile ale unei înțelegeri superioare a frumosului trecută prin filtrul împlinirii necesităților tehnice încercate de experiența șirului neîntrerupt de secole, Fiecare din marile domenii ale artei populare românești se prezintă ochilor vizitatorului ca un tot închegat, în care dominanta unității prezidează o infinită gamă de variante marcate de prezența unui gust sigur și de apartenența la filonul unei aceleași glorioase tradiții,
г
Arhitectura țărănească românească, cu rădăcini ce coboară pînă la casa neolitică de la Ariușd, este una din componentele de prestigiu ale arhitectuî îi de lemn europene acoperind jumătatea nordică a continentului. Casa românească construită în sistemul cununilor bîrne masive dispuse orizontal are însușiri estetice excepționale, decurgînd dirTimplinirea celei .mai abstracte cerințe a artei arhitectonice: combinarea suprafețelor și volumelor într-un ansamblu de opJmă propo. ție. Admirabile proporții conducînd la sveltețā și eleganță caracterizează și bisericile de lemn românești, care, înrudite fiind cu celebrele Stavkiiche scandinave ca și cu construcțiile similare din centrul și estul Europei, se disting totuși prin impresia de extremă ușurătate și prin claritatea profilului. La aceste însușiri arhitectonice fundamentale ale construcțiilor populare românești se adaugă existența unui decor de lemn sculptat in care măsura și ritmul sînt calități de bază ce conferă ansamblului un aer evident de clasicism· înscrierea în peisaj și stăpînirea unui spațiu vast în jurul numeroaselor componente ale gospodăriei țărănești românești corfcură la crearea unei impresii de mare stabilitate pe care o posedă orice așezare românească, fie ea din Munții Apuseni sau din obcinele Bucovinei, din Subcarpații Olteniei și Muntemei sau din marele codru moldovenesc,
Stîlpii și arcadele prispelor adăpostite de streșini largi și foișorul amplu în care se desfășoară^ într-un spațiu setni-adăpostit, o parte din viața familiei fac legătura cu construcțiile exterioare cu funcții economice dar învestite și cu atribute decorative și introduc în interiorul cald și viu al casei românești. Un interior in care vatra focului este un punct de greutate constructiv și decorativ de care deseori se leagă nemijlocit mobilierul masiv și admirabil ordonat în cuprinsul încăperii. Patina lemnului întunecat sau gălbui este înviorată de tonurile armonizate ale profuziunii de țesături ce îmbracă pereții pînă sub șirul vaselor de pămînt smălțuite și al icoanelor cu culori scânteietoare, captive sub sticla pictată. Fiecare obiect din interiorul țărănesc are un loc precis în încăpere, loc determinat de practica îndelungată a vieții unei populații ce nu și-a schimbat de două mii de ani leagănul.
Așa cum de două mii de ani nu și-a schimbat nici portul, care azi în văile Carpaților și roată împrejurul lor, pe dealurile șj çîrnpiile înconjurătoare, este același cu cel înfățișat în imaginile săpate în piatra Columnei lui Traían de fa Roma și pe metopele de la Adamclissi. Cămașa lungă, cioarecii pe picior, căciula cu vîrful îndoit, gluga purtată pe umăr, albul imaculat al întregului costum au străbătut vremuri și întîmplări de la dacii care-și apărau așezările incendiate pînă la urmașii care-și fac azi așezări noi. Măsura decorului arhitectonic se regăsește în discreția cu care sînt împodobite piesele de costum. Măruntele alesaturi și cusături de pe mînecile și pieptul

cămășilor femeiești, îmbrăcînd aceeași haină geometri, sînt dispuse în spații echilibrate. Gama cromatică, de o mare reținere și e un rafinament îndrăzneț pînă la modernitate, completează acest ansamblu de mare artă care este costumul țărănesc românesc. Laolaltă,croiala, ornamentisi și coloritul specific dau costumului românesc de pretutindeni o notă de mare unitate, caie il face cu ușurința recognoscibil în multitudinea porturilor eurooene. iiiгiьГГ^' РОГ-rOmâneSCî Urma? direct al fiului de a se îmbrăca al traco-lliriloi din aceasta parte a continpnt-nlnî
m.r» г-.- я I - contlr|entului, reprezintă un martor arheologic viu de mare preț., facind legatura cu costumele antichității яiп : м a-<-= ranci orientale. antich.tațn din aria mare a Medite-
4ntDcXer T i ,TTeîUSîrilQ neCCSare Vieții domc«¡« ale unui popor, două sin cele ce închid deprinderi tehnice transmise cu grijă din generație în generație, materializînd parcă firul tradiției : țesutul ș| olartul
Lingură pescărească, mai de bătut rufe și cutie pentru sare din nordul Dobrogei
Ladă – Piatra Neamț – Regiunea Bacău
Troiță din Țara Oașului
Ceramică neolitică cu decor în relief
Despre primul dintre ele vestigiile arheologice sînt nenumărate pe teritoriul românesc. Nu lipsesc nici izvoarele scrise, de vreme ce despre maestría strămoșilor noștri într-ale țesutului, însuși bătrînul Herodot scrie cu uimire: «în țara lor (a tracilor) crește cînepa, care seamănă nespus cu inul . . . Iar din ea tracii își fac îmbrăcăminte, foarte asemănătoare cu cea de in. Cînd nu ești un bun cunoscător, nu poți să-ți dai seama daca aceste haine sînt din in sau din cînepa. Omul care n-a văzut nici o dată cînepa va crede ca haina este făcută din in» (Istorii, IV, 74). Oricine trece prin satele oltenești înspre toamnă și vede rara îndemînare cu care femeile melițează și scot fuioare aurii și lucioase ca mătasea din firele lungi și aspre de cînepa, sau oricine a văzut ștergare din țara Cnșurilor sau păretare colorate cu vegetale din părțile de sus ale Moldovei, lucrate neverosimil din aceeași cînepă, trebuie să-și aducă aminte că pe aceste locuri aceiași oameni au lucrat mereu cînepa în același fel de care auzise Herodot, Nesfîrșita gamă a țesăturilor românești își află o încununare artistică în nobila categorie a scoarțelor, obiecte de artă aflate la loc de cinste în toate muzeele lumii. Variate ca înfățișare, folosind preponderent o culoare sau alta, scoarțele românești, fîe ele din Oltenia sau Moldova, Maramureș sau Banat, Hunedoara sau Muntenia, farmecă privirile prin puternica undă de poezie ce o degajă desenul geometric, dar nu rigid, și ordonanța liberă a unor motive ce evocă lumi diferite. Răzbat în scoarțele românești și sînt prezente ecouri venite pînă la noi cu diferite prilejuri, din cețurile nordice ale Balticii și din ținuturile luminate puternic ale Orientului. Pe scoarțele maramureșene sînt înfățișate hore de oameni aidoma cu cele de țesături balto-prusace într-un colorit ce seamănă cu cel al țesăturilor suedeze și finlandeze; pe scoarțele moldovenești apare frecvent motivul oriental al arborelui vieții, pe scoarțele muntenești străvechea «roată» solară este transfor-

mată în rombul impus de tehnica țesutului, iar pe scoarțele oltenești răsar fragmente din poveștile eroice și de dragoste ale basmelor indo-persane petrecute în grădini cu vegetație luxuriantă și faună exotică. Stînd aici, în mare răscruce de drumuri, am primit aceste ecouri dar le-am transformat conform cu felul nostru de a vedea lumea și culorile,

și de aceea niciodată o scoarță românească nu poate fi cu nimic confundată.

Cel de al doilea meșteșug milenar, olăritul, este cunoscut cu de-amănuntul, fragmentele ceramice punctînd istoria teritoriului românesc cu precizia unui cronograf. Tradiția urcă și în acest domeniu pînă la straturile cele mai depărtate ale istoriei. în neolitic olăritul avea în urma sa deja o lungă vreme scursă, ca să ajungă la acea splendidă producție a ceramicii de Cucuteni. Valurile istoriei au adăugat rînd pe rînd alte frumuseți care și azi se pot vedea, nu mult schimbate în tradițiile locale ale celor peste două sute de sate de olari ce frămîntă lutul, îl modelează și îl decorează în acord cu una sau alta din aceste tradiții. în Moldova și în părțile de răsărit ale Transilvaniei, ceramica neagră, cu strălucirea sa de oțel, continuă nemijlocit tradiția dacică. în țara Bihariei și în țara Zaran-dului, în Banat, în Oltenia și o parte din Muntenia, olarii lucrează și azi ceramica roșie nesmălțuită cu forrne amforoidale proprii ceramicii meridionale grecoromane. în Maramureș șl în Bucovina s-a păstrat tehnica decorului sgraffitat, moște-

, рэюьЬеIe ¿e cos tor, argini si ¡aur, zie căror tradrțm urcă iarăși pli¿ z A^ztmșS cin nurcii Apuseni» obiectele lucrate cin corn și os. piesele de nexo .e* tă^te ce benda, pictura pe stàdi, csttzle incordeâzae, broder le de pe
co-czseie s pîepcare-e ce p»eie. 7ezu..(ruî este nizre și nu peate fi ^orba despre el
r/câ m» este 1д întreg.me cuprins în ¡muzee.
$£:>' é< U CetiTixJ — 2c r> £*?-■: Л-.}
.n tb-r-țe neșt.u'te. гмрiгюье pe tet pircmw! romXnesc,
(«rinart io paj. jubj

«SUPLICIUL» -UN BRÂNCUȘI DESCOPERIT LA BUCUREȘTI

M IRCEA DE AC

« Supliciul» este o lucrare de tinerețe a sculptorului Brâncuși. Fo ografia reproduce originalul în ghipj, pe care intimi pia rea m-a făcut să-l g—>~sc în Bucu rești în posesia lui E. Popovici, a cărui familie originară din Tg. Jiu fusese în relații de prietenie cu Brâncuși.

De fapt, lucrarea îmi era cunoscută din reproducerile a două exemplare existente în Statele Unite, realizate în bronz și respectiv în piatră. Cel din piatră se găsește în colecția David Thompson din Pittsburgh și este datat de Carola Giedion Welker, care-l reproduce în monografìa sa. ca fiind din 1906. Al doilea exemplar, în bronz, datat 1907, se află în colecția Richard Davis din Wayazoto-Minessota și a fost reprodus, de asemeni, de David Lewis în cartea sa despre Brâncuși*.

Originalul nostru, aflat deci în București, și pe care artistul fotograf Florin Dragu l-a reprodus cu exactitatea și cu măestria sa recunoscută, ne produce o puternică impresie și emoție, fiind unul dintre cele mai semnificative portrete existente în țara noastră din anii studiilor lui Brâncuși în Franța. Lucrarea a fost terminată în 1906, în perioada în care artistul părăsea atelierul sculptorului Antonin Mercié, și care, ca toți sculptorii tineri la începutul secolului nostru, se străduia să se elibereze de influența copleșitoare a lui Rodin.

De altfel, izvorul romantic și impresionist al acestei lucrări ar putea să.4 constituie lucrările Iui Rodin: «La Luxure» (capul din lucrarea «Femeie așezată», din 1882) sau bronzul «Capul durerii» (din 1892).

Fără îndoială că nu putem vorbi de o inspirație directă, dar atmosfera generală și concepția plastică au multe puncte comune cu operele lui Rodin. Brâncuși, ca și Rodin, urmărește fixarea expresiei psihologice a unui moment trecător, dîndu-ne dovada inepuizabilei sale forțe de observație și interpretare. în același timp, renunțarea la unele elemente anatomice — brațele de exemplu — situează această lucrare alături de «Rugăciunea» și bustul « Dărăscu» în pericada în care Brâncuși începea să se elibereze de influența rodiniană.
«Supliciul» este totodată unul dintre exemplarele cele mai reușite ale sculpturii impresioniste din țara noastră — evident, prin maestrìa cu care artistul obține efectele de contrast între umbră și lumină, și prin felul în care redă mișcarea, fără să o sublinieze prin goluri sau linii, ci păstrînd caracterul de monolit al lucrării.
Prin această operă readusă de către revista « Arta Plastică» la cunoștința și interesul viu al iubitorilor artei lui Brâncuși, patrimoniul nostru, artistic se îmbogățește cu una dintre operele sale reprezentative.
* Brâncuși Λ βχρ4$ acoasti lucrare la a VU-a expoxițte
R , Г Лап AT ñ Л expcлцie л societiții «Tinerimea artistici»
ilií° lui Brâncii la «pozițiilâ
din prâ în perioada 1963-1914, Ir Arta P/esued, nr. 12 Ш4.

P O P E S C U
PAUL GHERASIM
VASILE POPESCU : Fructe exotice — ulei
.f
V A S I L E
în perioada dintre cele două războaie mondiale, în pictura românească asistăm la un proces activ, efervescent, complex, de înnoire a limbajului artei care, prin mijloacele descoperite de artiști, îndreaptă arta pe drumuri noi, dînd torodatâ creatorilor senti" mentul adevăratei eliberări de convențiile rigide ale academismului, Din pleiada pictorilor cu spiritul înaripat al acestei epoci multi sînt consacrati, cuno-scuți. Printre ei, un nume mai puțin cunoscut este astăzi reconsiderat. Astfel, o expoziție postumă, pe al cărei afiș era înscris numele pictorului Vasile Pcpescu, a însemnat — cum era de așteptat — pentru iubitorii de artă, prilejul unei pasionante descoperiri.
Pictura lui Vasile Popescu nu te reține prin ceva ostentativ, afectat, formal, ci prin misterul poetic, al unei încărcături emoționale, de sentiment. O mare sinceritate, împinsă spre adînc intimism, imprimă fiecărui tablou al său aerul unei adevărate confesiuni.
Poet in ipostaza de pictor, Vasile Popescu a descoperit prin autonomia unor semne — strict ale picturii — mijlocul celei mai intime comunicări. în universul plin de mister al culorilor, el a stabilit acele corespondențe directe ale întregului registru afectiv· Vasile Popescu s-a dăruit cu totul idealului în care a crezut.
S-a născut în anul 1894 la București. După clasele gimnaziale făcute la Liceul « Sf. Siva », Vasile Popescu audiază cursuri de desen la Școala de Belle Arte din București, la clasa profesorului Fr. Score к totodată el ia lecții de modelaj cu sculptorul Dimitrie Paciurea. în anul 1925 face o călătorie de studii prin Franța, Italia, Grecia.
Începînd cu anul 1924 și pînă în 1942, artistul expune frecvent în țară la Saloanele Onciale, lucrări de pictură, de grafică și sculptură. Vasile Popescu șl-a organizat și cîteva expoziții personale, ca de pildă cea din februarie 1933 și din noiembrie 1939 - ambele la sala

Dalles. El a^participat de asemenea la expozițiile grupului «Contemporanul » ce reprezenta spiritul de avangardă al vremii. Peste hotare, a figurat cu lucrări la Expoziția Internațională de la

Paris, din 1937, și la Expoziția internațională de la Milano, din 1940. Concepția școlii în care el s-a format a avut drept principii pe cele ale postimpresionismului. Dar, spiritul înaripat, de o inteligentă fantezie și imaginație al lui Vasile Popescu, nu a înțeles prin tehnică un scop ; el a intuit cum, dincolo de orice reguli sau formule ce pot duce din nou la academism, se deschide un univers spiritual, adevăratul prag al artei. Astfel, sfera personalității sale nu cunoaște decît măsura bunului său simț, dimensionat Ia temperamentul și sensibilitatea sa.

La timpul său, Vasile Popescu a fost apreciat și stimat de cei ce l-au cunoscut, iar cronicile de artă ale expozițiilor de atunci aduceau dintre cele mai bune considerații tablourilor sale expuse.

Cînd, în anul 1944, Vasile Popescu a fost răpus de o grea boală — a murit paralizat — la vîr-sta de numai 50 de ani, el se găsea în plină maturitate.

Recenta sa retrospectivă ne-a dovedit, fără echivoc, valoarea acestui pictor român. Pictura sa, în care realitatea se contopește cu visul și poezia, este expresia unei adînci simțiri, a unei rafinate inteligențe și a unei personale viziuni. Există în peisajele sale o atmosferă calmă, de inefabilă contopire, ca într-un vis feeric, în care totul pare nemișcat, veșnic. Cît de fascinante și cît de spiritualizate sînt acele armonii de verde și albastru, ale căror tente, exasperant de pure, sînt modificate într-un chip secret, prin magice sdnteieri ale albului nobil și imaterial. în fiecare tablou, paleta sa este compusă afectiv, din acele culori cerute de subiect, conform unei viziuni ce nu ține de senzorial, ci de transfigurarea unor sentimente în conținut pictural. Aceste armonii, ce ating maxime ale unui dar interior, conțin un timbru spiritualizat, întru totul poetic, și care atît de bine îl definesc pe artist. Pot fi astfel citate cîteva tablouri : «Peisaj la Herăstrău », «Natură statică », « Clșml-&ÍU » etc. De asemeni cu totul inedite sînt acele armonii cu dominante de ocruri, rafinate raporturi de griuri neutre și violacee, nuanțe de rozurl, roșurl
și același misterios, meditativ și spiritual alb. Cîteva exemple, precum « Oglinda albă », « Acordeon », « Colombine », « Fructe exotice », « Natură statică cu oglindă », sînt semnificative. Dar sfera caracteristicilor picturii sale nu o constituie doar viziunea sa de colorist; în elaborarea compoziției picturale, el urmărește spiritualizarea tuturor elementelor figurale, prin cele mai subtilizate mijloace.

Subiectivitatea sa imprimă acea ordine interioară, intimă, tuturor relațiilor dintre elementele compoziției ; culoarea, linia, ritmul și forma, spațiul pictu-

UN LIRIC AL ARMONIILOR PICTURALE

Ca și Andreescu, ca și Luchian, Vasile Popescu este o mare conștiință artistică și atinge, la rîndul său, în felul său, fără îndoială, culmi de poezie picturală, nesentimentalâ și mai ales neliterdră.

înțelegerea plenară a picturii lui Vasile Popescu, a viziunii lui, pe cît de gingașă pe atît de complexă și de organic articulată, se poate anevoie face pe căi, să le zicem, literaturizate. Esențele festive ale cromaticii sale n-au veleități coregrafice spectaculoase. Ritmica sa este discretă, « sărbătoarea » ansamblului coloristic conținînd uneori

stringența intimă a unui sonet ori a unei Suite de Bach, ramine intimă, nedirect vizibilă, ca șl la Andreescu ; ramine aproape solemnă.
în actuala retrospectivă există printre operele expuse lucrarea « Interior de gospodărie » ; o orchestrație de verzuri pudice, alburi șl ocruri șterse, sub vibrația unul fragment de cer albastru, Liniștea, tihna unei după amieze duminicale, domină întreaga
ral, materia picturală, toate acestea fiind de fapt atributele aceluiași univers explorat de el.
Cu o grație și o sinceritate de primitiv, dar nu fără gîndirea și rafinamentul artistului evoluat, Vasile Popescu a exprimat realitatea exterioară, pe care el a transpus-o în pictura sa, ca pe un vis încărcat de sensurile unor adînci intimități, univers al poeziei, meditației și reculegerii.
Astăzi, pictura sa ni-l relevă ca pe unul dintre cei mai valoroși artiști români, care a contribuit prin aportul său la prestigiul artei românești.
N. ARGINTESCU-AMZA
atmosferă a tabloului. Există aci o îmbinare de festiv ușor straniu și de vibrație parcă dramatică» ce ne amintește de sensibilitatea lui Luchian», de fremătătoare gingășie.
Acest semnificativ ansamblu de tablouri prevestește poate muzicalitățîle mat robuste ale unui Lucian Grigorescu, despre care am putut afirma pe vremuri că închipuie una dintre cele mai prestigioase pilde de postimpresionism contemporan viu, încă fecund.
Cu tabloul « Casă între brazi », ne reapropiem însă de dramatismul de tulburătoare tensiune a lucrărilor lui Andreescu. Construcția ușor cezanniană a maselor de alburi, articulate în piramidă neregulată, alături de ritmica brazilor» de horbota de fier a grilajului, încondeiată extrem de delicat, ne relevă cea mal acută și cea mai subtilă forță de notație a realului, un realism aparent descriptiv, în realitate de o extremă forță de sublimare și de transfigurare
313
picturală» O asemenea decantare înseamnă neîndoios o cheie și o treaptă pentru principiile de fertilitate ale spiritului» pentru esențele autentice ale «tipizării » perenc.
Pe de altă parte, « Florile» în ulcica așezată pe o fața de masă pictată în nuanțe de albastru și de rozui stinse, dovedesc preocupări de materie prețioasă, pe linia marelui Ghcorghe Petrașcu. Astfel se vădește că procesul de sublimare nu ignorează materialitatea concretului, densitatea senzorială. Fondul tabloului este de un albastru azuriu, intens ; florile însă, aparent multicolore, pictate sobru, în contraste, cu o materie densă, păstrează ceva din poezia cuminte, sfătoasă a lui Dumitru Ghiață și a ulcelelor populare.
La Vasile Popescu găsim peste tot vigilența unui intelect superior, strict pictural însă, niciodată cere-bralizat. Lucrările mai mari, simfoniile de ocrurî catifelate și dealbastruri evocatoare, verzurile orchestrate complex și savant, se pot impune de la sine mai ușor, unei retine îndestulător prevenite.
Astfel, tabloul « Stînjen de lemne », « Balcicul », prestigiosul « Peisaj bucureștean », cu o remarcabilă ritmică de griuri, cu linia orizontului atît de sugestivă, «Șoseaua», de o rară elocință, cu substanță ușor onirică, superioară poate multor peisaje din faimoasa « École de Paris », «Peisaj cu case –1939 », de un dramatism secret și de un meșteșug stăpînit» vestitul « Castel reflectat în apă », închlzînd cele mai evocatoare sugestii ale unui basm feeric, pe linia «grand MeauInes », ca și splendidul «Peisaj la Herăstrău », ori somptuosul «

Parc din Buziaș », fundamentînd parcă eleganțele fără cusur ale unui constructivism autentic românesc, purces din vredniciile de înaltă și adîncă omenie ale unui Andreescu și Luchian, iată realizări care vor face cinste orícaru¡ muzeu din lume,
Mai amintim « Oglinda albă », de mari suavități în nuanțe de alb cu modulații ușor violacee, cu galbe-nurl stinse, în ambianța cîtorva accente de albastru ; «Natura statică cu oglindă », probabil una dintre cele mai rafinate* mai complexe și mai cizelate « Naturi statice din pictura noastră. Aci, specificul tonali-
314
4
tații sufletești nespus de bogate din creația lui Vasile Popescu poate fi urmărit în toate aspectele sale și, favorabil confruntat cu creațiile de vîrf ale unui Pallady, de pildă, Există însă aci, îmbinate armonios, două trăsături îndeobște rar întîlnite împreună, adică, dincolo de « armonism » ca atare, o mare densitate picturală, lipsită de orice servitute, de orice materialitate greoaie (cum se întîmplă adesea la Iser) — împreună cu cea mai cuceritoare prospețime sufletească, cu cea mai captivantă spontaneitate de vibrație a viziunii.
Este adevărat că o asemenea pînză închipuie un fel de sinteză foarte organică, de o originalitate certă; o sinteză și un sfîrșit de drum glorios.
Gingașele crîmpee de alb înhorbotat ale vasului, modulațiile de alb nuanțat cu rozuri ușoare din rama oglinzii și înmănunchierea de verzuri vegetale, articulate contrapunctic cu roșuri ritmice, masa de ocruri fin nuanțate a fundalului, fac din această plăsmuire un miracol, închizînd într-însul tainica viață a obiectelor.
Vasile Popescu înscrie în evoluția picturii românești cea mai discretă poemă, fremătătoare de elan sufletesc și implicații artistice inedite. Atingînd accente de o rară gingășie și de o admirabilă noblețe umană, «subtilitățile» sale greu de comparat rămîn esențial generoase, participînd cît se poate de intim la semnificațiile vieții.
Modesta sau nu, evoluția viitoare a faimei lui Vasile Popescu de-abia începe.
VASILE POPESCU ; Parcul din Buxiaț ulei
VASILE POPESCU : Case
VASILE POPESCU î Peifaj la Heriatriu — ulei

«ARTA PLASTICĂ SOCIALISTĂ UNGARĂ 1934 - 1944»

Cele aproape trei decenii ce s-au suprapus peste evenimentele dinaintea celui de-al doilea război mondial n-au estompat amintirea temerarilor creatori care, în anii de cruntă teroare horthystă, au contribuit la așezarea temeliilor artei socialiste din Ungaria de astăzi. Nucleul, închegat în 1930 cu timiditate de cîțiva artiști plastici, care au înțeles că prin arta lor își pot manifesta dezacordul față de politica de înăbușire a libertăților democratice, s-a dezvoltat în pofida intensificării dictaturii fasciste. Este evident că unui din dezideratele grupului creatorilor socialiști unguri a fost și opoziția față de arta salonardă, artiștii apropiindu-se, precum șl doreau, de înțelegerea și năzuințele maselor populare.
Creația unora dintre cel peste 40 de artiști care au expus la București (sala Dalles) ne este cunoscută din unele manifestări anterioare. Operele unora ca, de pildă, Gyula Derkovits, au Intrat în patrimoniul artei universale.

Departe de a avea un caracter documentar, de consemnare a unor evenimente Istorice, ceea ce surprindea în ansamblul prezentat, selectat cu dlscer-
316
nămînt dintr-un vast tezaur de pictură, grafică și plastică mică, realizat în anii dinaintea eliberării Ungariei, era în afara diversității personalităților artistice, caracterul simplu și direct al limbajului. Mesajul operelor expuse convingea prin autenticitatea și sinceritatea sentimentului. Peisaje ce ocolesc pitorescul, alternau cu portretele unor personaje pozînd țn atitudini simple și cu naturi moarte compuse din cele mai obișnuite obiecte. în toate, transpar metafore încărcate de înțelesuri pentru privitorul sensibil la pulsațiile vremii și evenimentelor. Din peisajul lui Korniss Dezsõ, Pe furtună, datat 1943, se degajă climatul tragic al acelor ani. în Cei ce nu se pleacă de Sârdy Karoly, tonalitatea coborîtă, culorile reci — caracteristică generală a majorității tablourilor — ajută la intensificarea tensiunii dramatice. în sculptura Iul Parkas Aladár, Mamă spaniolă, femeia ce-și ridică pruncul ucis prefigurează sulta de lucrări identice Aspirate din calamitățile războaielor. O bună tradiție a fost evidențiată șl prin selecția lucrărilor de grafică. Artiști ca Kcndor Gyõrgy, Kasskzky liona, «ànici józsef șl alții întregesc o pagină plină de demnitate din trecutul revoluționar al Ungariei socialiste.
EUGEN IACOB
·>α ■■ ■*■ $ ЧХ> к ч. \ X a? Ç\xm (Ψ ' çi<M
;ч ' S* i чX V S\J AX^ГI.

\ч\ч Ч:? X\ Ь.» A, ' vЧxчX ~ v^. $> tvVXV^-A
RETROSPECTIVA AUREL CIUPE
...«Dacă aș putea începe viața din nou, avînd experiența anilor trecuți, aș face-o altfel, dar tot pictor m-aș face. Mai știu că aș munci îndoit, mi-aș folosi timpul pentru învățătură și pentru muncă. Ea este singura creatoare și nimic nu poate umple inima omului cu mulțumire decît ideea că n-a trăit degeaba ...»
Sînt cuvinte rostite cu căldura sincerității și certitudinea experienței de către Aurel Ci upe, cu ocazia sărbătoririi a 60 de ani de viață. în aceste cuvinte simple este exprimat un crez adînc, concretizat într-o activitate de patru decenii de creator, dascăl și neobosit animator al vieții artistice ardelene de după primul război pînă în zilele noastre.
Substanțiala retrospectivă, organizată cu prilejul a 65 de ani de viață, demonstrează ponderea pe care a avut-o și o are creația artistului în mișcarea artistică românească contemporană, în special în viața culturală a Clujului, orașul său de adopție.
Caracterizată printr-o armonioasă viziune cromatică — trăsătură constantă în creația artistului —
JACK BRUTARU
printr-o factură expresivă, pictura lui Aurel Ciupe este înzestrată, în ansamblu, cu calități dintre cele mai prețioase, cu un desen temeinic, uneori pregnant, categoric, alteori învăluit în culoare, cu știința compoziției judicios echilibrate.
Arta sa a cunoscut un proces de sedimentare în timp a unor bogate și variate învățăminte și experiențe, atît în anii studiilor, fie în țară, fie în Franța sau Italia, cît și după aceea, în anii formării și maturizării artistice, cînd fiecărei perioade îi corespund formulări noi de înțelegere, de limbaj.

începuturile artistului poartă semnele unei înclinații spre formele neoclasicizante, determinată de contactul direct cu operele muzeelor Parisului și, poate mai mult, cu capodoperele artistice ale Italiei. Aceasta ar putea apare puțin ciudat pentru cel ce cunoaște pictura lui Aurel Ciupe din perioada ultimelor decenii, perioadă în care pictorul a vădit o atracție deosebită pentru imagini pline de atmosferă, lirice, formulate într-o manieră picturală adesea apropiată de aceea a impresioniștilor. Este intere-
santă intenția mărturisită de cele mai recente tablouri pregătite anume pentru retrospectivă, în care Aurel Ciupe își propune să recapituleze și chiar să sintetizeze momentele prin care a trecut pictura sa. Unele lucrări îmbină viziuni și facturi din anii începutului, cu reușitele de mai tîrziu. Akeie apar ca niște reminiscențe, realizate pe o scară de valori superioare, a unor preocupări și tendințe mai vechi, atît din punctul de vedere al tematicii sau al soluțiilor compoziționale, cît și ai modului de a așterne culoarea pe pînză.
Perioada de apropiere de neoclasicism, reluat de altfel, în primele decenii ale secolului, în variate interpretări, de mulți artiști din diferite țări, mai ales de cei ce primiseră influența școlii Renașterii italiene, este reprezentată în pictura lui Aurel Ciupe prin lucrări în genul peisajului din Saint-Tropez (1924), sau prin portretul compozițional, de mai tîrziu, în care pictorul se înfățișează împreună cu soția. Intr-o recentă compoziție, din 1964, intitulată « Armonie », viziunea plastică ne apare ca o continuare a celei ce caracterizează lucrările amintite aci. Neoclasicismul, în creația lui Ciupe, nu poate fi înțeles însă decît ca un punct de pornire. Pictorul merge spre reliefarea volumelor, clar organizate în spațiu, întreg ansamblul degajînd atmosfera calmă, senină, pe care gama cromatică luminoasă o subliniază elocvent. în compoziții, personajele capătă un
caracter statuar; este o trasatura sesizabila în recenta compoziție « Armonie », lucrare de severă gravitate, în care preocuparea pentru atmosfera, pentru vibrație picturala apare diminuată. Această tendință va fi ulterior înlocuită printr-o preferință pentru unele geometrizărî ale suprafețelor pictate, utilizate mal ales atunci cînd subiectul tratează motive peisagistice adecvate, ca «Terase». Trecînd prin aceste experiențe. Aurel Ciupe a încercat totodată și genul decorativ, cum este « proiectul de panou », sau ajunge la o decoratìvìzare a viziunii picturale în «Rampă la Stana», «Tarlale la Stana», «Interior la lumină de seară ». Caracterul decorativ al unor astfel de lucrărî apare cu precădere în distribuirea pe suprafețe mari a luminii și umbrei, prin acorduri contrastante care realizează în ansamblu reușite sinteze plastice.
Păreri exprimate de critici au încercat să stabilească tangențe ale unor picturi ale lui Ciupe cu opera Iui Cézanne. într-adevăr, căutarea formelor, relevarea lor în atmosfera înconjurătoare, particularități de factură și chiar de gamă cromatică îndreptățesc uneori o astfel de afirmație.
’. *
Totuși, drumul adevărat al picturii lui Ciupe, drum pe care s-au valorificat în mod amplu calitățile sale plastice, ramine cel al unei arte de un nuanțat registru liric, de sugerare discretă a atmosferei. Poet al realității, oprindu-se asupra ceea ce este, în cadrele sensibilității și gîndirii sale artistice, frumos și armonios, pictorul discerne și comunică numai ceea ce păstrează sensul sau sentimentul determinant al motivului, fie că este vorba despre peisaj, fie despre colțul unui interior. Idei, impresii, sentimente, culoare sau lumină,

toate sînt receptate și prelucrate de o structură artistică egală, dozîndu-și cu aceeași echilibrată măsură efectele urmărite.
Anotimpurile își desfășoară splendidul lor spectacol pe fundalul unor motive peisagistice alese cu predilecție. Vara îmbracă într-o lumină caldă, roșietică, lanurile sau grupurile de copaci, pînă la linia unduioasă a colinelor. Calmul și sentimentul unei depline bucurii a vieții predomină. Vacanțele petrecute în comunele Stana sat· Bologa au prilejuit numeroase peisaje de sugestivă atmosferă văratecă, Toamna nu este însoțită de un convențional sentiment de tristețe sau melancolie, și aici culoarea, lumina inundă parcă imaginea, dar nota caracteristică rămîne calmul șl o reținută poezie. Privită de cele mal multe ori prin
(urmare In 334)
AUREL CIUPE: lami — ulei
AUREL CIUPE : Peisaj din Saint Trenez
AUREL CIUPE : Piliria galbeni — ulei
AUREL CIUPE: Peisaj *· ulei
RETROSPECTIVA AURELIA GHIAȚÂ
r ©ferit de retrospectiva Áuro freí Gh;ață (Galeriile din str. Onești) este ?n același timp o sărbătoare si un
W 4 *
priîej de considerații. Pionieratul recunoscut al artistei în abordarea tehnicii țesăturilor, cu bogate implicații în arta noastră de mai tîrziu» face ca recenza retrospectivă să capete semnificații deosebite.
Contribuind la renașterea marii tradiții a țesăturilor din țara noastră, într-o vreme cînd arta țesăturilor, socotita artă minora, era neglijata, Aurelia Ghiață a sesitar printre primii nevoia de a înnoda tradiția artei noastre
AURELIA GHIAȚĂ: Cules de struguri — scoarță UnS
populare cu arta decorativă cultă care se înfiripa. Arta de mare tradiție practicată atît de tărănci pentru înfrumusețarea caselor și pentru înzestrarea fetelor» cît și de soțiile dregătorilor, la gherghef, în viața cu obiceiuri vechi de gineceu, trebuia continuată și îmbogățită, dîndu-i-se o nouă energie. în același timp, nu era vorba numai de a se aborda o disciplină, ci și în ce mod. Arta modernă prin reprezentanții sal de seamă atrăsese atenția deosebit de limpede asupra necesității aportului personal și național, așa încît artiștii cei mai lucizi și mai informați își reorientara preocupările, căutîndu-și suporturi noi. Tradiția de artă folclorică din țara noastră oferea un izvor deosebit de nou și inedit, de la care s-au inspirat Brâncuși, Gheorghe Petrașcu, Dumitru Ghiadi.
împreună cu soțul său, pictor'il Dumitru Ghiață, Aurelia Ghiață a colindat țara în lung și în lat, pătrunzînd pînă în locurile cele mai neumblate, păstrătoare de tipuri specifice și de ancestrale tradiții, încărcate de frumos, de sim-boluri, pentru a cunoaște în profunzime trăsăturile caracteristice artei noastre populare. Aurelia Ghiață a știut să citească aceste valori și, cu intuiție și discernămînt, să-și alcătuiască un dicționar de motive: rozetele, măr-găritărelul, peștii și păsările, cele mai vechi motive din covoarele oltenești, motive și forme care, transformate și îmbogățite, să realizeze, într-un mod propriu, acele remarcabile scoarțe așteptate cu mare interes, ori de cîte ori s-a anunțat o expoziție a artistei. A conceput și organizat suprafața schimbînd felul de distribuire a elementelor tradiționale în sensul ordonării murale. Plecînd de la motivele scoarțelor populare și în primul rînd ale celor oltenești — artista crează noi motive specifice vieții și obiceiurilor țăranilor noștri, figurînd cu sens de ritm și ornament nuntași, frize cu țărani, țărănci cu greutăți pe cap,

mîndre și monumentale, adevărate statul, împodobite cu marame de bo-rangic, ori distribuindu-le pe suprafață ca în: « Voevozi », «Olteni cu flori și păsări », « Casa românească » etc. în toate acestea,însă, artista păstrează învățămintele lecției tradiționale, a desfășurării pe două dimensiuni, a înscrierii pe rigoarea tradiției și a tonalităților strînse de armonii în serie.
Ce orientare era în arta noastră decorativă, cînd în 1929 expune prima dată « Culegătoarele de smcură » la Salonul Oficial din acel an? Cu distanța color aproape 40 da ani, semnificația acelui început artistic șl calitatea creației desfășurată în acest Interval ne apar demne do salutat. Această mare strădanie da roade șl asistăm cu toții la Impetuoasa desfășurare de forțe din domeniul tapiseriei,
Actuala retrospectivă este departe de a totaliza efortul și realizările artistei în amploarea lor. Mari tapiserii executate la cererea și pentru teatrul condus de Victor Ion Popa, reprezen-tînd breslele, apoi cele executate pentru Expoziția internațională de Ia New-York din 1939, printre care remarcabila «Casa țărănească», comandate de comisarul expoziției pentru completarea pavilionului nostru, sociologul și omul de cultură Dîmitrie Gusti despre ale cărui îndemnuri de a învăța si a ne inspira din arta noastră țărănească artista își amintește cu căldură, n-au figurat în expoziție, după cum n-au figurat nici alte lucrări, ca seria de « Voevozi » lucrată în tehnica de imprimeu. Aceste lacune nu scad importanța expoziției. Cu tot regretul de a nu fi putut vedea înmănunchiacă întreaga operă a artistei într-o asriel de manifestare, arta Aureliei Ghiață ne relevă întregul merit și marele roi jucat de artistă în dezvoliarea artei noastre decorative.
PAVEL CODITĂ
MARGARETA STERIAN
« Nu poți să nu iubești calitățile de vis . . ., aliate unui atît de frumos ironlsm ... », scria Eugen lonescu» în 1932, cu privire la pictura Margaretei Sterian. Apreciere nu întru totui singulară ; Tonitza remarca verva cromatică, ingeniozitatea și delicatețea motivelor; Eugen Crăciun — excelenta ținută plastica ; iar Dan Botta, încă la prima expoziție personală a artistei, — dragostea pentru culoare, emoția curată în fața naturii. .. Scurgerea vremii n-a infirmat asemenea păreri : ne-a dovedit-o expoziția deschisă, anul acesta» (sala din calea Victoriei), prin aceeași candoare a sentimentului» prin aceleași calități da cromatică șl plasticitate, Adăugate acestora, simplificarea elementelor componente ale Imaginii șl intensificarea picturalității materiei
reprezinți, în general» sporul uncí activități creatoare îndelungate. Am surprins și altădată viziunea do vis a artistei, pictoriță și poctă în același timp, pe caro o înțelegem astăzi mai bine: acestei viziuni i se datorează transfigurarea artistică a realului, dusă pînă la limita, la tangența lui cu irealul, Rezultatul este un vis lucid» conștient» un monolog interior de fapt, al cărui vocabular plastic exprima metaforic trăirile autorului. Fantezia da un imbold reveriei, o înaripează, imaginea plastica se încheagă poetic și» nu arareori, cu implicații filozofice. Pilduitoare sînt. printre alte lucrări, < Corali »» « Plante marine » — surprinzînd misterul lumii submarine, — « Cascade », « Precipitație » — exprimînd, în efluvii cromatice, sentimentul sublimului,' în natură, — « Blocuri noaptea», « La 'o lectură despre Antarctica ». « Bărci pe lacul Herăstrău » — reverii pline de candoare, solicîtînd contemplarea și meditația.

Artista stabilește echivalențe plastice pentru ecourile sale interioare, provocate de un factor exterior (niciodată un peisaj sau o scenă nu sînt « redate »,
MAR.GARETA STERIAN : NaturJ moartă cu ceramică — ulei
nu se « reflectă »). Ne Interesează echivalențele plastice în măsura în care ecourile au o semnificație șl ne sînt comunicabile, Nu este cazul unor lucrări ermetice, ca « Dilema » sau « O zl întreagă », do pildă, cărora, titlul nici nu Ic sporește misterul, nici nu ni-l dezvăluie cu pregnanță. No satisface. însă, « Balconul », interpretare poetlc-slmbolică a ideii de comunicare, implicit de tacita înțelegere. Un dialog între lumea interioară — o clădire cu un presupus balcon, punte spre afară — și lumea exterioară: liniile și culorile se întrepătrund, își răspund ca și privirile (sugerate de presupuși ochi) care se întîlnesc.
In arta Margaretei Sterian există o certă muzicalitate, sezisată mal ales în echivalențele plastice care sugerează consonanțe și disonanțe sonore prin orchestrări cromatice ale Imaginii — explozive (« Concert de alămuri », «Orchestra din Michigan») sau reținute (« Muzică de cameră »).
Drumul fanteziei este liber, iar datele realității, filtrate prin viziunea visului și a basmului, îi oferă încă pictoriței perspective de manifestare — de la
mărturisirea sentimentului Intim, la întruchiparea idealurilor umane majore. Preocupările de creație se înmulțesc (artista vădește aceeași Inventivitate în grafică sau în arta decorativă) ; talentul său viguros nu se dezminte.
HORIA HORȘIA
HORTENSIA MAS1CHIEVICI-MIȘU
în creația unui artist, o expoziție personală este de cele mai multe ori o etapă. La Hortensia Masichievici-Mîșu această etapă se dovedește a fi o adevărată răscruce.
în cele peste 30 de luerari expuse am putut urmări pe de o parte» încheierea unul drum mai vechi în ce privește concepția compozițională șl cromatică, Iar pe de altă parte o adevărată ecloziune de experimentări ale unor noi modalități șl procedee în gravura colorată. într-adevăr, această tehnică dificilă șl laborioasă prezintă, pentru artist, avantajul de a fi un cîmp larg deschis experiențelor celor mai variate. Resursele oferite sînt folosite de Hortensia Masi-chievici cu multă fantezie creatoare, înclinarea sa pentru decorativ și-a găsit în îmbinarea variată a liniei și culorii o expresie plină de sensibilitate. Ea folosește pete largi de culoare, într-o cromatică neutră de griuri și ceroase, pe care le subliniază sau le întretaie de grafismul liniilor.
Compozițiile ce figurează în expoziție, rod al ultimilor doi-trei ani de lucru, ilustrează căutările artistei în direcția îmbogățirii paletei și sintetizării construcției» căutări strîns legate și condiționate chiar de problematica complexă a compozițiilor sale. Ritmul liniar suprapus petelor de culoare» obținute prin variate procedee de imprimare (cu pînză — prin suprapuneri etc.) sugerează pregnant atmosfera, în lucrări cum ar fi La cuptorul de pftne> La sapă. Tunsul oilor, Pddurence la piață.
HORTENSIA MASICHIEYICWÎÎȘU : din Hațcț — xilogravuri co-orari
F®rn«ie
Hortensia Masrchîevicî oscilează între circumscrierea granea a figurilor, ca tn lucrarea La sapă, compoziție puternic închegata, și extinderea timpurilor de culoare în afara figurilor, ca la Femeie din

Hațeg. Această necesitate ce a-și purta cu dezinvoltură linia. — de a o lăsa să evolueze cît mai liber — utilizine! totuși o tehnică ce presupune permanenta reluare a desenului, a determinat-o pe artistă să păstreze unei serii întregi de lucrări un caracter ce schița. Impresia de spontaneitate se datorează însă unor îndelungate reHeo-ții, reveniri. Din acest punct de vedere pot fi citate Fetița din Sarmisegetuzc — în care tonurile de verde și albăstrui transparent ale figurii ar pirea insolite, dacă lucrarea nu ar ñ atît de concisă și riguroasă în concepția și realizarea grafică.
în Pădureanca cu copi/ — conurile de griuri și rozuri imprimate cu ingeniozitate dăruiesc o poezie rafinată întregii lucrări. Linia ușoară subliniază cu multă economie figurile* Jarcncd din Vdratîc, Țăran dta Chetar, fete din Pădureni și altele se înscriu pe aceeași linie în creația artistei, iar Lumini pe lac. deși rezultată în urma unei îndelungate elaborări, păstrează savoarea .unei schițe.
Uneori, însă, tendința de a reda numai prin cite va linii o figură, duce spre o exprimare sumară (cazul lucrării© Nud, Pisica și Cocoș). Alteori, elemente anatomice — cum sînt de pildă mîinile (Maternitate)— par stilizate fără o suficientă căutare a formei.
Că poate să-și simplifice mijloacele, condensînd puternic și esențializînd viziunea plastică, Hortensia Masichîe-vici o dovedește din plin și în acele cîteva naturi moarte ca Ulcica roșie, Natura moarta cu filodendro și Floarea soarelui.
De factura deosebiră atît din punct de vedere al concepției cit și al rezolvării tehnice, fiecare dintre acestea reprezintă, prin intenția bine conturată, noi jaloane în creația viitoare a artistei. Ea abordează de astă dată, cu mult curaj, armonii de culori pure, obținute numai din roșuri, sau din roșu-galben-verde și realizează aceeași prețioasă calitate cromatică ce a caracterizat-o in celelalte lucrări, încă de la primele sale manifestări ca gravor.
Hortensia Masichievici demonstrează în aceasta expoziție o permanentă cău
HORTENSIA MASICH1EVICI-H1ȘU : Pădureancă cu cosii — xilogravură colorată
tare de înnoire a expresiei, rodnică în rezultate. Ea și-a mlădiat și îmbogățit tehnica pe măsura evoluției viziunii sale artistice. Cele patru mozaicuri care completează expoziția, pe lingă calitățile cromatice și decorative, dovedesc resursele artistei și interesul acesteia și pentru alte genuri decit cel pe care-l cultivă în rnod curent.
CORINA BEIU ANGHELUȚĂ
ION SĂLIȘTEANU
Reprezentativ în mai multe privințe pentru tînăra generație din care face parte, Ion Sălișteanu este o fire dinamică, cercetătoare, neliniștită. Nu se lasă ispitit de posibilitățile spontaneității și îndemînării, de care ar dispune cu ușurință. Dimpotrivă, exigența unei realizări mai înalte îl determină să încerce tot felul de experimente picturale, iar cultura plastică pe care și-a format-o în mod stăruitor îl îndeamnă să aspire către o artă de sinteză, în care să se îmbine spornic tradiția și înnoirea, sensibilitatea și inteligența, imaginea și gîndul. Vrea să fie un om al vremii sale, cu rădăcini în valoroasa tradiție a poporului.
Nu totdeauna experimentele sale au însemnat reușite și nici prima sa expoziție personală (galeriile din str. Onești 1, luna mai), făcută după zece ani de la absolvirea Institutului de arte plastice șl după susținute manifestări la diferitele expoziții de stat și regionale — nu

este scutită de anumite neajunsuri. Aceasta se explică tocmai prin dificultatea problemelor plastice pe care și le pune cu îndrăzneală șl curaj, probleme ce implică unele riscuri în privința comunlcabllltățll Ideilor șl metaforelor sale.

în pictura Iul Sălișteanu realitatea trăită este sublimată în metafore de linie șl culoare, Iar gîndul poartă departe Imaginația, dueînd-o uneori la cele știute sau deduse șl presupuse și mal puțin |a cele întocmai văzute,

Fără să însemne o ruptură între percepție și interpretarea intelectual-imaginativa, ea nu este o pictură de oglindire directă, ci de construcție metaforică și de organizare după anumite cerințe ale unei picturalități intrinseci.

Artistul și-a expus în catalogul expoziției scopurile urmărite: «Dorința de a imagina pînă în detalii, de a materializa în forme cît mai concrete — plastic, adevăruri pe care nu le văd neapărat, dar le știu, le deduc sau le intuiesc, a fost determinantul acestei expoziții. Tema generală a expoziției este « Pămîntul ». în atacarea acestei teme, nevoia unor imagini cu gren aspru — suplimentarea tactilă a materiei plastice — gama surdă, fără exaltări și maî ales modul de a ordona accidentele și formele, mi-au fost impuse de structura imaginii pe care o căutam. Am dorit să văd și să arăt altora « pă-mîntul » în ipostazele sale agrare, geologice sau cosmice, pămîntul roditor și generator de viață, cu care omul se leagă, se împletește într-o perpetuă osmoză. Aș fi dorit să văd lucrurile, organizarea inedită a elementelor din

ION SĂLIȘTEANU: Zidul spart — ulei

ION SĂLIȘTEANU: Contraste — ulei

unghiul îndepărtat — extra terestru — ca și din intimitatea microscopică a țărînei. Peisajele nu sînt și nu vreau să fie ferestre, prin care să vedem un colt pitoresc din natură, ci poate un ecorșeu al pămîntului, din care să simt structura sa geologică, stratificarea milenară a sedimentelor .. . »

Din această perspectivă poetică» în care se simte prezența unor înclinații filozofice și a unor cunoștințe științifice curente oamenilor din epoca zborului interplanetar» a științei atomice și a ciberneticii, și-a constituit noua viziune și și-a organizat realitatea tablourilor sale Ion Sălișteanu. O viziune cu înalte coordonate, cu ample cuprinderi cosmice, întrunind aspectul palpabil al lucrurilor terestre cu cel al unei imaginații « extra-terestre ».

Rodnicia și valențele unor atari viziuni sînt evidente, dacă artistul le poate face comunicabile, ceea ce nu este deloc ușor. Fiind vorba de lucruri nu atica văzute, cit știute sau deduse mintal — imaginația și fantasticul au aici un rol mult mai mare decît în operele de oglindire mai mult sau mai puțin interpretată a realității.

Sălișteanu folosește uneori foarte concret datele realității, construind forme sintetice, în care însă vibrează prealabilele analize ale materiei, diferitele senzații vizuale, tactile, kine-stetice, ca și emoțiile, visurile, gîndurile experienței de percepere și cunoaștere. Sintezele lui sînt, de fapt, transfigurări ale celor văzute, simțite, gîndite ; sînt metafore poetic-picturale, susținute de o construcție viguroasă a planurilor, de o ritmică tectonică și totodată muzicală, de o pastă densă, zgrunțu-roasă, vibrantă.

Ne referim la seria de compoziții în care predomină pămîntul pe care călcăm sau îl vedem de aproape ori în zări, cu diferitele lui forme și accidente, cu variata lui consistență de la piatră la nisip, sau la compozițiile cu construcții arhitecturale, unde mai ales zidurile dețin un rol principal. Tablouri intitulate « Zidul spart », « Terase

dobrogene », «Cer plumburiu » transmit — în sinteza lor metaforică, în construcția lor organizată după însăși geometria naturii și după cerințe de condensare în forme puternice și distincte — mai viu șl direct aspecte
din realitatea trăită de autor» Cu ochi scrutatori, ce caută să pătrundă mișcarea materiei, vibrația corpusculară, organizarea structurală a naturii, pictorul izbutește în numitele tablouri să ne redea materialitatea țarinei, a pietrei și a zidurilor. «Terase dobrogene » oglindesc poetic asprimea țarinei și ondulațiile de teren, ce alcătuiesc parcă un imens covor cu limatura in mari curbe — în care se simte gîndul la scoarțele noastre și totodată la viziunile constructiviștilor contemporani.
în « Zidul spart », înfățișînd o casă de proporții modeste, dar cu un volum armonios, reflexele pietrei aspre și ale tencuielii albe sînt foarte sugestive, conferind priveliștii un aer de basm, iar structurii materiei o forță expresivă rar întîlnită. Casa cu zidul spart într-o parte, lăsînd un gol de întuneric tainic în viguroasa-i structură și în albiciunea vesmîntului ei, constituie una din reușitele lui Sălișteanu și aici mijloacele de condensare și potențare a viziunii duc la o transfigurare poetică cu profund răsunet în sufletul privitorului.
O altă serie de imagini, mai greu de descifrat, chiar cînd privitorul vine cu o imaginație mai bogată, ridică tocmai problema comunicabilității, menționată mai înainte. «Vitalitatea primăverii », tablou de mari dimensiuni, îmbină o serie de elemente simbol — semințe ce germinează, brazde de pămînt, vegetație etc. — nu prea clare, cum clară nu este nici verticala fîșie albă care ar putea fi pinza unei corăbii și la fel de bine un fascicol uriaș din lumina primăverii. în lucrarea intitulată « Compoziție », tonalități do alb, verde, gri și galben sugerează, doar, un climat văratec. în « Pămîntul șl luna », unele elemente au din Inefabilul visului, ca șl « Plaja », unde organizarea elementelor componente este labilă pînâ la enigmatic.
De multe ori, pictorul folosește o materie picturală mal sugestivă, o pastă amestecată cu nisip și care, astfel, capătă unele reliefuri, porozi-tate, asprime, dar acest « concret » material, cu valori tactile, ramine paradoxal, tocmai pentru că nu ajută cunoașterii sau măcar descifrării, ci face și mai ascunsă sau misterioasă semnificația imaginii. Artistul ar putea susține că lasă voit un anume vag optic sau o obscuritate a senzațiilor, spre a stimula imaginația privitorului. Dar s-ar putea mai curînd ca ele să se dato-rească, în actuala fază de dezvoltare a artistului, unei insuficiențe a expresiei, unei insuficiente vitalizări și spiritualizări a liniei și efluviilor de culoare. Oricum, acolo unde formele sînt prea puțin construite, devenind efluvii de culoare și fîșii de lumină, artistul lasă
(urmare în pag. 335)

FILOFTEIA SIMIONESCU

în ultimii ani, sculptorița Filofteia Simionescu se arată preocupată cu osebire de realizarea unor lucrări în metal bătut (aramă, aluminiu, fier patinat etc.) sau decupat cu aparatul de sudură, ca și de folosirea șamotei, diferit colorată cu oxizi metalici, mate-

FILOFTEIA StMiONESCU : Familia - țamotâ

rial ale cărui asperități dau suprafețelor anumite efecte. Sudorul său, relief în arama bătută, expus anul trecut, s-a bucurat de bune aprecieri, de altfel ca și alte lucrări mai vechi, pe care tinăra artistă le-a prezentat începînd cu expozițiile colective din 1953 (anul de debut) și pînă astăzi.

Expoziția personală, deschisă la Galeriile de arta din B-dul Magherura întrunit un număr de aproape 30 de lucrări care includeau și cîteva piese în ceramică (pasări foarte stilizate), tehnică pe care Filofteia Simionescu a abordat-o pentru întîia oară, și nu fără succes. Această primă manifestare personală vădește o puternică înclinare spre decorativ, spre forme stilizate, un efort meritoriu pe linia simplificării, a reținerii esențialului dintr-o atitudine.
Remarcabile prin acea știință de a desena în spațiu (ceea ce nu-i puțin lucru la un sculptor), ni s-au părut cele două lucrări în fier, Primăvară și Pace; aci conturul feței și cele cîteva linii ce închipuie fizionomia personajului sînt schițate prin aplicații de sudură după un desen realizat într-o manieră proprie graficii, dar care prin factura aspra și culoare dă relief lucrărilor. Este un procedeu care a început în ultima vreme să capete extindere în sculptura noastră, mai ales cînd se urmărește un anumit decorativ Îsm. cum e cazul aici.
La fel, /Mireasa și Mirele din Radna» amîndouă în arama» cu o frumoasă patină, sau Fată cu mâr și Fata cu strugure» din tablă de fier cositorită» se înscriu în concepția mai sus amintită.
Seria de nuduri în șamot» constituind întrucîtva varietăți pe aceeași temă, amintește într-o buni măsură de străvechile figurine în lut ars, mal ales prin nota lor de arhaism» dar aici simplificările de planuri își au sorgintea în intenția, răspicat afirmată, de căutare a unui ritm, a unei expresivități sporite, obținută și prin suprafețele
RLOFTclA SIMIONESCU : Mireisă din Rodna
— aramă bătută
zgrunțurcase, caracteristice acestui material .
Sculpturile în ghips, puține la număr, vădesc, la rîndul lor, posibilitățile artistei de a închega compoziții echilibrate, cum sînt Copăcelul sau La oglindă, aceasta din urmă cu unele reduceri de planuri care o înscriu într-o coloană.
Variată ca tematică, material și tehnică. expoziția a adus mărturia, lipsită de ostentație, a căutărilor unui artist sincer cu sine. Daca însușirilor amintite ii s-ar adăuga o mai puternică vibrație afectivă, solicitată de însăși structura temperamentală a artistei, reușitele ar fi certe.
MARIN MIHALACHE

VASILE NASTĂSESCU Șl GHEORGHE STĂNESCU

Expozițiile de ană plastică, într-un centru regioral în plină dezvoltare cum este orașul Pitești, lipsit încă de un

muzeu de artă sau măcar o secție do artă plastică, au o importanță deosebită pentru dezvoltarea gustului estetic al marelui public. O contribuție în acest sens a adus și expoziția de sculptură a lui Vasile Năstăsescu și Gheorghe Stănescu, care au prezentat în primăvara acestui an, peste 30 de lucrări în holul Palatului Culturii.
Interesul pentru această frumoasă regiune a țării, cu centre de tradiție istorică și de artă populară, ne este cunoscut încă din pînzele lui Th. Aman, N. Grìgorescu. C. Ressu, I. Iser sau R. Schweitzer-Cumpăna, ultimul fiind donatorul a 150 de uleiuri și desene în vederea organizării unei colecții de artă în Pitești.
Transformările petrecute în anii puterii populare, prin industrializare șl electrificare, adaugă frumuseți noi peisajului regiunii oferind noi surse de inspirație artiștilor.
Vasile Năstăsescu și Gheorghe Stănescu, cel de al doilea născut la Curtea de Argeș, se numără printre artiștii care urmăresc cu interes

dezvoltarea regiunii, așa cum o vădesc lucrările lor, inspirate în mare parte din viața muncitorilor și țăranilor de pe aceste meleaguri.
VASILE NASTĂSESCU : Dobrogeancă - ghips
Vasile Năstăsescu marchează în actuala expoziție o maturizare datorată muncii exigente și perseverente în domeniul portretului și al compoziției, în ultimele lucrări sînt evidente preocupările artistului de a spori expresivitatea figurilor, prin trecerea subtilă și nuanțată de la forma tradițională, clasică, la o tratare mai simplă, mai concisă. și evocatoare. Busturile unor cuno-scuți scriitori, ca Alexandru Odobescu, Liviu Rebreanu sau al cărturarului revoluționar Nicolae Bălcescu, destinate unor școli sau altor instituții de cultură, se remarcă prin sobrietatea interpretării, prin preocuparea artistului de a le da o expresie vie și o caracterizare psihologică, utillzînd mijloace plastice cu un plus de simplitate și forță de sugestie, față de alte lucrări anterioare ale sale. Sculptorul Năstăsescu tinde spre o viziune mai cuprinzătoare, în spirit contemporan, spre un limbaj mai bine cumpănit, evitînd soluțiile facile și pripite ale unor sinteze formale, negîndite. Reliefurile sale in aramă bătută («Culesul », « Oțela-rul ») relevă atît preocupări compoziționale, cît și efort de înnoire a limbajului printr-o reprezentare mai laconică. Credem că perseverînd pe această linie înnoitoare, artistul va reuși să învingă o anumită timiditate, e drept, manifestată mai mult în trecut, pentru a putea aborda soluții îndrăznețe, dar gîndite temeinic, pe măsura exigențelor actuale.
Gheorghe Stănescu, așa cum îl caracterizează Ion Vlaslu în prefața catalogului expoziției, « lubaște viața în formele ol directe pe care le exprimă cu meșteșug echilibrat, fără grabă, cu ceva din dragostea olarului pentru rocuiulmi muzicale. . , . Pulsația volumelor concepute larg, dă expresiei tonul Intens pe care îl simțim în ființele vil ». Portretele sale rezultă dlntr-o meditație adîncă, dincr-o cercetare atentă a psihologiei personajelor reprezentate. « Țăran din Argeș »

GHEORGHE STĂNESCU: Portrac- ghips patinat
(bronz), « învățătorul Marinescu » (ceramică), ca și unele portrete de fere ori țărănci din Argeș, sînt realizări în care artistul surprinde cu finețe trăsăturile lăuntrice, sufletești, într-un mode-laj subtil și discret. De remarcat este și diversitatea tehnicilor și materialelor abordate: bronz, marmură și îndeosebi ceramică, ultima tehnică fiind însușiră de artist chiar în orașul ratti, printre vestiții olari argeșeni.
Așa se explică unele reușite de amploare realizate m ceramică, într-o viziune monumentală, ca « Pasărea » șl «Țăranca», lucrări ce-șî pot găsi locul cu succes în spații verzi urbanistice, prin calitatea lor de a se înscrie fericit in ansamblul arhitecturii noi.
Sculptorul Stănescu. pe lîngă însușiri de subtil psiholog ca portretist, vădește certe posibilități de a realiza lucrări monumentale, inspirate din realitățile contemporane (de pilda «Sportiva »). Credem că pe baza experienței doeîndită în tehnica ceramicii de tradiție populară, mai cu seamă, artistul - r putea stărui să-și dezvolte înclinațiile spre o viziune monumentală,
GHEORGHE COSMA

Λ
o
« UTILUL $1 FRUMOSUL ÌN ORGANIZAREA TRADIȚIONALĂ A INTERIORULUI ȚĂRĂNESC »

Interiorul caselor țărănești romanești, așa cum s-a cristalizat în ultimele doua secole, continuind liniile directoare ale unei străvechi tradiții arhitectonice și decorative, șt așa cum in din ce în ce mat rare razuri poate fi intilmt și astăzi în unele colțuri mai retrase ale țării, constituie un ansamblu de o inalta ținută artistică El reprezintă în fond sinteza funcțională, extrem de concentrată, a unor toarte variate categorii de obiecte ținind de aproape toate domeniile artei populare Intr-adevăr, interiorul țărănesc, comandat. firește, de reperele datelor constructive ale locuinței, reunește elemente de arhitectură, piese de mobilier, țesături, ceramică, unelte de lemn și de metal pictură pe sticlă, elemente de port Obiectele de arta populară pe care sîntem obișnuiți sá le considerăm in vitrinele muzeelor și standurile expo-
zttnlor, ca niște obiecte disparate, catalogate și clasificate pe criterii de sistematica muzeoiogicâ și țehno-
sînt dispuse in cadrul interiorului țărănesc in
zone funcționale complexe supuse unui sistem de
legi a căror r goare este surprinzătoare pentru cineva ma puț>r oti r uit cu stringența logică a decorativis-mu u țărănesc. A unui decorativism in care elementul
artă este rezultat din șlefuirea milenară a elementelor tehnice destinate sa rezolve una sâu alta dm problemele ivite r dialogul niciodată terminat dintre natură r am in ipostaza sa de « agent cultural » și si satisfacă necesitățile de confort fizic și psihic ale aceste a Petușari progresive, uneori abia observabile s-au adăugat pe nesimțite de-a lungul unei imer.se scări a timpului, conducirid la soluții de mare r-cor.ornic tare și tehnicitate - in condițiile diver-
·-* cr stadii de dezvoltare socială tu reflexe cores
nzato.. re in planul dcsS vîrșirll artistice Nu măr /   cităm admirabila soluție a patului suspendat
practicat ii Munții Apusei i și în Bucovina in care folosire e r jȚiGi oij a spațiului locuibil se împletește
organic cu rezolvarea constructiv-decorativă adoptată. Se poate adauga ingenioasa economisire a spațiului, rezultară fie din «fixarea» mobilierului prin legarea sa intima de construcția casei, fie din încastrarea sa in grosimea pereților.
Dispunerea obiectelor în cadrul interiorului țărănesc este supusă în primul rind unei legi de structurare fundamentală cea a dublei diagonale conform careta mesei din unghiul exterior al încăperii îi corespunde tn unghiul interior de la capătul uneia dm diagonale vatra, iar patului de la celălalt unghi exterior îi corespunde ușa și dulapul de vase de la capătul celei de a doua diagonale Pozina fixă a lăzii de zestre întilnită cu putere de lege în multe regiuni, încadrarea mesei de unghiul format de cele două man lavițe așezate de-a lungul pereților prezența constantă a «culmii» deasupra patului, sînt de asemeni elemente ce conferă constanță interiorului țărănesc.
Planurile, verticale ale încăperilor sînt organizate cu aceeași rigoare. Țesăturilor groase de lînă sau cînepa de la nivelul primei jumătăți a pereților și a mobilierului, le urmează șirul țesăturilor ușoare de tipul ștergarelor, combinate sau nu cu ceramica, deasupra cărora sînt înșirate blidele și cănile, încoronate în partea cea mai de sus a pereților de picturile pe sticla ale icoanelor strălucitoare. Ordinea aceasta poate fi privită ca o gradație a intensității coloristicc in raport direct cu creșterea întunecimii încăperii, maximă în apropierea grinzilor afumate ale tavanului. Efectul decorativ al acestui savant dozaj al petelor de culoare este de retagâduit. Dar

rigoarea de organizare a interiorului nostru țărănesc, mărturie a persistenței unei civilizați» țărănești cu tradiții adînc înfipte în istoria pămintului românesc, nu se transforma niciodată în rigiditate și cu atît mai puțin în monotonie sau uscăciune Fiecare din elementele componente este mereu altfel, în fiecare din nenumăratele ținuturi cu profil etnografic specific de pe cuprinsul României, fie ca este voi ba de mare., cunpie a Dunâiii, de dealurile subcarpatice, de înălțimile podișurilor moldovenești și transilvane sau de depresiunile ascunse in cutele Carpiților Marea varietate a tuturor categoriilor de obiecte amintite colorează și nuanțează divei s regulile dt organizate ale interiorului țărănesc tradițional

Această asamblare funcționala și decorat'vá rezul* tat al unei experiențe de viața milenara am fi /r,jt s-o vedem in expoziția dedicată interiorului țărănesc de la Muzeul de Artă Populara dm București V 71 ca torul este puțin surprins sâ afle sub acest titlu promițător, o expunere de obiecte izolate, destui 6e cunoscute din expozițiile anterioare Fără îndoiam ca într-o expoziție cu aceasta ten a ar fi trebuit să figureze mai multe «. interioare » decît cele trei (dm Suceava — nu este indicat satul — Tresnen· 51 Drăguș) existente Am pus « interioare » în ghilimele, pentru că de fapt este vorba doar de niște colțuri de interioare Nicăieri nu apare vatra sau cupeorui element esențial al unui interior românesc, 'ară de care vizitatorul nu poate sâ-ș facă r ci o idee despre ce este interiorul tradițional țărănesc Apel trebu e să spunem că obiectele prezentate, chiar așa zolace sînt din aceleași zone mereu prezentate publicului Banatul și Dobrogea lipsesc cu totul in ser a de < colțuri ». Moldova este reprezentată ce Suceava sudul Transilvaniei de binecunoscutei Draguș. Muntenia este ilustrată de coltul dm Tresnen Franose Adică de localități și zone care sînt adir rac1 reprezentate in Muzeul Satului și care ar tace cec natila * z.tarea expoziției de la Muzeul de Artă Popu ară O·- credem că această expoziție și-ar fi ¿as t rosta tocmai . n încercarea dea explica și a ilustra modul de organizare a interiorului țărănesc. Atei ș-ar fi găsit locui acele materiale grafice $1 aux are pe care muzeul !e folosește atît de mărinimos la εχροζ : 1 de alt ¿en. care de multe on ne au nevoie de o desfășurare prea bogata de astfel de elemente auxiha-e. Așa cum este prezentată, expoziția este doar o se ecție de obiecte de artă populară dm □iteritele provine istor.ee a.e țării, puse pe categori țe>_.tur ceramici, lemn etc Este prea putm pentru temi atit ue generoasa 1 afișului de li intrare Muzeul de A tă Po pu 3 a noate prezenta, cu toata straluc ea, interiorul țărănesc românesc Colevtv.fi Je specialiști muzeografi, ca e a dovedit irita pricepere și competen Л ,i organ-¿are.i a numeroase expozit vд putea a .i îndoială, la o viitoare relua, e a temei ъд fusi eze vu m. fioaceie muzeologiei modei ne, problema 161 de importantă a organizan» interiorului țărănesc tradu..anal din România

? P.

note din filiale

DOUĂ DEBUTURI LA BAIA-MARE: MIHAI OLOS Si CORNEL CEUCA

CX7O2 ua de pictură și grafică, deschisă în I <a iunie a Baia-Mare, cuprinzând lucrările tinerilor f1ih:i 0 os ' Comei Ceuca, a fost o incontestabilă reușita
D rtre ce e trei săli puse la dispoziție dc Muzeul regona foca două aparțin lui Mihai Olos. Pictorul expune lucrări în ulei și pe sticlă, cu o tematică deocamdată restrínsá, comunióne), insă o impresie gemergli ce originalitate și forță de expnmari Olos pornește de la sugestiile artei populare, în special Ce la țesăturile maramureșene și de ia icoanele țâra-г. c-ș ți pe sticlă. Pictura sa este figurativa, tinzînd spre cuprinderea real nații in simboluri concentrare, care re evă deopotr vă sensibilitate linca și calități plastice "e^i^esb e O privire e avizată » descoperă ușor - ' e’-țe d verse, sintetizate însă in cele mai bune ¡utln, sub semnul unei viziuni personale. Pictorul г ''Aluat teorica veche a picturii pe sticlă, in tablouri cf.d^ er.i ur reduse lucrate atent, cu o linie pi acisâ a deifci и ü r u-o cromatică sobră șî sugestiva. Oíos ette preocupat sã utilizeze un limbaj concis. ; surprinse momente ale vieții ruiale (Capra 'r paira. Lo ω Cen pezipe cu leagăn, Pcriuița, Muști, Сл’O'ep. Сари cu capra/ motive sur Police variate ■ftte cu pene Ccpj <u poróre Legenda) — cu o C'tipu cjc.pãrà 'tre evocarea realista și stilizarea .V.¿ An rțir^T astfel, aproape roate picturile pc ы r i., '¿re ținit ocn.rn fiecare in felul ci, de o men-țc- e aparte : Copil cu pusdre este un covor maramu-,(.µ· Clnicf ;ij relevă calități de ritm armonios al t c? tr eicr «oi/ pez ț.onal* , la ui p Capra ¡n paira ■ f. i p r gen 4 ce Lrunuri cald» și clare. Ferrmfu 'c ex ț prin roșul L i г ДIШ1i or dir inai cu i<-cr i pr 'i irurprtOûfCv plină de umor a dansului, ¿►♦tr i* rç . țry Cwopozipe cu lengón · „re iodul unei reverii lir e pe n,<rginc<i nobic-ții umple a riiaiur-I «r Mzîșb ;i Cupa cu fopra dovedea q «votare 1 ✓ L1 Ș1 fltrciiiiii o oputluiili/i populai и dc
Anul No a
Tablourile în ulei, dintre cate citam femei din Lăpuș, Vatra. Omagiu, Depanatoare. Natură statica cu pană, afirma, pe de o parre, o matura meditație asupra subiectelor, pe de aha parte, aceeași sobrietate a coloristici! ' griuri, ocru, brun , culori die pămint. Cea mai izbutită lucrare socotim a fi « Arheologie ». în care sentimpntul și expresia plastica ating o sinteză superioara. Am cuteza să spunem, ca o concluzie, cá Mihai Otos se prezintă ca un începător caro tinde spre o formulă matură, originală și expresivă, demna □ fî valorificata in continuare prin extinderea tematicii șl prin stăruința asupra Investigării m adincime a realității.
Graficianul Cornel Ceuca. expunind lucrări mai puține, nu oferă material suficient penii u o judecată de valoare mai complexă. Daca în Pronie și Caderea Luceafărului el amintește, mal muli deck ir îi de dorit, de grafica unor înaintași — Flagel, Pro memoriom și Negru pe alb reprezintă un protest viguros și personal împotriva războiului. Una dintre cele mii frumoase lucrări este, in fine, Nostalgie, in care linia relevă calități muzicale, de o mare puritate, iar atitudinea în care e surprins nudul justifică, pc multiple planuri, titlul desenului. Cornel Ceuca este mu-o faza vizibila de caurâri. fază in care tematica este eterogenă — urmînd sa sc fixeze mai precis în viitor.
El este capabil sa stirneasca interes și sá ne facă să așteptăm o mai bogată producție viitoare.
Dublul debut de la Baia-Mare constituie un moni eni interesant în viața anistiei a orașului. Cu calitățile șt, parțial, slăbiciunile* sale, el anunță doua personalități inedite, cu frumoase- pcispcciive de viitor, care mentă apreciere și încurajare.

MONICA LAZAR

ȘANTIER PLASTIC ORÀDEAN

Un popas m Oradea, cu un itinerar alcalini ad-hoc. ne-a facilitat un contact direct cu viața culturala a orașului, in cadr ul căreia cenaclul artiștilor pl.niki are o pondere ce merita a fi luata In seama Am vizitat, designi , cîteva ateliere. Am cercetat expoziții descinse sau hi curs de oigamzare. Inie gistrind preocupări de creație actuale - de la <-v|e concret Izate iti lucrai! terminate, L VL|C tjiv,l așteaptă materializarea in laboratorul atelierului ne am îmbogăți, cu date noi .|M|He primeni șl cunoș-
tințe vechi. Și, receptind pulsul vi .u cenaclului, am avut satisfacția de a sesiza enncusmul tinerilor, al absolvenților ultiiiidoi .iПi, Cir <· acuu, t piXC iCipdeni, un suflu nou, aerivi' it.-.i și evoluții Ic fiind urmiriii cu interes dc* artiștii <u experiența
Expozițiile. duS< hi >c la galei ni de лги $ iu la muzei., Sini V truie m CODI K : Ului lor. ceea LV t.KC LZ Șl mierosul publicului t fie mereu treaz Aun iu:n cuvinte de linda și apra eteri calde despre unele mandescari anterioare vizitei noastre — <a xpo.ițti Emiliei Wcrsi (artista a pr< 'cnut piese !c i'ti decorativa dm fier forjat pi îmi t xpo. i ie oradeana de acest Iul), expoziția dc ccглпш t, cu Iun in amintim! inspirația toklotiia, Гi дiiт.iic Je -киiрюгиi V iJ I irnovan Și graficiană Ani-M.iria Barbonța xju expozițiile sucivsivc ale septuagenarului Alfred Micalik, eu caracter i vti ospcedv, akătuițe pc genuri: peisaj, poilret. naturi monca
La galei nie Jv arta am aflat deschisa expoziția pU lor ului Mihai lompa vr eo treizeci de uleiuri, toate de data recещ» 1 ompa KApInuștc desenul
(am reținut această calitate și altă dată, observînd-o în organizarea compozițiilor sale) și utilizează cu vervă culorile. Expoziția marchează un progres. Artistul, cu aplicare spre simplificări geometrice, s-a deprins mai de mult a împărți suprafața pictată în segmente, a căror înlănțuire încheagă, prîntr-un anumit ritm, compoziția. Un procedeu formal, justificat în anumite cazuri, nu poate fi perpetuat însă fără discer-nămînt. Riscă să devină manierism, îngustînd posibilitățile de manifestare a personalității artistice. Conștient de acest pericol, Tompa se străduiește să-l evite, în lucrările sale recente folosește o pastă mai densă, tușa este mai degajată, liniile mai unduioase, compoziția mai susținută. Stadiului actual de evoluție a artistului îi este proprie căutarea febrilă a unor mijloace de expresie mai adecvate tematicii largi și variatelor genuri abordate. Cîteva peisaje (« Șantierul Roge-rius », « Bulevardul Magheru »), portrete și compoziții (« Demonstrație », «Educație fizică », « Joc ») vădesc sensibil aceste preocupări. Și chiar dacă în ansamblul expoziției nu remarcăm o unitate de stil, aceasta nu va întîrzia să se contureze, ca un rezultat al muncii serioase pe care Tompa o desfășoară cu consecvență.
Am cercetat, de asemenea , două expoziții personale, în pragul deschiderii lor: Nicolae Jakabovics și Ileana Ghemeș.
Jakabovics, ale cărui uleiuri le-am remarcat la ultimele expoziții regionale sau de stat, a pregătit o impresionantă cantitate de desene în peniță, selectînd din acestea un număr de 40, pentru expoziție. Ironia, verva și umorul, manifestate altă dată în pictură, aflǎ, de data aceasta, un teren fertil în grafică. Spiritul de observație al artistului surprinde sumedenie de scene cotidiene din mediul orădean, pe care le compune cu fantezie, îngroșînd situații și asociații, pînă la grotesc. Este un exercițiu acesta, util artistului și antrenant

pentru privitor, Jakabovics oferîndu-ne un album de desene cu calităţi de reală inventivitate satirică.
Ileana Ghemeş, absolventă a Institutului clujean de arte plastice, promoţia 1962–63, vădeşte, atît prin lucrările primei sale expoziţii personale, cît şi prin cele care n-au trecut încă pragul atelierului, preocuparea pentru închegarea unei viziuni monu-mental-decorative. Compoziţiile sale «Volume în spaţiu », «Omul şi floarea », «Soare », cît şi unele peisaje de la Ada-Kaleh marchează o pozitivă evoluţie faţă de lucrarea de diploma (compoziţia «Pescari») care păstrează amprenta anilor de studii.
Ileana Ghemeş lucrează cu pasiune. Pictura sa te solicită să meditezi asupra simbolurilor prin care artista vrea să exprime idei majore, caracteristice contemporaneităţii. La acest debut promiţător, dar încă nu edificator, credem că sîntem îndreptăţiţi să cerem artistei o sporită atenţie în ceea ce priveşte claritatea imaginii, cu atît mai mult, cu cît IleanaGhemeş năzuieşte spre o artă de idei.
Lăsînd în urmă expoziţiile, am bătut la uşa atelierelor. Liniştea care ne-a întîmpinat aici, s-a dovedit a fi un indiciu al muncii creatoare. Neobosit, maestrul losif Fekete, după retrospectiva sa bucureşteană, s-a întors la pietrele şi lemnul care-l aşteptau să reia dialogul întrerupt. Zgîrclt în dezvăluirea proiectelor sale, artistul ne-a arătat totuşi lucrări proaspăt începute, printre care ne-a reţinut atenţia o compoziţie cu trei personaje, pe una din temele favorite: muzica.
Pe Traian Goga l-am aflat, de asemenea, preocupat de unul din genurile predilecte : peisajul. Numeroasele schiţe şi lucrări în diverse stadii de elaborare demonstrează interesul permanenta! artistului pentru surprinderea atmosferei locale, a luminii şi coloritului specific plaiurilor orădene.
Interlocutor tăcut, Coriolan Hora are totdeauna atelierul plin de lucrări care vorbesc singure de seriozitatea acestui pictor talentat. Pasta densă şi vibraţiile obţinute prin alăturarea minuţioasă a culorilor dau consistenţă solidă materiei picturale şi o deosebită
MIHAI OLOS: Vatra – ulei
RODICA STANCA: Maternitate (detaliu) – lemn
MIHAI TOMPA: Ţărancă din Buteni – ulei
strălucire, care te îndeamnă să asociezi această pictură echilibrului cromatic şi compoziţional al scoarţelor maramureşene. Tuşele au un pronunţat relief şi împletesc culorile ca într-o adevărată ţesătură. Artistul nu este preocupat de tapiserie. Dacă ar aborda-o însă, credem că ar obţine, şi în acest domenii!, remarcabile realizări. Nu transpunînd direct amplele sale peisaje ori compoziţii (ca « Orchestră de muzicuţe », «Taraf din Gura Honţ », «Peisaj de toamnă», « Peisaj de primăvară » etc), ci creînd cartoane anume specifice genului.
Abia după ce am trecut în revistă «conţinutul bogat al atelierului, artistul, de aceeaşi părere fiind cu noi, ne-a mărturisit intenţia de a deschide în viitorul apropiat o expoziţie la Bucureşti. Aşteptăm vernisajul cu interes sporit.
O surpriză plăcută ne-a oferit atelierul soţiloi Rodica Stanca şi François Pamfil. Reţinusem numele sculptoriţei încă de la expoziţia regională din 1963 pentru îndrăzneala cu care Rodica Stanca se stră-

FRANÇOIS PAMFIL: PIвic& - monotip
NICOLAE JAkOOOVICS i La Aprozar ruş

i RANÇOIS PAMML : llunraçití Iй « CIntoco țicnești » do Mirón Radu Poraichivoscu - dosmi
duloștc să realizeze lucrări de proporții. Strădanii temerare; am aflat în atelier un monumental bust al lui Bălccscu, în piatră artificială, lucrat în planuri mari, conceput pe linii verticale, cu capul ușor aplecat — meditație și concentrare în același timp ; un «Gheorghe Doja », sculptat în lemn, ne-a apărut ca un copac încins în flăcări, sugorîndu-no șl Ideen răscoalei, șl tragicul sfîrșlt al eroului. Cîteva piese dc plastică mică, punînd, deci, cu totul alte probleme, nc-au dezvăluit o varietate dc preocupări.
Bazîndu-sc pe un meșteșug serios, însușit la școala maestrului Romulus Ladea, Rod lea Stanca se înscrie promițător în rîndul sculptorilor orădonl, tineri ca Rodica Ungiircanu —rde pilda, sau cu o mal temeinică experiență, ca Vid Tîrnovan.
François Pamfll. remarcat adeseori pentru ilustrațiile sale multe publicate în presă, se arată priceput șl în pictură, și în artă decorativă. Uleiurile salo însă, ca șl monotiplllo ori ceramica, deși depășesc stadiul exercițiului tehnic, sînt încercări, căutări, Investigații. Domeniul său dc bază rămînc grafica. Dm mulțimea desenelor nc-au reținut atenția Ilustrațiile pentru « Cîntecc țigănești» de Mirón Radu Paras-chlvûscu « Cîntlc dc fată mare », « Cîntlc de dor și of », « Tristă e viața do mort », « Rlcă », « Cîntic de lună » șl «Cîntlc de potorașl ». Textul literar reprezintă pentru artist o punte spre universul poetic dens șl bogat, pe caro îl evocă în compoziții îndelung elaborate. Viziunea este personală. Nu-țl trezește asociații de stil, ci te convinge că artistul are cunoștințe temeinice, în artă, ca și în literatură.
în viitorul apropiat, Pamfll Intenționează să realizeze un ciclu de gravuri pornind dc la unele poezii ale Iul Ion Barbu.
Deși în agenda noastră notasem multe adrese încă, timpul scurt care ne-a mal rămas l-am petrecut în atelierul ospitalier al lui Paul Fux. Grafician, pictor, scenograf, Ilustrator, decorator Fux își împarte ziua intre multiplele sale preocupări : fiecare este reprezentată în atelier. Am cercetat multe desene noi, realizate posterior expoziției sale de la București, Uustrînd evolutiv datele pe care le oferea expoziția. Multe fac parte din aria mereu mal lai gă a universului cultural al artistului, în care se înscriu, deopotrivă, poezia lui Apollinaire, concertele Iul Beethoven ori poemele lui Richard Strauss Pe alt pian, al satirei sociale, so situează un ciclu « antl-burghez » (« Căsătoria », «Dragostea», «Familia» etc) «Primăvara », « Toamna », « Circul », « Oameni și pietre » smt titluri do lucrări șl tot atîtea teme care își află
interpretarea în imaginile pline de simbolurile pe care le utilizează artistul. Nu mai puțin interesante sînt proiectele sale de decorațiuni pentru un castel de apa sau proiectele executate pentru reorganizarea muzeului memorial Ady.
Cenaclul orădean înmănunchează, efectiv, personalități artistice conturate și tinere talente promițătoare. Există aici un nucleu care se poate impune în viața artistică a orașului. Initiative există: cu cîteva luni in urmă, de pildă, a avut loc, la sediul cenaclului artiștilor plastici, o consfătuire cu arhitecții din localitate. menită să strìnga legăturile dintre artiști și constructori, colaborarea și efortul creator unit eonii ibuind la rezolvarea adecvata a problemelor de înfrumusețare a orașului și a regiunii, in general în rezolvarea problemelor noi de urbanism. A fost pusa in discuție proiectarea unor

lucrări de arta monumentala decorativă în cartierul Rogerius. în piața București, la Piatra Craiului, la Băile Victoria ș.a.
Pe ultima filă a carnetului nostru am notat succint: colectiv unitir profiluri artistice diverse, activitate rodnică, preocupări și proiecte de bun augur pentru viața Oradiei, această poarta de vest a Republicii.
H H.

SALONUL INTERNATIONAL DE ARTĂ FOTOGRAFICĂ AL R P.R

Sub ашр*cпIe Corrítecului de Stac pentr Cultură și Arci și afe Asociației Artiștilor Fotografi, se va desfășura, anul acesta la Bucureștl·.. a cincia ediție a Salonului international de arti fotografica al Repu-blicfi Populare Române. Evenimentul /a avea un caracter deosebit, comcizmd cu sărbătorirea unui deoecKS de b fefunçarea Asociației Artiștifor Fotografi, Țara noastre va gazduȚ in aceiași timp, tradiționala ședință bienală, a Comítewíuí director al Federației Internationale a Artiștilor Fotografi, precum și a patra ediție a Bienalei. color a Federației,
Salonul, care va cuprinde circa rase sute de lucrări alb-negru dir aproximativ 70 de țăn (a căror parti-apare se prevede în prezent, în baza numeroaselor invitații lansate șs corespondențe purtate cu artiști și asociații fotografice de pretutinder, precum șî n urma popuHanzarí' din vreme, a condițiilor de participare ia Saler prin. diferite publicații de spe-
CX*tX’
20 septembrie, Junul Salonului va acorda, pentru cele max bune ¿.erar prezentate, un număr de 24 de premr și and cupe.
¿a aceeas dată și îr aceeași saia va fi inaugurată Bienala cofor care va cuprinde trei-patru sute de lucrâr din aproximativ 55 ce țări cu asociații ș cluburi fotografice afiliate Fecerație În ce maț o naie. In cadrul Bie.na.ei ror fi organizate proiecții de diapozitive color.
Totodată, cu prilejul aniversării unui decerfo de ta fo ființarea Asociației Artiștilor Fotografi., sînt așteptate să sosească a București numeroase perso-nalitâti marcante aie fotografiei artistice din circa 16 târî-
YIP CHEONG-FUN: Anxietate (Sinxaporei
f
Pregătjtri'ie artiștilor noștr* fotografi cunosc un ritm susținut. Prezența for este, de altfel, activă șî pe plșrț internațional: pînă la sfîrșîtuF fonii ma·. Asociația Artiștilor Fotografi a trimis peste hotare colecții de fotografii pentru un număr de circa 50 de expoziții internaționale, dint-ε care uneie s-au și deschis Menționăm faptul că a al doilea Salon internațional ce ia Reims (Franța), colecția noastră de alb-negru a fost distinsă cu Marele premiu
Concomitent, la sediul asociației sosesc, de pe toate meridianele, fotografii realizate de viitorii participan^ la Salon — lucrările pe care ie reproducem numărindu-se printre primele fotografii sosite
Salonul și B eлa la vor fi deschise pentru public între 20 septembrie și 20 octombrie
H H
EMILE DELORME: Frumusețe rece

EXPOZIȚIA „TEZAURELE BISERICILOR'
Șl CATEDRALELOR FRANȚEI44
LA MUZEUL
DE ARTE
DECORATIVE
DIN PARIS
GEORGETA OȚETEA
1
înmănunchierea celor mai reprezentative exemplare ale tapiseriei, broderiei liturgice, orfevreriei, sculpturii în fildeș sau picturii de vitralii, adăpostite în tezaurele cu străveche tradiție ale bisericilor, mănăstirilor și catedralelor franceze, a oferit cu prilejul recentei expoziții «Tezaurele bisericilor și catedralelor Franței » deschisă la Luvru între 6 februarie și 23 mai a.c, atît specialiștilor, cît și publicului amator de artă, posibilitatea să urmărească, rădăcinile, evoluția și momentele de apogeu ale unor domenii de artă veche franceză și să înțeleagă mai bine intima legătură existentă între această artă și dezvoltarea social-politica a unuia dintre cele mai importante state ale Europei medievale și moderne.
Reims, Toulouse, Chartres, Tours, Conques și alte asemenea prestigioase centre ale istoriei politice și ecleziastice, ale vieții culturale și artistice franceze, păstrătoare a unor inestimabile piese liturgice — relic-varii, potire, cruci, cîrje episcopale, coroane, mitre, haine sacerdotale — din vremea merovingiană sau din perioada lui Carol cel Mare, din epocile de mare înflorire ale romanicului și goticului sau, însfîrșit, din răstimpul triumfului Renașterii, Barocului, Roco-coului, au trimis la Paris, cele mal de preț exemplare salvate vicisitudinilor celor aproape douăzeci de secole de zbuciumată istorie.
Expoziția cuprinde peste 900 de piese, strînse din toate provinciile Franței. Un asemenea efort n-a mai fost încercat din 1900, cînd a avut loc ultima manifestare artistică de acest gen. De atunci s-a dus o intensă acțiune de descoperire și de restaurare a operelor ascunse, furate sau pierdute în cursul vremurilor Canonicul catedralei din Chartres, explorînd podurile catedralei din Sens, a descoperit o extraordinară colecție de țesături din antichitate pînă în secolul al XV-lea. La mănăstirea Clariselor din Puy s-a descoperit în 1964 un admirabil tablou din secolul al XV-lea reprezentînd sfînta Familie. în 1954 a fost găsit rehcvarul lui Pipin. Pentru prima dată se prezintă publicului Talismanul lui Carol cel Mare (un safir imens împodobit cu filigran), dăruit de Napoleon I losefmei și rămas în posesiunea familiei imperiale pînă
la căderea Imperiului al ll-lea, cînd împărăteasă Eugenia l-a donat catedralei din Reims. O taplserk din Beauvais, reprezentînd Viata sfintului Petru, furată, a fost regăsită dc un anticar.
La toate aceste achiziții se adaugă contribuția colecțiilor particularo, îneît nu o dc mirare că expoziția din anul acesta cuprinde do trei ori mal multe obiecte decît cea din 1900,
Exponatele au fost prezentate în zece săli, pe grupuri provinciale înrudite, în ordine cronologică, îneît publicul să poată urmări evoluția artei dc.la începutul creștinismului în Gallla șl pînă în secolul al XVIII-lea.
Prima sală este consacrată provinciilor nordice — inima Franței medievale, adăpostind piese remarcabile, cum ar fi « vălul » sfintei Aldogondo (finele sec. XIV), sau rcllcvarll de la Rouen, Arras, Jumlàgci, Crespin, St. Rlquicr, St. Omor, sau admirabilele piese din tezaurul comandat dc abatele Sugor în veacul al Xll-lea, pentru capela

regală de la St. Denis, în această sală se află una din piesele cele mai remar-
Dotalíu din basílica « Majoitó de Sainte Foy л
Rallevar în formă de triluri (Catedrala din Orloani)
Reim»: Talismanul Iul Carol col Mar·
?
^rre'T -■
u .XV к rx?^ reati pentru tare malul Charles ae
SeoHm,
Csa de a do» narre a expor.· nei este consacrati uhirnébr маежп (XO șa XVIII),
Bccnrifte Кепж^гетад, elemente snhsnce ale baro* euhn F aie eç»cu «heure se întrevăd pretutindeni în tscmsesãirè гектагдие F obrèreefe de cuti f de ìmhra* pocL așa cum au tbst ele
ai ter (Cahier)» un itsdlu fttul mltetwai
evoluții a artelor somptuom hance ;e.
Rifi-umea. I $« increti* expunerii conferă întreit expoziții panatene un afect în plut, rod al iscusințe organnэvorиIui modern, care știe să pună in valoare obiectul de am chiar șl atunci cînd *«>ta л 1<ж scos dm cadrul pentru cara fusese creat
Impresionanta prm bogar a și тленна execuției pieselor expo: «fra «lexiurele bisericilor l catedra teior Franțe. » 5% însene printre «le mai de s«ml manifesti^ de arti din acest an în întreaga Europa» tâcînd bilanțul une; dwxvokin artìstico ma< mult deck milenare»

tsnacnatea cu care > sã ráminã
< XJWea.
rerrsrds.
Substarna unni esce iï
sã ■rè semnìTkatìvi.
íãvoarea
JÊTTT* ¿ff ^Ţ^3£&

ежат «.paisriaæsçKr.· » carrata de unii maruenste.
■sar tsie día rcañ reass-
< T «áceberíóe ьяикiве cs-c xt rereau epereíe
Sase zarea arazescuj. nu poate cîștțga. dm сотъ -rrrra-ez fea cu spæ -ta zeitatea ипш cârlionț, oncît
ÇKor эе ез drv
<ST «țptîa jr ·£. er г» * · s» W*are pe pær ire J írswpeá
raie» seacă O remarcabili afirmare· a însemnat
M
expert s a Cerbu, ntmdesruuror subtiniita de
¿Su? oeu ■/' «áe ;-г ^«nc. χ'. '<ы r· L
> . efc"« sa* <. ? ■> Heitor T i» ábia .ггаже
et t»câ Diilc-ț. «*г “u e лиге ¿ntrè ț ^¿ura umani a emodek ·. » ar mema o amia». F^ed Нк»$ în
uhìma sa expoziție are unele rbutir prestigioase, cok>gravurì ìngenos echilibrate care dovedesc o maturizare fecunda « >3 ín^àdu t sd 4ерфез$сЛ un anumit mpas «tehnicist» din trecut
Dar se cuvine să mai amintim unele «cazur » F uneie nume chiar in cadrele aceste enu nerir» sărbătorești-. deci in chip firesc scurtă»
O retrospectiva Anastase Demsan eh ar mitata ar ü cu totul ndkacă, âînd tobsitoare din w multe w puncte de vedere* Ampla retrospectivă a Iu uquid a fost ib b. na măsură, prestigioasă м evetatoare chiar mai mult decît ne așteptam, poate

bh ma expoziție a iui Horn Teodotu a vădit o evoluție neașteptată, nteresantă șx adesea sensib la.
Promițătoare tot mai mult, mi se pare evoluta Luciei Cosmescu și doi parțial satistacâtoare cea a Corneliei Danet,
Granea noast ă a sutent o dureroasă pierde e prin neașteptata încetare din viață a ЯогкА. Coreescu in chu perioada ae cuceritor e an a no, we χ i ^ · ratinate.
Ui
S.X ел $ χ·4ι>. migală desigur» compensată
<й> o M 've de f's c'At a unui Ivancenco, nu
Iws?4^*» WhA C'a ч îfttco manieră. hr Val Mo-tez^ > a u, dovedesc ee căi diferite. aproape ax; tec'cex as "'area vтдi meșter $ uneori capti* *aox„ o a's ■" :I asciarne de cultură plastică» care ?oate ''si s' deviti^». temperamental,
GreSca reastra e mai puțin atinsă —■ cînd « corn* ect«e * — de cochetăriile « descompunerii » hiper* noce ' ste» Consnuiționata ¡mpexime a «linead* ùc ciòcie o лче^eoг ere mai riguroasă fie cere* bri; co cà, re intuitiva și lent organică. « piruetele » eoe *: eescccerte mai ușor, « Mutațiile » de la o ex№ țre h aita, curși firi concursul confraților, s'rt ¡ж» determ.ìnab e. «Reflectării©» subiective» wAnențink « spontane » necesiți un plus de reflexie >b ectvâ. '-rentele necesiți pentru retina exersați un plus de acoperire metalici a sedimentidlo» autentice» ducine la cristalizări cu coeficient creator real,
Сь . . л s-preterestru și wfraterestru. cu și fără cochear, acvatice» este mai puțin neliniștitor,
<ce*dcate *;¿rcpe TîpŽ.cd epurare și» pe cît se poate, s-PI mare Uberi, năzuind catre cosmic și supra* cocт!»c. ccr orpíxd permutente/e unui dinamism ¡cVeocr.
Așteptăm astfel de ba artiștii mai puțin comentați ca Ana C uț, Sonta Petrașcu-Barcianu» Corneliu 'etrescu. Viacențiu Grîjorescu — de neliniștitoare irtventate — «enaînd astăzi tntr*un postimpre* sicnîsm straniu ; Victor Rusu Ciobanii — de nellnl* Oteare cumințenie edectkă (cumințenie valoroasă, 1rs ndoiaü. ca ț| i doi-trei alții, ca de pildă B" a Dumitrescu. dar care trebuie totuși «1 găsea* act -n piu» de afirmare strict personală) — ca și de u 4' " fraficlenl mult mal tineri, si țină, pe linia unei sporite conștiințe arthtice. făgăduințele lor adesea prest g asse Enumerarea noastră este extrem de su i ,4. om ind o serie de nume de certă notorietate r trecutul apropiit șl în prezent Am explicat din opul locului roitul acestor omiteri șl făgăduim să
revenim cu cel dinții prilej pentru a întregi tabloul evolutiv al graficii noastre, din atîtea puncte de vedere remarcabil.
între timp însă, s-a deschis expoziția anuală de grafică, în care trebuie să semnalăm, desigur fugar, contribuțiile de frumoasă ținută, de maximă sublimare a liniei ale lui Constantin Pauleț ; peisajele de reală bogăție sufletească ale lui Virgil Mărglneanu ; o Interesantă luptă de organizare mai coherentă în lucrările Corneliei Daneț. La Sanda Nlțescu, grafica vădește aceeași forță de afirmare, aceeași pregnanță ca și în pictura propriu-zisă. Realizări sensibile semnează Angi lipărescu, iar delicatul «Peisaj gălă-țean » al Silviei Cambii' vădește un real rafinament. Laborioasele, poate prea tensionatele viziuni ale lui Tiberiu Nîcorescu obsedat de un fantastic adesea prea apropiat de șarja diformă neoexpresionlstă, au implicații de suprareallsm subiacent. Imaginile încărcate, poate excesiv, construite în cadre, să le zicem, neobaroce, al© Iul Ion State, sînt sugestive,

dar cer poate o limpezire și psihică și strict grafică, de o mai consecventă modernitate de substanță Trebuie totuși depășit un anumit „tehnicism” ca scop în sine. Este ceea ce l-a reușit, de pildă, tînărului Socoliuc, deoarece șl*a aerat viziunea, învingînd astfel balastul didactic, oricît de Indispensabil ar fi acesta, ca punct de plecare. Există, de altfel, la o serie de tineri graficieni talentaț, acest balast de modernism, aparent antlconvențional, consacrat în grafică pe cal© didactică, în ultimii ani, șl care începe să fie vădit anacronic. în sfîrșit, evoluția unei înzestrări prestigioase se vădește totuși din cînd în'cînd, discutabilă la Traían Brădean. Frizînd uneori virtuozitatea atît de liberă, încîc ajunge, împotriva el însăși, scop în sino, maniera acestui desenator sensibil, pare că este pe drumul simplificării Efuziunea șl cuceritoarele cursivități fac astăzi loc unei sugestivități mal închegate, mal echilibrate pe plan Intelectual.
Ne îngăduim sa semnalăm figura « Măriei » undo senti* montallsmul nilv șl încă ușor literaturizat predomină ; alături însă descoperim o memorabilă cxpresl» vitate a figurilor, șl în « Femela cu pleptai înflorit »
șl sub titlul « Bărbatul din Drăguș ». două lucrări de grafică viguros simplificată.
Dimpotrivă, cele patru lucrări expuse de Marcel Chlrnoagă par încărcate și oarecum confuze ca viziune, Iar sugestiile cromatice sînt discutabil armonizate. Ingenioasă și de oarecare prospețime ni se pare doar lucrarea « Construcții », unde « cochetăriile » de foarte vag suprarealism cedează pasul unei seriozități autentic virile.
Trebuie să salutăm cu satisfacție lucrările expuse de Valentina Bardu ; viguroase și incluzînd o anumită monumentalitate intima în ambianța unui dinamism sugestiv și antrenant, valabil organizat pe planul plastic. De asemeni « Baletul american », într-o « tehnică mixtă», semnat de Lucia Dem. Bălăcescu, este de o netăgăduită savoare sub aparențele arbitrare, păstrînd spontaneitatea viziunii.
Cu toată lipsa acestei spontaneități, lipsă care încorsetează imaginile într-un decorativ prea autonom, Ethel Băiaș-Lucaci obține o impresionantă cohe-rentă de manieră și de echilibru a punerii în pagină, în detrimentul sensibilității propriu-zise însă.
Exces de sensibilitate, lunecînd ușor spre manierism, vădesc cele cinci lucrări semnate de Bene losif. » Imaginile, scăldate într-un halo melodic de lumini și umbre postimpresioniste, par complezent sentimentalizate, deși ritmica și muzicalitatea de atmosferă le păstrează o anumită noblețe. Un plus de articulare în construcția globală ar conferi o mai mare vitalitate viziunii.
De un plus de articulare ar beneficia și viziunea tînărului și mult înzestratului Octav Grîgorescu. Virtuozitatea liniei lui nu rezistă totdeauna pirue-carilor cînd dioniziace. neliniștite șl încărcate de implicații aproape dantești, cînd impulsionate epidermic parcă, precum în vîrtejul unei tarantele. Există la Octav Grigorescu nostalgii complexe și atemporalități de extremă asimilare intimă a unei bogate culturi plastice. Expresivitatea lucrărilor sale este potențată de obsesii fecunde ce trebu*esc echi* librate in cadrele unei lucidități mai consecvente, mai rezistente ia mirajul fosforescențelor « abisale ».
Astfel, tratat ea figurilor și corpurilor în lucrarea intitulata abstract « Mersul », realizează tocmai această rktfilca mal limpezită, în care valențe psihologice adînci sînt subordonate unui (el de lelt-motiv unitar Se ajunge astfel ca modulația figurilor să se îmbine cu modulația liniei șl a nuanței cromatice, rcalizindu-se o tipică «temă

cu variațiuni » ale unui cap omenesc, aparent același dar sesizant în secreta
sa diversificare frumos susținută Procedeu curent la marii clasici ai Renașterii, îl descoperim atît de elocvent, în frescele prerenașteril. în schimb, ritmica « păienjenișurilor » ni se pare artificioasă șl uneori arbitrară la Octav Grigorescu, cu toate că închipuie — pare-se — un fel de « semnătura ».
Deși nu putem nici măcar pomeni de celelalte aspecte ale expoziției anuale de grafică, se dovedește,
chiar în cadrul realizărilror semnalate mâl sus, că drumul ascendent ai graficii noastre vehiculează talente și mesaje umane de o remarcabilă diversitate* Fenomenul constituie un aport prețios de culturalizare dinamică tot mai eficientă, năzuind să exprime, sa contureze, cercînd uneori a prefigura chiar, fizionomia plenară a unui om nou, tot mal vrednic de înaltele idealuri ale umanismului socialist.

PLANURI EDITORIALE

(urmare din pag. 303)

Șirato Ștefan Dimitrescu, Leon Alex, H. Catargi, Lucian Grigorescu, A. Ciupe se numără printre viitoarele apariții.
S-au publicat, de asemenea, studii de artă care eluedează diverse perioade ale trecutului nostru Artistic. Au apărut în acești am volume antologice d scrierile lui Tomtza, Șirato, Zambaccian. În preze rt se află sub tipar o selecție a scrierilor profeso-rulu Gheorghe Oprescu, ale lui Marius Bunescu, ale lui Oscar Han; un volum al lui Tudor Arghezi se pregătește între timp. Planurile editurii cuprind, în acest sector, nume ca acelea ale lui Pallady, Ressu, Vianu, Călinescu, Ralea, Blaga, Mircea Nădejde, Simionescu-Rîmniceanu, O. W. Cisek, Mirón Radu Paraschlvescu. Un volum antologic, «Scriitori români despre arta plastică » se află în redacție, Se pregătește de asemenea un studiu intitulat «Tradiții ale criticii progresiste dintre cele două războaie ».
Și în domeniul artei .universale se vor tipări albume, monografii și volume de largă popularizare, unele dintre ele realizate în cooperare cu edituri de peste hotare. Giotto, Vermeer, Piero della Francesca, Velasquez, Daumier, Cézanne sînt cîteva din titlurile prevăzute pentru 1966. Critica de artă universală va fi prezentată prin cîteva volume aparținînd unor personalități de înaltă valoare: Focillon, Wòlfflin, Friedlaender, Fromentin, Venturi, Antonina Vallentin .. . Alături de acestea, vor apare texte despre
artă din gîndirea renascentistă italiană, din opera Iul Diderot, Rusldn, Baudelaire, Interesante sub raportul participării pasionate la dezbaterea marilor probleme ale epocii lor.
Cu sprijinul colaboratorilor ei, al prietenilor dm tipografii cu care împărtășește bucuria înfăptuirii vreunei cărți de calitate, dar și amărăciunea cîte unui eșec, editura își va aduce, în anii imediat următori, contribuția la realizarea climatului cultural în care omul epocii noastre sã se poată bucura și mai mult de frumusețe și de lumină.
Aceasta e dorința editorilor. Aceasta e sarcina lor, în anii care vor fi martori înfăptuirii minunatelor Directive ale Congresului al IX-lea.

(urmare din pag 309)

Despre unele din aceste depozite poate că nu vom mal ști niciodată. învățați străini au strîns demult la Muzeul etnografìe din Viena, capitală a unui fost imperiu in ate trăiau milioane de români, mil de obiecte jlustrînd acest tezaur românesc de arú populara considerat dc

el ca o componentă dc bază a cukurli populare europene Ele pot fl văzute și azi, însoțite de fișele respective Indicînd nume de localități cu sunet românesc. Sînt semnele unul mare destin cultural întemeiat pe realitatea primordială a locuirii acestui teritoriu de cei ce reprezentau populația romanizată din răsăritul Europei, un destin cultural necercetat încă. Dar avem putința do a cerceta partea cea mal mare a tezaurului. De a cerceta r de a învăța m.u ea locțle do ti umusețe pe care a elaborat-o poporul nostru în întregul lui.

Este vorba de o frumusețe legată strîns de viața și de luptele poporului, de o frumusețe care-și găsește locul în viața societății moderne. Datoria noastră este dublă: de a strînge și de a depune în muzee tot ce se mai aflâ risipit din acest tezaur și de a cerceta izvoarele istorice ale acestor frumuseți ce ne ajută să mergem înainte pe calea deschisă viitorului nostru. înscrierea culturii românești pe pagina contemporană a culturii universale de care vorbeam ia mceputul acestor rinduri este condiționată de îndeplinirea exemplară a aceste, duble îndatoriri. Prezența europeană a culturii românești din trecut este garanția prezenței noastre de azi.

RETROSPECTIVA AUREL CIUPE

(urmare din pag. 319)

fereastra atelierului comod și călduros, zăpada îmbelșugată , răspîndită cu multă fantezie pe acoperișurile caselor^ pe crengile copacilor, crează prin raportarea tonurilor de alb la ansamblu, adevărate șarade plastice pasionant de urmărit. Primăvara, cu izbucnirile ei, cu sentimentul de înnoire pe care-l transmite, a reținut de mai puține ori pe artist.

Preocuparea pentru studiul atmosferei, pentru descompunerea luminii, constituie o tendință principală a picturii lui Ciupe.

Stana, devenită și loc pentru practica de vară a studenților Institutului de arte plastice din Cluj, datorită climei și configurației geografice și-a găsit în Ciupe un inspirat rapsod. «Apus de soare la Stana », « Canton la Stana » și « Casa de creație de la Stana », în mai multe variante, « Pini », « Arinii negri », ca și peisajele din împrejurimile Bologăi, sînt motive pe care maestrul le-a pictat cu verva caracteristică talentului său. Suita autumnală «Culori de toamnă », « Simfonie de toamnă », « Toamna în pădure » și « Toamna la Stana » se înscriu în aceeași arie lirică. Un intim sentiment al peisajului îl găsim în alte piese valoroase ca « în curtea bunicilor », « Peisaj din Luncani », « Curte la Zlatna », « Pămînt ciid » sau «Casă la Zlatna », Aci, poate mal mult pictura lui Ciupe dă senzația de spontaneitate și vervă. Totuși, în imagine, totul este gîndit, de la

ansamblu pînă la fiecare tușă a pensulei. Nimic nu
4
pare a fi în plus. Fiecare element rezulta și este justificat prin construcție, culoare și materie picturală.

Aurel Ciupe găsește în atmosfera interioarelor un climat sufletesc, cu o gamă atît de bogată de trăiri ca acelea din plină natură, realizînd în acest cadru și numeroase compoziții cum este bunăoară, lucrarea intitulată «Studentă». în același sens sînt caracteristice și unele naturi moarte, « Balconul negru ». «Natură statică cu scoică», «Natura moartă cu fructe », «Pești » sau admirabilele imagini cu flori, de o mare gingășie, ca « Amarylys » și « Nalbe ».

Un alt domeniu în care Aurel Ciupe s-a manifestat prin cîteva lucrări remarcabile, este cel al portretului, modelele fiind de cele mai multe

ori membrii familiei. A pictat și cîteva reușite autoportrete. Portretul soției îl întîlnim de mai multe ori în perioade diferite. Dintre toate, « Pălăria galbenă » ni se pare a fi cel mai bun După război, preocuparea pentru cunoașterea și redarea unor tipologii umane mai variate s-a lărgit, concretizîndu-se prin realizarea unor portrete de intelectuali, cum este cel al actorului Ștefan Braborescu sau al fochistului Czensz,

Pentru a da o imagine cît mal completă retrospectiva din sala Dalles a cuprins șl o selecțiune din opera grafică a artistului, llnogravuri din anii 1933—1934

monotipii realizate mai tîrziu și schite recente dintr-o călătorie de studii în Bulgaria. în gravură sì monotipie, lucrări de dimensiuni reduse; Ciupe a mpnmat cîteva interesante compoziții Este interessai de semnalat faptul că în tehnicile respective» aborc.no genul compoziției tematice,, artistul a creat ir anii de creștere a mișcării muncitorești de după criza economică din 192Q—1933 în sensul unui act de solidaritate cu cauza pnoletariatL’ui, o serie de gravuri» dintre care cităm lucrarea intitulată «Trei șomeri ». în Hnogravură, stilul său se modifică, adapttndu-se în primul rind datelor tehnicii, ajungînd la o viziune decorativă, cu reale calități de sinteză Monotipie sînt în mod firesc mai picturale, maî apropiate facturii sale»

Pictura lui Aurel Ciupe reprezintă un drum continuu în care se împletesc preocupări variate, insă în care evoluția a fost lentă, fără acciaente. fără aventuri. Rezistînd tentațiilor modei artistice efemere, artistul a fost ferit de alterări ale personalității sale. Legat de bunele tradiții ale picturii contemporane românești, opera sa poarta o amprentă distincta, exprimînd valori care prin potențialul lor uman și afectiv rămîn permanent valabile. Ciupe apare mereu tînăr în ceea ce realizează, prin sentimentul robust și cald față de ceea ce este frumos în natură, în viață și în oameni.

ON SALISTEANU

9

Λ *

tectura în imaginile de pe pereți, și ir^sâși material· tatea zidurilor. în multe d ît lucrări ie sale, Sahșteanu duce geo-metrismul.

ritmi

însăși stilizarea și

cecorarivitaxea din ara populară și

din arta, rossi ra neo evala la construc-

fornirai se si rate

'тер.тraiia chipurJor din vec^'fo тігч fresce, ακη în peisajul «Cer plum-bc—u > aozr zidurile si ç^ëooi^ï-Tfâ arini-

. *.*

bcanõn-gutioL Nu transparența f’-esce. este reluată fo ele, a ‘efoi vech lor - esteri ce a construi fgurile sau arhi-

trràrau! unor pictori mai noi și chiar spre abstragerile și sintezele Iu Klee. După cum se știe, Paul Klee a căutat sa sugereze «jocui forțelor care au c^eat și lumea », deplierea formelor în spațiu, ritmica ondulatorie ce străbate universul.

Săfișteanu — așa cum am menționat, de altfel» si într-o cronică publicată

în ziarul România Liberă — are un simț scauțit al analizei, aduce acorduri rare de tonuri surde, simte calitățile materiei. caută metafore sintetice, crează un spațiu plastic uneori bine susținut sau organizat, lucrează cu discernămînt, dar ¡nea nu obține în toate

imaginile sale rezonanta lirica năzuită de dînsul și necesară unei imaginații de larga cuprindere. Credem că aceasta se dato-rește faptului, că in actualul stadiu, pictorul — încă tînăr: are treizeci și șase de ani — preocupat, poate, de prea multe teorii și soluții» își înăbușă sensibilitatea. E bine ca gîndește în
cuprinderi așa de vaste și de inspiratoare ; e bine ca asemeni lui Georges Braque poate zice: «iubesc regula care corectează emoția », dar acestea nu trebuie să-l ducă la pierderea lirismului și la ocolirea mijloacelor accesibile prin care să comunice direct cu privitorul. Are nevoie de mai multă viață căldură, modulație, pentru ca imaginile sale să dea profunzimilor, tainelor și jocurilor rafinate de valori picturale, un omenesc mai prezent, mai comunicabil.

PETRU COMARNESCU

în iunz iulie suc, Uniunea Artiștilor Plastici sî Fondul Ж T PtzsDC dio FLPJL organizat în sala de expoziții dio B-du Magherò nr. 2 expoziția sculptorului Peter lazos#.

Au 'ost expuse 19 ucrâri de sculptura, 20 desere în tuș și 2 tapiserii.

Uniunea Artiștilor Hastia, Fondul Plastic din R.P.R. și Muzeul Regional Suceava ги organizat în lunile гчамииe '965 expoziția de pictură «Octavian

Artistul a prezentat 2$ lucrări in ulei.

La GaienJe de Am ale ronoului Plastic din Calea / txorie nr. *32 s*a deschis sub ampie le Uniunii Artiștilor Plastici șl Fondului Plastic din R.P.R., în luna ·.* e expoz f a « Silvia G roșu jelescu », care a e.prtrs ijn nurâv ce 20 lucrări In ulei șl pastel

între 23 iunie ș 16 iulie a fost organizată ia Galați» în sala «Țiglîna », expoziția « Vasile Dobrian ».

În luna iulie a.c. a fost organizată de către C.S.C.A. — Consiliul Artelor Plastice și Consiliul Așezămintelor Culturale, la Casa de Cultură din Rădăuți —
— I
Regiunea Suceava, o expoziție de grafică românească contemporană la care au participat artiștii Gheorghe Adoc, Angela Balogh, Valentina Bardu, Nicolae Bic-falvi, Vasile orătulescu, Aurel Cojan, Maria Constantin, Brăduț Covali u, Eugenia Dumitrașcu-Luca, Emilia Duirntrescu, Rezeda Dumitrescu-Moga, Diodor Dure, Mîhail G ion, Ana lonescu, R. losif. Ion Mițurcă, Emilia Niculescu-Petrovici, Ioana Olteș, Vasile Pintea, Mana Plăcintă-loan, Nicolae Săftofo, Margit Soó Zold» Ana Szotyqry losif Tellman, Alexandru Țlpoia. Traían Vasai și Zoe Vermont.

La 30 iunie a c, s-a deschis la Casa de Cultură din Odorhei - Regiunea Mureș Autonomă Maghiarii, din
inițiativa C.S.C.A. — Consiliul Artelor Plastice și Consiliul Așezămintelor Culturale, o expoziție de gravură românească contemporană.

Au fost prezentate lucrări semnate de: Eva Cerbu, Vlad Crivăț, Cornelia Daneț, Marcel Chimoagă, Ana lliuț, Hortensia Masichievîci-Mișu și Nicolae Săftoiu.

La 5 iulie a.c., s-a deschis la Casa de Cultură din Aleșd — Regiunea Crișana, o expoziție de pictura contemporană, organizată de către C S.C A. — Consiliul Artelor Plastice și Consiliul Așezămintelor Culturale. Au fost expuse lucrări ale următorilor artiști : Cleopatra Abulius, Călin Alupl, Imre Ambrus, Cor-neliu Baba» Sìlvia Cambir. Nlcullna Delavrancea-Dona, Dumitru Gh ață, Vasile Grigore. Vincențiu Grigorescu, Ana Hadiac, Dan Hatmanu. Alexandra Hilohi, Petre Hîrtopeanu. Doina

Hordovan. lacob Lazăr, Rodlca Lazàr. Irina Lucasz, Sultana Maltec. V irgd Miu, Gavril Miklossy, Sanda Nițescu, Constantin
33S
Pilluță, Maria Plăcinta, Eugen Popa, Ecatcrina Pre-dcscu, losif Santha, Ion Sima șl Ion Țuculescu.
Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă — Consiliul Artelor Plastice șl Consiliul Așezămintelor Culturale au organizat în luna iulie ax. o expoziție de pictură și sculptură românească contemporană la Casa de Cultură din Turnu-Severin — Regiunea Oltenia.
Au fost expuse lucrări de: Petre Achițenie, Virgil Almâșanu, Zoltan Andrasz, Corneliu Baba, Traían Brădean, Vasile Brătulescu, Ion Brodeală, H. H. Catarg!, Splru Chindia, Constantin Dipșe, Renata Duncan, Simion Florea, Dumitru Ghiață, Lucian Grigo-rescu, lacob Lazăr, Rodica Lazăr, Nicolae. Matyus, V. Mihăilescu Craiu, Tatiana Moscú, Mihaela Nica, Florin Ntculiu, Sanda Nlțescu, Lili Pancu, Adrian Podoleanu, Dinu Șerban, Ion Sima, Gh. Vasilescu Popa și Octav Vișan la pictură, Gheorghe Anghel, Petre Balogh, Valeriu Chende, Ion Jalea, Ioana Kassar-gian, Constantin Nicoliu, lulia Onlță, Victor Roman șl Lella Zuaf la sculptură.
Sub auspiciile Comitetului de Stat pentru Cultură șl Artă și Uniunii Artiștilor Plastici din R.P.R., s-a deschis la 16 Iulie 1965, în sălile Muzeului « București în arta plastică » șl «Colecția A Slmu » expoziția anuală de grafică.
Au fost expuse lucrări semnate de; Gheorghe /doc, Elena /-flori, Imre Ambrus, FloHca Apostol, Ana-Mana Andronescu. Zoltan Andrassy, Vasile Bauole Constantin Baclu, Tanla Balllayrc, Angela Balogh-Firlcă, Laloș Balogh, Ileana Balotă Vromlr.
336
Ludovic Bardocz, Valentina Bardu, Virginia Baroiu-Baz, Lucia Bălăcescu-Dem., Ethel Băîaș Lucaci, Teodor Bălău, Ion Bănulescu, Mala Bedivan-Zamfirescu, Corina Beiu-Angheluță, losif Bene, lanos Benesik, Emilia Boboia, Stihi Bogdan, Teodor Bogoi, Frederich Bõm-ches, Rodica Bondi, Irina Boi ovschí, Gheorghe Boțan, Nicolae Brana, Ileana Bratu, Traían Brădean, Geta Brătescu, Elena Bronițkî, Silvia Cambir, Clara Cante-mir, Andrei Cădere, Mihai Cămâruț, Eva Cerbu, Vasile Celmare, Gheorghe Cernăianu, Rodica Chișu, Marcel Chirnoagă, Lidia Ciolac, Dumitru Cionca, Florin Ciubotaru, Marcel Condor, Aurel Cojan, Gheorghe Coman, Maria Constantin, Gabriel Constan-tínescu, Mirón Constantinescu, Lucia Cosmescu, Florica Cordescu, Brăduț Covaliu, Eugen Crăciun, Viorica Cristea, Vlad Crivăț, Anatolie Cudinoff, Emilio Dain, Cik Damadian, Cornelia Daneț, Francise Deak, Tantzi Demeiriade-Ștefan, Vasile Dobrian, Stan Done, Eugenia Dumitrașcu-Luca, Nicolae Drăgușin, Imre Drocsay, Xenia Eraclide-Vreme, Paul Erdos, Micaela Eleutheriade, Krempner Fackner, Tanasis Fapas, Vintila Făcăianu, Paul Fux, Andras Gaal, Mihai! Gavrilov, Benedici Gănescu, Zoltan Gedeon, Constantin Găvenea, Jenița Ghiga, Virgil Ghinea, Mihail Gion, Eustațîu Gregorian, Octav Grîgorescu, Vin-cențiu Grîgorescu, Hary Guttman, Jose) Haller, Nicolae Hilohi, Doina Hordovan, Carolina lacob Dezideriu lacob, lulia Hălăucescu, Ana lliuț, R. losif, Alexandru lonescu, Crina lonescu, Sorin lonescu. Gheorghe Ivancenco, Simion luca, Anajiquidi, Marina Juravle, Gheorghe Juster, Fodor Kalman, Vasile Kazar, Hildegard Klepper, Adrian Lucaci, Maria Manolescu, Arpad Marton, Hortensia Masichievici-Mișu, Natalia Matei-Teodorescu, losif Matyas, Henry Mavrodin, Ferdinand Mazanek, Ileana Micodin, Elvira Mlcoș, Fred Mlcoș, Lidia Mihăescu, Coca Mețeanu-Necula, Zoltan Molnar, Vlorei Mărglneanu,

Val Munteanu, Pal Nagy Lipa Nathanson, Gheorghe Naum. Tlberlu Nlco-roscu, Sanda Nlțescu, Romulus Nuțiu, Iulian Olarlu.
Mircea Olarlan, Marcel Olinescu, Ioana Olteanu, Mieczyslaw Orlowschl, Fraçois Pamfil, Lili Pancu, Constantin Pauleț, Vasile Paulovics, Tía Peltz, Jules Perahim, Corneliu Petrescu, Damlan Petrescu, Petre Petrescu, Ion Petrovici, Liana Petruțiu, Anton Perrusi, Vasile Pintea, Constantin Plăcinta, Adrian Podoleanu, Alexandrina Popa Jalea, Gabriel Popa, Valentin Popa, Maria Popa-Georgescu, Mariana Popa, Borbala Porz-solt, Constantin Radinschi, Ciprian Radovan, Alma Redlinger, Paola Ribariu, Nõel Rèni, Pita Rubin. Natalia Rusu, Victor Rusu Ciobanu, Șerban Rusu, losif Santha, Wanda Sachelarie Vladimirescu, Nicolae Săftoiu, Ecaterina Silvester, Marianne Simtion Ambrozie, lulia Simu, Vasile Socoliuc, Margit Soó Zold, Ion State, Albín Stănescu, Ion Stendi, Theodora Stendl-Moisescu, Margareta Sterian. Ortansa Stoica, Iulian Surugiu, lulius Șuteu, Ana Szotyorì Varga, Gy Szabo-Bela, Eugen Tarи, losif Tellman, Horia Teodoru, Angi Tipărescu-Petrescu, Gheorghe Tomaziu, Traían Trestioreanu, Ion Untch, Paul Uzum. Sofia Uzum ți Simona Vasiliu-Chintilă, Zoe Vermont, Ecaterina Vlădescu-Draganovicl, Gheorghe Vlăescu. Georgeta Vintilescu-Marinescu, Clarette Wachtel, Frlderic Walter, Helfried Weis și Zoller Lazăr-Zarea.
Caricatura a fost reprezentată de : Adrian Andronic, Anton Avram, Mircea Capătă, Constantin Cazacu. Nicolae Claudiu. Alexandru Clenciu. Nell Cobar, Adrian Dragomirescu, Ion Davidescu. Fred Ghenâ-descu, Silvan lonescu, Negrea Dumitru. Tudor Pali, Albert Poch» Neagu Rădulescu șl Valentin Vasiliu.
Afișele au fost expuse la Muzeul de artă al R.P.R. și aparțin artiștilor; Alexandru Banu, Emilia Boboia. losif Cova. Jean Eugen, Alexandru lonescu. losif Molnar, Pavlin Nazarie. Constantin Nițulescu» ton Oroveanu și Șetran Vladimir, George Pîrjol» Albert Poch. Constantin Plăcintă, Sldonla Popescu-Naum. Dan Radu, Cornel Richman, Anemarie Smigel· schi, Ștefan Tînțu, Florica Vasilescu și Napoleon Zamfir.

SOMMAIRE

179 La cerrtude dc nos réalisations·........................ *·'
Académ prof. G OPRESCO Quelques considérations
, 4 · OfiO
surenotre art contemporain ... · > » · > ·· * ·· .. · v
CAMIUAN DEMETRESCO: Réflexions autour d’un
bilan 782
N ARGINTESCO-AMZA Notes sur notre graphique
actuelle 288
MIRCEA DEAC: L’A t monumental — expression de la
vie contemporaine <л .. · · * ·. *. * «»··♦·-· ч...
MIRCEA POPESCO Problèmes de l’historiographie
do l’art et de renseignement artistique.. 293
DAN GRIGORESCOï Plans éditoriaux.............. 302
PAUL PETRESCO Le trésor roumain d’art populaire 304 MIRCEA DEAC: «Le supplice» — un Brâncuși décou-
vert à Bucarest........................ 311
PAUL GHERASIM: Vasile Popesco 312
N. ARGINTESCO-AMZA : La Rétrospective Vasile
Popesco 313
%
w 1 Ж.
Expositions
л I ’

EUGEN IACOB ; « l’Art plastique socialiste hongrois — 1934-1944» 316
ÍACK BRUTARU: La rétrospective d'Aurel Ciupe. .. 318
PAVEL CODIȚĂ: La rétrospective d’Aurella Ghiață.. 320 BORIA HCRȘIA : Margareta Šterian...... 320
CORINA BEIU-ANGHELUȚÂ : Hortensia Masichtevici-Mtju 321
PETRU COMARNESCO : Ion Sălișteano 322
MARIN MIHALACHE: Filofteia Šimionesco 323
GHEORGHE COSMA: Vasile Năstăsesco et Gheorghe Stânesco ....;........ ... 324
P. P. :« L’utile et le beau dans l’organisation tradition-nelle de l’intérieur paysan ».......... 325
• * . ■ · 4
\otes de la part des filiales
MONICA LAZAR: Deux débuts à Baia Mare: Mihai Olos et Cornel Ceuca. 326
H. H : Chantier plastique à Oradea........... 326
Le Salon International d’art Photographique de la R.P.R. 329
Méridiens
GEORGETA OȚETEA: L'exposition «Les trésors des églises et cathédrales de France au Musée des Arts décoratifs de Paris........................ 3j0
Chronique 335
EXPLICATION DES IMAGES
CATUL BOGDAN: A l’atelier des chaudrons — huile 278 HENRI CATARGI: Paysage industriel — huile........ 281
VASILE DOBRIAN : Et des lumières s’allumaient dans la nuit — xilogravurc 281
CRINA IONESCO : Adam et Eve — linoléum en couleurs 282 CONSTANTIN PAULEȚ: Adolescences — huile 282
ALBERT NAGY: Au vote- huile 283
CONSTANTIN PILIUȚĂ: Autoportrait - huile .. . 283
LUCIA COSMESCO: Les mains — litographie 284
VICTOR ROMAN: Torse - ébène 284
ION TUCULESCO: Drame folclorique — huile....... 285
ION JALEA: Nue — plâtre 286
VASILE BABOIE: Vision — dessin 287
DUMITRU GHIAȚĂ: L’Hora. (danse nationale rou-maine) — huile .... ■ - 287
ETHEL LUCACI-BĂIAȘ . On plante des arbres à Mamaia — xyiogravure 288
VASILE CELMARE: Jeune fille avec tournesol — bio-graphie 288
VASILE KAZAR: Au moulin — dessin 289
NAGY PAL: Peintres en bâtiments industriels — huile 289 PAUL VASILESCO: Portrait — plâtre............. 290
CONSTANTIN BAClU : Ecris quelque chose sur notre ferme — dessin en encre de Chine et crayon colore ... . ___-....... 290
AURELIA GHIAȚĂ; Mihai Viteazu (Michel le Brave) — peinture sur verre 291
PUIA MASICHIEVICI-MIȘU: Jeunes filles de la foret —xylogravure colorée 291
CONSTANTIN POPOVICI : Bacovia - plâtre 292
GHEORGHE POPESCO ; Mosaïque (Hotel Tomis —

Mamaia) 293
TIA PELTZ : Composition — huile 293
MARIA PLĂCINTĂ Plaq ues en céramique (Restaurant
Tomis) 294
MARIUS ClLlEVICI : Lecture — huile 294
ALEXANDRU C1UCURENCO: Paysage - huile __________ 295
SPIRU CHINTILA: Paysage — huile............... 296
IOANA KASSARGIAN : Sculpture — pierre (détail) 296
ION POPESCO NEGRENI: La noce - huile 297
EMIL MEREANU: Murfatlar - plâtre 298
CONSTANTIN CRĂCIUN: Portrait - huile............ 299
ION (RIMESCO: Maternité — bronze 299
GHEORGHE IONESCO: Hiver - huile 300
G APOSTU : Femme de pêcheur —· pierre 301
CRISTEA GROSU : Lecture — plâtre 301
JENO SZERVATIUSZ: Paysan - bois 302
VASILE GORDUZ, Eminesco — plâtre 303
o OB bois à frapper le linge et boîte
à sel du nord de la Dobroudja . ■ ·
Fragment d'une coupe* dace, lile siècle de notre ère
(Musée d'histoire de h ville de Bucarest).......
Fontaine : (Musée du Village) ...».......... ” '
AdAMCLISSI — fragment — relief .... ·.
Cuillère de pêcheur, L -
à sel du nord de la Dobroudja ....
Caisse — Piatra Neamț - Région de Bacău .. ..
Troiță (autel rustique) d« la Région d Oa^. ..»·»·»· Céramique
néolitique avec décor en relief.........■·
Intérieur de la commune de Moverti Région f Piliers de Ceaurul — Gorj
(Musée du Village)..........
Peinture sur verre... .... "
BRÂNCUȘI , Le supplice — plâtre --·····......
VASILE POPESCO Fruits exotiques — huile
VASILE POPESCO : Le parc de Buzraș — huile ... -
VASILE POPESCO; Maisons ■· . ...
VASILE POPESCO: Paysage à Herăstrău - huile ... DERKOVITS GYULA Paysan
aiguisant sa faux (du ci<ie
« 1514») — xylogravure .... -........
L. GACS GYORGY: Poulains — monotype ....
KURUCZ D. ISTVAN : En face de la ma«son — huile et
tempera ....
AtlREL CIUPE; Hiver — huile ....
AUREL CIUPE, Paysage de Saint Tropez ....
AUREL CIUPE: Le chapeau jaune — huile AUREL CIUPE : Paysage —
hurle ....
AURELIA GHIAȚĂ: Le vendange — tapis roumain en
laine .. ..; ” : ' '
MARGARETA STERIAN . Nature morte avec céramique
— huile.......... ....
HORTENSIA MASICHIEVICI-MIȘU Femme de Hațeg
— xylogravure colorée.... ....
HORTENSIA MASICHIEVICI-MIȘU : Femme de Pàdurem avec enfant —
xylogravure coloree..............
ION SĂLIȘTEANU: Contrastes - huile ....
ION SĂLIȘTEANU : Le mur brisé — huile ..... . -

FILOFTEIA SIMIONESCO: La famille — chamocte ... FILOFTEIA SIMIONESCO: La jeune mariée de Rodna
— cuivre frappé ....
GHEORGHE STĂNESCO: Portrait — plâtre patiné .. VASILE NĂSTĂSESCO: Femme de Dobroudja...........
MIHAI OLOS: Foyer- huile
ROD1CA STANCA: Maternité (détail) - bois .....
MIHAI TOMPA: Paysanne de Buteni — huile .. .. FRANÇOIS PAMFIL: Chat - monotype........ ......
NICOLaE IACOBOVITS : A l’Aprozar (magasin de légumes et fruits) — encre de Chine ....
FRANÇOIS PAMFIL Illustration aux «Chansons g-tanes» par Mirón Radu Paraschîvesco — dessin YIP CHEONG-FUN: Anxiété (Singapour). ... .
RANCONI : Paysage..........................
EMILE DELORME: Bauté froide ....
Détail de la Basilique «Majesté de Sainte Foy....... . Reliquaire en forme de voiture (Cathédrale d’Orléans) Reims. Le talisman de Charlemagne...........
304
305
305
306
306
307
307
308
308
309
310
312
314
315
315
316
316
317
318
318
318
319
320
321
321
322
322
322
323
324
234
324
326
327
327
328
328

328
329
329
329
330
330
331
COUVERTURE I: La porte - Maison de Berbeștî (Région d'Oaș — Musée du Village)
COUVERTURE IV: CONSTANTIN PAULEȚ: Enfants à la plage — dessin
СОДЕРЖАНИЕ
П.АЛ Л ПЕТ РЕСКУ. Сокровищница румынского на-
Уверенность наших достижений .. ..
Г. ОПРЕСКУ.
Некоторые соображе-
ния по поводу нашего современного искус-
ciва ....
КАМИЛ ИАН ДЕМЕТРЕСКУ. Размышления над итогами .... ,
....
н. РДЖИН 1ЕСКУ-АМЗА. Проблемы нашей современной
графики :.....................
МИРНА ДЕЛК Монументальное искусстве — средство украшения современной
Жидии.........
МИРЧА ПОПЕСКУ. Вопросы историографии искусства и гудожеовеипого
образования
ДАН 1 РИТОРЕСКУ П iаны iданий
279
280
282
288
¿92
29 а
302
родного искусства 304
МИРЧА ДЕАК. «Муки»-произведенпе Брынкуша,
обнаруженное в Бухаресте 311
IТАУЛ ГЕРАСИМ. Василе Попеску 312
И VРДЖИН1 ЕСКУ-АМЗА. Ретроспективная вы-
ставка Василе Попеску 313
Панно
1 УДЖI 11 ЯКОБ (. Ъцма диетическое искусство Венгрии 1934—
1944 ....
/1\АЕ Г.Г5 ТАРУ, Ретроспективная выставка Аурела
Чуле ....
ПАШ . 1 КОДИЦЭ Ретроспективная ш кiавка Апре-лип Глца
Tio
318
320
— I J ~ ♦
ХОРИЯ ХОРШИА. Маргарега Стерман .. . . КОРИНА БЭЮ-АНГЕЛУЦЭ. Хортенсич Маснке-
вич-.Miппу.............. .-ч. .... ,. ..
ПЕТРУ КОМАРНЕСКУ Ион Canin лтяну .... ΛIАРIIН МИХАЛАКЕ,. Фнлофтея Симнонеосу-ГЕОРГЕ КОСМА Василе Нэстэсесъу и Георге Стэ-
песку ....

Гi Tl Полезное и прекрасное в традиционной организации. кну i ренностн крестъ энского дома
Заметки из
МОНИКА 1AJ3P Два iебюги в Бан Маре МнхаП
Олоди и Корце i Чеуна
320
321
322
323
324
325
337
Млѵг<рсыю худпжччѵнепного тнориесгил и Л.ПЛДУ ч и « М t 1 « η 1 « П I«
« I I « И I I I < ,***,,**
М?»ФУЦIЩ0ДиЫЙ ОНЮН фотографического iw* КЧ 1 МЦ О VHV 1, II Ч < » 1 < >
1 VI I ί 1 I > I « 1 I ' I i > t
32η
320
ЛкДьЧынн
ДЖОРДЖЕ ГЛ ОЦГ ГЯ, Пыстапка «Сокровища цер иней и собором Франции» н Музее декора тинного нѵкусотна н Париже .,
330
335
ПОДПИСИ К РИСУНКАМ
БОГДАН В ко 'елмюй,· Масло
КАТЛѴДЖП, Индустриальный пейзаж.
1 I , М 1 И М 1 М » t < I М М М 1 I Зажигались огни ночью.
278
281
КАТУЛ
АНРИ
Мас-ло ...,,.,.,ΐ́
ВАСИЛЕ ДОБРИЛ! Г Ксилогравюра ,,
КРИПА НОНВСКУ. Адам н Ева Цветной линолеум
КОНСТАНТИН ПЛУЛiдЦ, Подростки. Масло.,.. АЛЬБЕРТ НАДЬ На выборах,
Масло,, КОНСТАНТИН ПИЛИУЦЭ, Автопортрет» Масло ЛУЧИЛ КОСМВСКУ. Руки
Литография-...... 1IНК1ОЇ ГОМАН Горе Черное дерево,
НОН l i 'KѴ.ШЗСКУ, Фольклорная драма Масло . ВАСН Ш Б \БОВ, Видение
Рисунок ......
I JOI 1 Ж А11 1Г Ню, 1 нпс , »
ДУ IИТГУ Гяцэ Хоронод. Масло
П'i ПЬ ЛУКАЧ-БЭЙАIК Посадка деревьев в Мамае. Кси догравшрй ,,,..
ч,,,,,,,,.
ВАСII с Г ЧВЛМАРВ. Девушка с подсолнечником. -Пито·рафии i
1АСИ iЕ 1 МАР. IЬ мельнице» Рисунок тушью.. НА'Ь Г \Í IЪiдустiнiцльные художники. Масло ПАУ 1 1\и ИЛ1 СIСУ. Портрет, Гипс ....
КОНСТАН i шi ВАЧУ. Пишет о нашем хозяйстве.
Рнсужж тушью и цветным карандашом ... -
281
282
282
283
283
284
284
285

286
287
287
288
288
289
289
290
АУРЕЛИЯ ГИАЦЭ, Михай Храбрый, Живопись по
С'ТОîСJiy
XOVТШIСИЯ МАСИКЕВИЧ-МИШУ. Девушки на леса , Цветная ксилогравюра ... »,
...... КОНСТАНТИН ПОПОВИЧ, Вакония, Гипс..............
ГВОГГЕ ПОПЕСКУ, Мозаика (гостиница «Томис» в
Мамае) ..,,........................
ТИА ГШЛЬЦ, Композиция. Масло, МАРИЯ I1ЛЭЧИНТЭ- Керамические плиты. Ре-
сЩряп «Томис» ....
МАРИУС ЧИЛИЕВИЧ- Чтение. Масло,......... АЛЕКСАНДРУ ЧУКУРiНКУ Пейзаж.
Масло... СПИРУ КИНТИЛЭ. Пейзаж Масло...............
НОЛИ А КАСАРДЖИАI-I. Скульптура Камень ИОН ПОПЕСКУ НЕГРВНЬ. Свадьба,
Масло ЭМИ ПЬ МЭРЯНУ Мурфатлар Гипс ....
КОНСТАНТИН КРЭЧУН. Портрет. Масло,. ИОН ИРИМЕСКУ. Материнство,
Бронза. .... ГЕОРГЕ ИОНЕСКУ. Зима. Масло...........
Г. АПОСТУ, Жена рыбака. Камень..,.........
КРИСТЯ ГРОСУ, Чтение, Гипс.... ....
ЕНО СЕРВА ГИУС, Крестьянин. Дерево........
ВАСИЛЕ ГОРДУЗ. Эмiшеску. Гипс.. ...... Фрагмент дакийской чаши Illa,
и.э. (Музей истории города Бухареста'· ....,,....,
Колодец (МузеII-село) ...   .
Адамклиссв Фрагмент рельефа ....
Рыбацкая ложка, бельевой валек и ящичек для соли и > Северной
Добруджи ....
Сундук е- из Ппатра Ними, область Бакэу....... Распятие из Земли
Оашулуй ....
Неолитическая керамика с рельефным орнаментом,. Внутренность дома
коммуны Моишеиь, Земля
Оашулуй ....
Столбы из Чау рул, Горж (Музей-село)....... ... Живопись по стеклу ...
....
ВРЫНКУПЕ Муки Пшс ... .
ВАСИЛЕ ПОПЕСКУ Экзотические фрукты. Масло ВАСИЛЕ ПОПЕСКУ Парк η Буэпаше
....
’омы ....
______   --- - __.ейзаж Херэстрэу. Масло..
косу
291
291
292
293
293
294
294
295
296
296
297
298

299
299
300
301
301
302
303
304
305
305
306
306
307
307
Jifijflcțla revistei
290
ВАСИЛИ ПОПЕСКУ. Д
ВАСИЛЕ ПОПЕСКУ П
ДЕРКОВИЦ ПОЛА. Крестьянин, точащий (из цикла«1514»). Ксилогравюра.....
3. ГАКШ ДЬЕРДЬ, Жеребят. Монотип.. .
308
308
309
310
312
314
315
315
316
316
Ducur'fti, Coniuutin Hill· 5 - 7 9 telefon 13 75 61, A rmente; Loi 102
întreprinderea PoII|гвЛс4 «Arca Grafici» Calea ÿoi ban Vodă 133 135
КУРУЧ Д. ИШТВАН. Перед домом. Масло и темпера
АУРЕЛ ЧУ ПЭ. Зима. Масло ....
АУРЕЛ ЧУНЕ. Пейзаж п Сен Гропез........ .. АУРЕЛ ЧУПЕ. Желтая шляпа. Масло.........
АУРЕЛ. ЧУПЕ. Пейзаж Масло..............
АУРЕЛИЯ ГИАЦЭ. Сбор винограда. Шерстяной копер ....
»............ ....
МАРГАРЕТА СТЕРИАН. Натюрморт с керамикой.
Масло............ ....
ХОРТЕНСИЯ МАСИКЕВИЧ-МИШУ. Женщина из Хацега Цветная
ксилогравюра ....
ХОРТЕНСИЯ МАСИКЕВИЧ-МИШУ. Жительница из ГIэдурень с ребенком Цветная ксилогравюра ....
ИОН СЭЛИШТЯНУ. Контрасты. Масло ....
ИОН СЭЛИШТЯНУ. Разрушенная стена Масло. ФИЛОФТЕЯ СИМИОНЕСКУ, Семья. Глина.. . ФИЛОФТЕЯ СИМИОНЕСКУ. Невеста из Родны Чеканная медь............. ....
ГЕОРГЕ СТЭНЕСКУ * Портрет. 1 < шированный гипс ВАСИЛЕ НЭСТЭСЕСКУ-Жительница Добруджи Гипс ____
МИХАЙ ОЛОШ Очаг Масло............ ....
РОДИ КА СТАНКА. Материнство (деталь). Дерево МИХАЙ ТОМНА Крестьянка из Бутенъ. Маю то. ФРАНСУА ПАМФИЛ. Кошка Моногип . --НИКОЛАЕ ЯКОБОВИЧ. В государственном фруктовом и овощном магазине. Тушь........ . ФРАНСУА

ПАМФИП» Иллюстрация к«Цыгане им песням» Мирона Раду Параскивеску.
Рисунок ИП ЧОНГ-ФУН Тревога (Сингапур) ...   .
РАНКОНИ Пейзаж ....
ЭМИЛЬ ДЕЛОРМ. Холодные красоты.... ... .
Деталь церкви «Мажесте де Сент Фуа». ... Сокровищница в форме коляски.
(Орлянский собор1 ··,·*«··.»>«.·...... .... Реймс. Талисман
Карла Великого _ .   ...
На первой странице обложки Ворота дома а Бер-бешть (Земля Оашулуй;
Музей-село
На четвертой странице обложки. Константин Пау-лец Дети на пляже.
Рисунок
pe 6 luni — lot 204 p
Hucurajtl
317
318
318
318
319
320
321
321
322
322
322
324
324
324
326
327
327
329
330
330
331